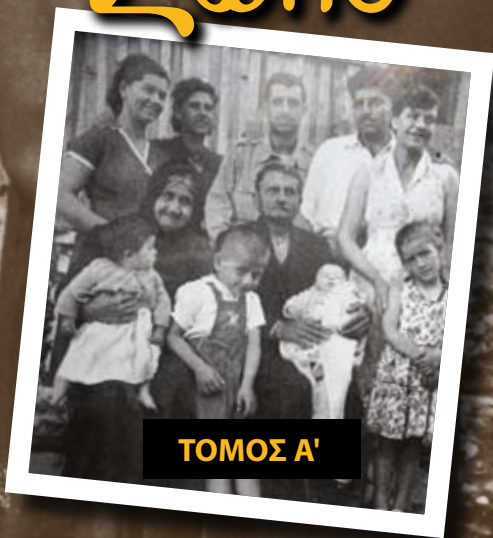

**ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ**

Άγιος Παΐσιος

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ Ζωής

ΤΟΜΟΣ Α'

ΆΓΙΟΣ ΠΑΪΣΙΟΣ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΖΩΗΣ

ΤΟΜΟΣ Α'

ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΑ

Θεανώ Λαλιώτη

Θεολόγος

Λάζαρος Λασκαρίδης

Δημοσιογράφος - Ιστορικός Ερευνητής

Δημήτρης Λούκας

Ιστορικός Ερευνητής - Συγγραφέας

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ – ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Δημήτρης Λούκας

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Πέτρος Καρούτσος

ISBN: 978-960-6639-97-5

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολο ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης - Παρισιού που κυρώθηκε με τον ν. 100/1975. Τέλος απαγορεύεται η αναπαραγωγή της συνολικής αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου (στοιχειοθεσία, εξωφύλλου κ.λπ.) με φωτοτυπίες ή άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

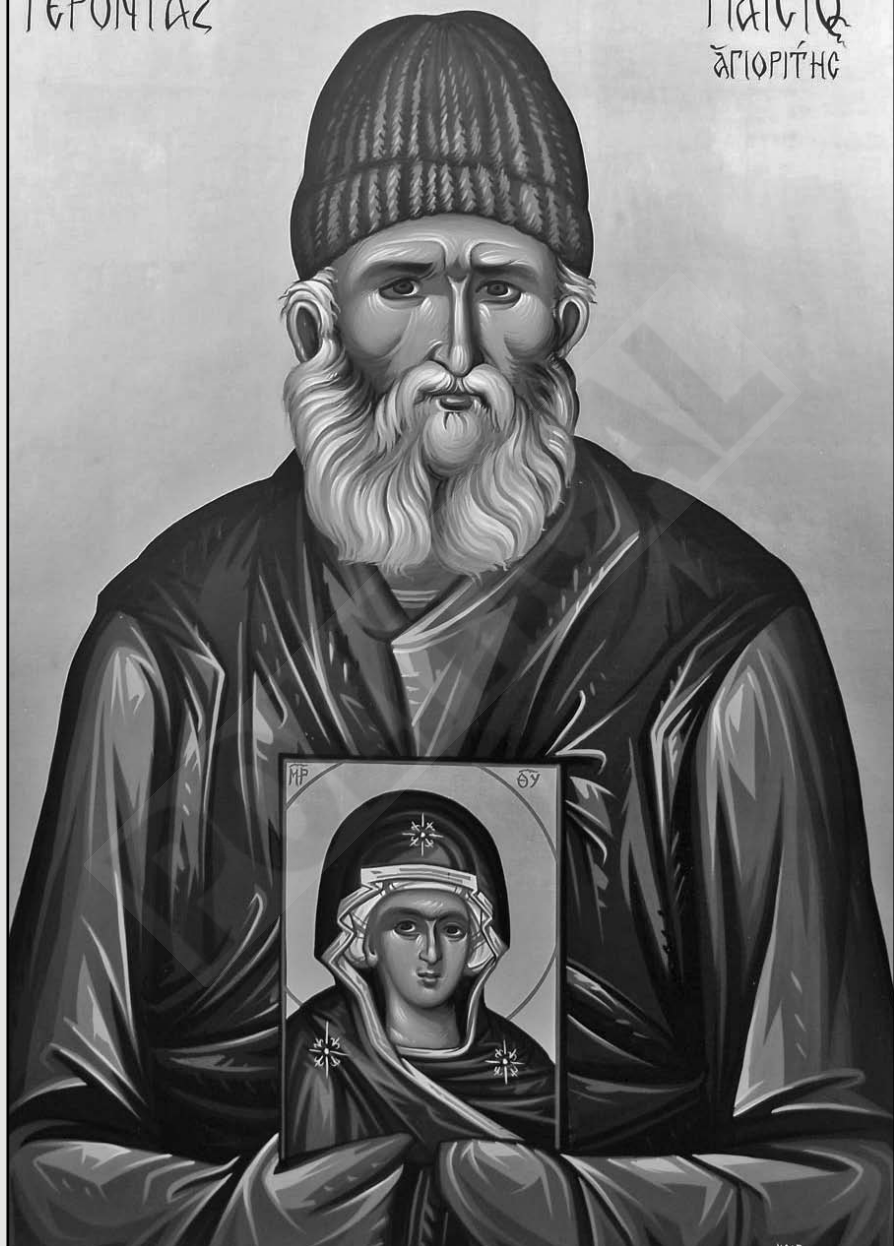
Περιεχόμενα

Προλεγόμενα.....	5
Ο εκ Φαρασών ορμώμενος	
Η φυγή της οικογένειας Εζνεπίδη	9
Τα παιδικά και νεανικά χρόνια στην Κόνιτσα	
Οι γονείς, τα αδέλφια και οι φίλοι του.....	27
Ο δρόμος προς τον μοναχισμό	
Περιπλάνηση στο Άγιο Όρος.....	73
Ιερά Μονή Στομίου Κονίτσης	
Στα χνάρια του γέροντα Παΐσιου	103
Αντί επιλόγου	127
Επιλεγμένη Βιβλιογραφία	128

ΓΕΡΟΝΤΑΣ

ΠΑΪΣΙΩ
ἈΓΙΟΡΙΤΗΣ

Προλεγόμενα

ΤΟ ΜΕΓΑ ΕΡΩΤΗΜΑ που απασχολεί τον σύγχρονο Ορθόδοξο πιστό είναι στο κατά πόσο μπορεί κανείς να διασώσει την πνευματικότητά του και να προσπαθήσει στις μέρες μας να πορευθεί «εν αγιότητι». Αν σε αυτούς τους τόσο τεχνολογικά εξελιγμένους και συνάμα βίαιους καιρούς υπάρχει «χώρος» για τον Θεό. Αν μπορούμε σε αυτούς του αδυσώπητους χρόνους να έχουμε πορεία θεϊκής αναζήτησης και γαλήνης... Τελικά η εποχή μας μπορεί να αναδείξει κάποιον άγιο;

Η απάντηση προκύπτει άμεσα και αβίαστα. Σίγουρα Ναι!

Υπήρξε ένας αναχωρητής και ασκητής του καιρού μας που κατάφερε, μέσα από την άμεμπτη ζωή του, να κατακτήσει τη θέωση, δηλαδή να επιτύχει την αγιότητα. Κι αυτός δεν είναι άλλος από τον Άγιο Παΐσιο τον Αγιορείτη. Άλλωστε, η πρόσφατη αγιοκατάταξή του από το Οικουμενικό Πατριαρχείο (13 Ιανουαρίου 2015) επισημοποίησε αυτό που ο απλός κόσμος με το αλάθητο ένστικτό του είχε προ πολλού συνειδητοποιήσει.

Πολλές εκατοντάδες εκείνοι που τον γνώρισαν εκ του σύνεγγυς ή τον επισκέφθηκαν στη διάρκεια της πολυκύμαντης μοναστικής ζωής του. Άνθρωποι όλων των ηλικιών και των κοινωνικών τάξεων. Από μικρά παιδιά που τα πήγαιναν κοντά στον Άγιο οι πατεράδες τους, μέχρι σεβάσμιοι δεσπότες και μορφωμένοι διανοούμενοι, στρατιωτικοί καριέρας, επιστήμονες, αλλά και φτωχοί μεροκαματιάρηδες που τα κατάφερναν με δυσκολία. Ασθενείς κατά το σώμα ή την ψυχήν. Άνθρωποι με «πίστην και φόβον Θεού» ή αλαζόνες. Αλλόθρησκοι ή χωρίς καμία πίστη...

Όλοι τους προσέτρεχαν να δουν από κοντά αυτόν τον άσαρκο μοναχό που κατάφερε σχεδόν υπερβατικά να μιλήσει στα μύχια της ψυχής τους και, ως πραγματικός «ασυρματιστής του Θεού», όπως ο ίδιος θεωρούσε την ύπαρξή του, να μεταφέρει το μήνυμα και να διαμεσολαβήσει

με τρόπο τέτοιο που η εμπειρία της συνάντησης μαζί του να μένει ανεξίτηλα χαραγμένη στη μνήμη όλων μέχρι σήμερα.

Ο γέροντας Παΐσιος ήταν η ζώσα απόδειξη για το πώς η θεία Χάρis μπορεί να δηλωθεί μέσα από έναν απλό μοναχό, ο οποίος δεν διέθετε υψηλή παιδεία, ούτε την άνεση των μακρών και δυσνόητων θεολογικών αναλύσεων. Μοναδικό του εφόδιο ήταν η ίδια η απλότητα και η αλάθητη λογική της πίστης του στο «τα πάντα εν σοφία εποίησεν».

Ο ιερομόναχος Ισαάκ στο έργο του *Βίος Γέροντος Παΐσιου του Αγιορείτου* μας δίνει μια εξαιρετική περιγραφή της μορφής και του χαρακτήρα του γέροντα:

«...Ήταν από φύσεως ανοικτός και ευχάριστος, φιλόξενος και ελεήμων, γνήσιος Ανατολίτης. Αγαπούσε να διηγείται χαριτωμένες ιστορίες με πνευματικό περιεχόμενο και να γελά με την καρδιά του: “Δυστυχώς σήμερα”, έλεγε, “χάθηκε από τους πολλούς το φυσικό γέλιο”. Μπορούσε να ξεσπάσει σε κλάματα από συμπάθεια, να ασπαστεί ως αδελφό του κάποιον πονεμένο που πρώτη φορά έβλεπε και να κάνει κάθε θυσία για να τον αναπαύσει και να τον βοηθήσει. Και όλα αυτά τα έκανε από την καρδιά του, φυσικά και αυθόρμητα... Ήταν από τη φύση του καλλιτέχνης και ποιητής. Είχε την ικανότητα να γράφει ποιήματα, τροπάρια και να ζωγραφίζει... Αγαπούσε την νοικοκυρεμένη δουλειά. Ό,τι έπιανε στα χέρια του, το έκανε με μεράκι, τέλεια, περισσότερο ό,τι είχε σχέση με τον Θεό και την Εκκλησία... με ό,τι καταπιανόταν του έδινε πνευματική χροιά και διάσταση...”

ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΗ ΜΟΡΦΗ αποφασίσαμε να παρακολουθήσουμε από τα πρώτα χρόνια της επίγειας παρουσίας της. Από τότε που μόλις σαράντα ημερών βρέφος, ξεριζωμένο και κυνηγημένο προσφυγόπουλο, τον έφεραν οι γονείς του από τα μακρινά Φάρασα της Καππαδοκίας στη στοργική και πολυπαθή Κόνιτσα.

Εδώ, σε αυτή την ιστορική πόλη της Ηπείρου ταξιδέψαμε μέχρι την ταπεινή πατρική του οικία. Σήμερα κατανυκτικός τόπος προσκύνησης των λίγων ενθυμημάτων του και πιθανή αφετηρία ενός άλλου πνευματικού ταξιδιού στα χνάρια του γαλήνιου γέροντα.

Σκαρφαλώσαμε στο απέναντι κορφοβούνι, στο μικρό εκκλησάκι της Αγίας Βαρβάρας, προσκυνητάρι και καταφυγή του μικρού *Αρσένιου Εζνεπίδη*, που από εκείνα τα τρυφερά παιδικά χρόνια του μοναδικός του πόθος ήταν να καταταγεί στα «τάγματα των Αγγέλων», όπως ο ίδιος εξομολογήθηκε μερικά χρόνια αργότερα.

Κι όταν έλαβε επιτέλους, ύστερα από πνευματικές δοκιμασίες, την ποθούμενη ρασοευχή και λίγα χρόνια αργότερα εκάρη μικρόσχημος μοναχός, εδώ, σ' αυτή την πόλη ξαναγύρισε. Απ' εδώ η αφετηρία της μακράς και επίπονης πορείας του μέχρι τη θέωση. Είχε λάβει θεία εντολή να διακονήσει και να ξανακτίσει το ερειπωμένο και καμένο μοναστήρι της Παναγίας της Στομιώτισσας, πάνω στη χαράδρα του Αώου. Έπρεπε να «ανταποδώσει» όσα η Κόνιτσα του είχε προσφέρει...

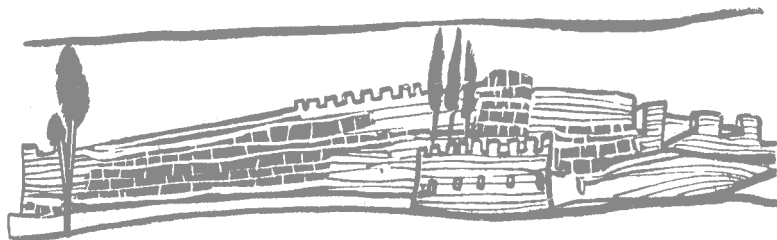
ΕΙΔΑΜΕ ΚΑΙ ΑΚΟΥΣΑΜΕ... Ανθρώποι που τον έζησαν, οικείοι με συγγενικό δεσμό με τον Άγιο... Άνθρωποι που ακόμα και σήμερα, πάνω από είκοσι χρόνια από την κοίμησή του, τον νιώθουν παρόντα και συνδιαλέγονται με αυτόν... Είδαμε και ακούσαμε... και θέσαμε ως άλλοι Θωμάδες «τον δάκτυλον επί τον τύπον των ήλων»... σε αναζήτηση αυτής της τόσο λυτρωτικής πνευματικότητας, μέσα σ' έναν κόσμο που δείχνει να πορεύεται στις εσχατιές της ύπαρξης.

ΠΟΛΥΤΙΜΟ ΕΦΟΔΙΟ σε αυτό μας το ταξίδι, πέραν της προσωπικής έρευνας, αποτέλεσε το υλικό που διέσωσε η αποστολή που είχε οργανώσει πριν λίγα χρόνια, το Πατριαρχείο της Μόσχας. Έτσι ακολουθούμε κι εμείς τον Άγιο Παΐσιο, στις δύσβατες ατραπούς της αγιοσύνης, σε μια έκδοση που θα ολοκληρωθεί σε τρεις συνέχειες.

Δ. Λ.

Ο εκ Φαρασών ορμώμενος¹

Η φυγή της οικογένειας Εζνεπίδη

της Θεανώς Λαλιώτη

ΤΟ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΜΑΣ ξεκινά από τα Φάρασα της Μικράς Ασίας, τον τόπο όπου γεννήθηκε ο Άγιος Παΐσιος. Περιπατώντας στη δυσκολοδιάβατη αυτή περιοχή αντικρίζουμε έναν ιστορικό και βασανισμένο τόπο γεμάτο βράχους, χτισμένο μέσα σε μια χαράδρα.

Ο τόπος αυτός βρίσκεται νότια της Καισάρειας και βορειοανατολικά των Αδάνων, στις βορειοανατολικές πλαγιές ανώνυμου πρόβουνου του Αλά-ντάγ και 2,5 χλμ. δυτικά του ποταμού Ζαμάντη. Σήμερα ονομάζεται Camlica. Τα Φάρασα, ή «Βαρασιό», αποτελούνταν από έξι μικρότερα χωριά και πριν την ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας αποτελούσε μία ελληνική περιοχή στα βάθη της Μικράς Ασίας όπου οι κάτοικοι, αν και απομονωμένοι

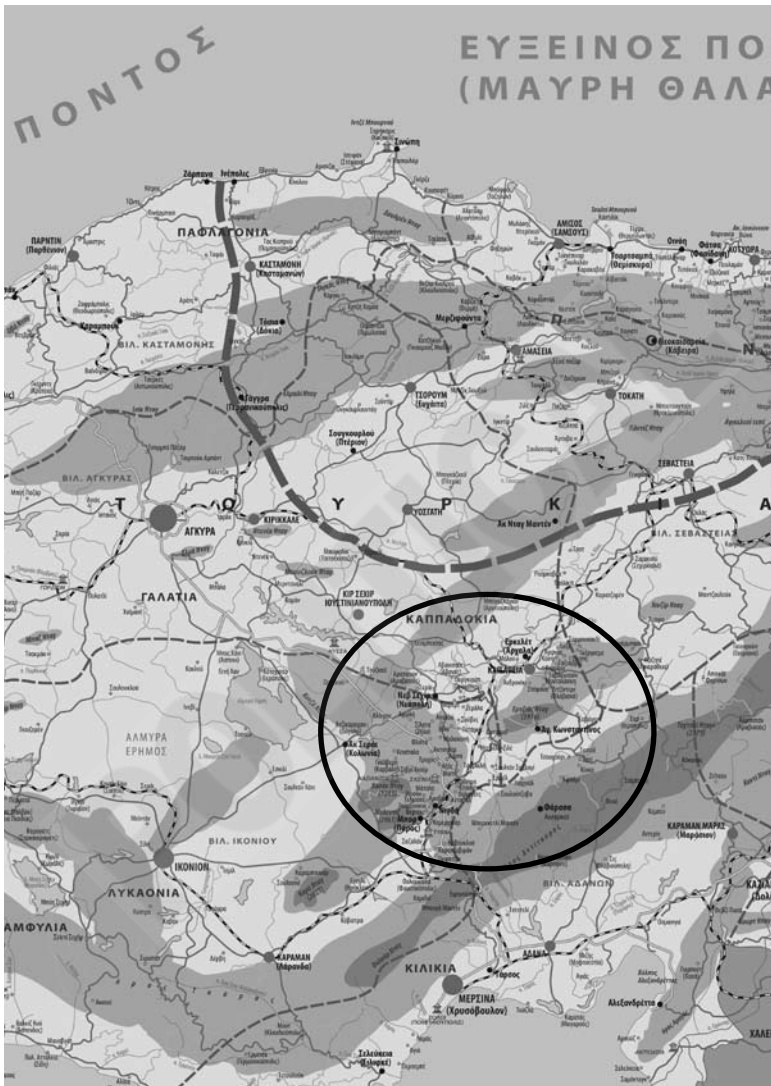
1. Ιερομονάχου Ισαάκ, *Βίος Γέροντος Παΐσιου του αγιορείτου*, Άγιον Όρος, 2008, σελ. 34-38, Ζουρνατζόγλου Νικόλαου, *Κείμενα-Επιστολές Γέροντος Παΐσιου του αγιορείτου 1924-1994*, Θεσσαλονίκη 2009, σελ. 15-16, Μελισσάρη Αθανασίου, *Παΐσιος-ορθοδοξίας άνθος εύοσμον*, Κατερίνη 1997, σελ. 50-51, Ζουρνατζόγλου Νικόλαου, *Κείμενα-Επιστολές Γέροντος Παΐσιου του αγιορείτου 1924-1994*, Θεσσαλονίκη 2009, σελ. 15-16, Ο Οικουμενικός αγιορείτης Γέροντας Παΐσιος, οπτικο-ακουστική παραγωγή Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας 2012, , Επί τόπου έρευνα στην Κόνιτσα Δημητρίου Λούκα και Λάζαρου Λασκαρίδη.

κατόρθωσαν να διατηρήσουν ανόθευτη την Ορθοδοξία, την εθνική συνείδηση και την γλώσσα τους. Οι «Βαρασιώτες» φημίζονταν για την ανδρεία τους και χάρη στην γενναιότητά τους, το χωριό τους διατηρήθηκε απάτητο από τους Τσέτες (Τούρκους αντάρτες). Μάλιστα πολλοί καταδιωκόμενοι από τους Τούρκους έβρισκαν εκεί καταφύγιο. Για την γενναιότητά τους αποκαλούσαν τους Βαρασιώτες «Μακαβαίους», την ιουδαϊκή ιερατική οικογένεια που πρωτοστάτησε στον αγώνα εναντίον του Αντιόχου Δ΄ του Επιφανούς και μεταφορικά σημαίνει τον αγωνιστή υπέρ πίστεως και πατρίδος. Χαρακτηριστικό ήταν ένα περιστατικό ηρωισμού των γυναικών των Φαράρων. Κάποτε οι Τούρκοι κυνηγούσαν ομάδα γυναικών για να τις συλλάβουν. Μεταξύ αυτών ήταν και συγγενείς του Παΐσιου. Αυτές προτίμησαν να πέσουν στο ποτάμι και να πνιγούν για να διασωσουν την πίστη και την τιμή τους, παρά να τις πιάσουν οι Τούρκοι και να τις εκμεταλλεύονται στα χαρέμια τους. Στα Φάρασα υπήρχαν πενήντα Εκκλησίες. Μερικές ήταν παλαιά σπουδαία μοναστήρια. Ο κεντρικός ναός ήταν ο τόπος μαρτυρίου των οσιομαρτύρων Βαραχσίου και Ιωνά κατά τον Δ΄ αιώνα. Στα Φάρασα υπήρχαν 50 εκκλησίες, μερικές ήταν παλαιά μοναστήρια που κάποτε ήταν σε ακμή. Οι Φαρασιώτες γνωρίζοντας την ιστορία του τόπου τους ήταν θεοσεβούμενοι και πιστοί άνθρωποι με αποτέλεσμα από τα σπλάχνα αυτού του τόπου να προέλθουν μεγάλες μορφές της Ορθοδοξίας με τον Επίσκοπο Καισαρείας *Παΐσιο Β΄* να κάνει την αρχή το 1776. Η

τελευταία αναλαμπή και η χειρότερη έκφραση αυτής της παραδόσεως ήταν ο εφημέριος του χωριού, ο άγιος Αρσένιος ο Καππαδόκης (1841-1924). Η αγία του ζωή και τα πολλά του θαύματα έγιναν αιτία να προστρέχουν κοντά του Χριστιανοί, αλλά και Μουσουλμάνοι, από όλη την Καππαδοκία.

Παλαιά καρτ-ποστάλ με τα Φάρασα.

Χάρτης Μικράς Ασίας. Στο περίγραμμα η περιοχή των Ελληνόφωνων χωριών των Φαρασών.

Ο ξεριζωμός...

ΣΤΙΣ 14 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1924, στο πλαίσιο της ανταλλαγής των πληθυσμών, βάσει της υλοποίησης της Συνθήκης της Λωζάνης, ξεκίνησε η εκκένωση των ελληνικών χωριών της Μ. Ασίας από τον ελληνικό πληθυσμό και έτσι αυτά ερημώθηκαν. Μάλιστα, σύμφωνα με τις πηγές οι Τούρκοι ήρθαν νωρίτερα και άρχισαν να διώχνουν τον κόσμο παρόλο που επρόκειτο για ανταλλαγή και όχι για μετακίνηση πληθυσμών. Ζούσαν τότε στα Φάρασα 204 ελληνικές οικογένειες και μόνο τρεις τουρκικές.

Ανάμεσα στις ελληνικές αυτές οικογένειες ζούσε και η οικογένεια του Αγίου Παΐσιου. Το έτος που γεννήθηκε ο Γέροντας ήταν και το έτος που έγινε η ανταλλαγή των πληθυσμών και ξεριζώθηκαν οι Χριστιανοί της Μικράς Ασίας από τις πατρογονικές τους εστίες. Από τη Μικρά Ασία εκδιώχθηκαν περίπου 1,5 εκατομμύριο άνθρωποι, ενώ σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία οι Έλληνες που έχασαν τότε τη ζωή τους ήταν πάνω από 350.000. Στην πραγματικότητα όμως οι απώλειες ήταν πολύ μεγαλύτερες.

Ατελείωτα караβάνια έμελλε να μεταφέρουν 1.300.000 πρόσφυγες σε αναζήτηση μιας καλύτερης τύχης.

Ο πατέρας του γέροντα Παΐσιου, Πρόδρομος Εξνεπίδης (1883-1966) στις αρχές του αιώνα με την τοπική φορεσιά των Φαρασών.

Χαρακτηριστικό τοπίο της Καππαδοκίας με τους ιδιόμορφους γεωλογικούς σχηματισμούς.

Συγγενής του Αγίου Παΐσιου από την Σταυρούπολη της Μακεδονίας ονομαζόμενος Λάζαρος Κελεκίδης, περιγράφει: «Ας πούμε 1.000, 2.000 κατοίκους στα Φάρασα, στην Ελλάδα ήρθαν οι μισοί. Όλοι οι άλλοι, άλλοι πέθαναν από πείνα, από κακουχίες, από ταλαιπωρίες, από αρρώστιες... Και τότε και ο Παΐσιος ήταν ενός μηνός, 40 ημερών περίπου...».

Η οικογένεια...

Ο πατέρας του Αγίου Παΐσιου ονομαζόταν Πρόδρομος Εξνεπίδης ενώ η μητέρα του λεγόταν Ευλαμπία Φραγκοπούλου. Σχετικά με το όνομα της μητέρας του ο γέροντας είχε πει, ότι ονομαζόταν Ευλογία και ως Ευλογία την είχε γραμμένη στα δίπτυχα, αλλά στην Κόνιτσα την αποκαλούσαν Ευλαμπία. Η μητέρα του είχε συγγένεια με τον όσιο Αρσένιο. Ο Πρόδρομος και η Ευλογία απέκτησαν δέκα παιδιά. Τα δύο πρώτα, η Αικατερίνη και η Σωτηρία πέθαναν μικρά. Όταν ο όσιος Αρσένιος βάπτιζε το τρίτο, είπε να το ονομάσουν Ζωή. Από τότε όλα έζησαν. Τα ονόματά τους κατά σειρά ηλικίας ήταν: Ζωή, Μαρία, Ραφαήλ,

Αμαλία, Χαράλαμπος, Αρσένιος (Άγιος Παΐσιος), Χριστίνα και Λουκάς. Ο Άγιος Παΐσιος γεννήθηκε στις 25 Ιουλίου του 1924. Σύμφωνα με μαρτυρία του ίδιου: «...εγεννήθην εις την πατρίδα του Μεγ. Βασιλείου Κασάρειαν της Καππαδοκίας τον Ιούλιον του 1924»².

Οι γονείς του Αγίου Παΐσιου

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ του Αγίου Παΐσιου ήταν πάντα κοντά στον Θεό. Η γιαγιά του Αγίου Χριστίνα, είχε στα Φάρασα, ιδιόκτητο εξωκκλήσι του αρχαγγέλου Μιχαήλ, μακριά από το χωριό. Κατά καιρούς έμενε εκεί μόνη στην ησυχία με προσευχή και νηστεία. Όταν το χειμώνα αποκλειόταν από το χιόνι εύρισκε στο παράθυρο της Εκκλησίας ένα ζεστό ψωμί. Είχε σπίτι και στα Άδανα. Εκεί φιλοξενούσε τον όσιο Αρσένιο, όταν πήγαινε με τα πόδια για προσκύνημα στους Αγίους Τόπους. Το αρχικό τους επώνυμο ήταν Χατζηδigenής. Ύστερα υποχρεώθηκαν να πάρουν ως επίθετο το όνομα του προπάππου του Γέροντα, ο οποίος ονομαζόταν Θεοδοσίος. Ο πατέρας του Αγίου Παΐσιου δηλαδή αρχικά λεγόταν Πρόδρομος Θεοδοσίου. Επειδή όμως τον κυνηγούσαν οι Τούρκοι, άλλαξε και πάλι το όνομά του σε Ενζεπίδης που σημαίνει αλλοδαπός. Ήταν πρόεδρος του χωριού για πολλές δεκαετίες λόγω του διοικητικού του χαρίσματος. Ήταν πιστός με μεγάλη αγάπη για τον όσιο Αρσένιο. Επίσης ήταν καλός τεχνίτης αλλά και καλός γεωργός ενώ διέθετε και καμίνι που παρήγαγε σίδηρο. Ανδρείος, τολμηρός και ριψοκίνδυνος από νέος εξερευνούσε απάτητες περιοχές των Φαρασών και ανέβαινε σε επικίνδυνα βράχια.

Σε ηλικία δεκαέξι χρόνων τραυμάτισε λιοντάρι και πάλεψε μαζί του. Φιλόπατρης, γενναίος πολεμιστής έσωσε πολλές φορές το χωριό από τους Τσέτες. Ο ίδιος ο Πρόδρομος Εζνεπίδης διηγήθηκε ότι μία φορά είχαν έρθει πολλοί Τούρκοι-Τσέτες στο χωριό Φάρασα

2. Ζουρνατζόγλου Νικόλαου, *Κείμενα-Επιστολές Γέροντος Παΐσιου του αγιορείτου 1924-1994*, Θεσσαλονίκη 2009, σελ. 15-16.

Οι γονείς του γέροντα Παΐσιου σε προχωρημένη ηλικία.

και έτυχε εκείνος να είναι άρρωστος στο κρεβάτι και να σπαρταράει σαν το ψάρι από δυνατό ρίγος. Όταν τον ειδοποίησαν βρέθηκε σε δύσκολη θέση σαν Πρόεδρος γιατί έφερνε την ευθύνη του χωριού. Είπε λοιπόν σε αυτούς που ήταν γύρω του να τον πιάσουν όπως ήταν και να τον πάνε στον Χατσεφέντη δηλαδή στον Άγιο Αρσένιο. Έτσι και έκαναν. Ο γέροντας Αρσένιος, όταν τον είδε σε αυτήν την κατάσταση, πήρε ένα κανδηλοκέρι, ευλόγησε και είπε: *«Πήγαινε παληκάρι μου στην ευχή του Χριστού και διώξε τους Τούρκους να μην μπουν στο χωριό μας»*. Αμέσως έγινε καλά με την ευχή του, συγκέντρωσε τα παληκάρια του χωριού και τους έδωξε χωρίς να υπάρξει ούτε ένας τραυματίας.

Σύμφωνα πάλι με μια άλλη διήγηση του ιδίου, όταν Τούρκοι-Τσέτες μπήκαν στο χωριό, για να το καταλάβουν όλοι οι άντρες έλειπαν στα κτήματα και άλλοι σε ταξίδια. Τότε μάζεψε τα μικρά παιδιά που ήταν στο χωριό και τα παρέταξε στο κάστρο για να φαίνεται δήθεν ότι υπάρχουν πολλοί μέσα σε αυτό ενώ μετά τα έδωξε για να κρυφτούν. Εντωμεταξύ μερικοί γέροι που έτυχε να είναι στο χωριό σκόρπισαν και τελικά έμεινε μόνος του. Πήρε την απόφαση τότε να μείνει και να σκοτωθεί καλύτερα παρά να μπουν οι Τούρκοι στο χωριό. Είχαν τελειώσει όμως οι σφαίρες του και έτσι τον έπιασαν ζωντανό. Αφού τον έδεσαν γερά τον πήγαν στο σπίτι του και τον ανέβασαν στην ταρατσα όπου είχαν στήσει την κρεμάλα του.

Εκεί τον βασάνισαν ζητώντας να τους δώσει ό,τι είχε και ύστερα θα τον σκότωναν. Εκείνη τη στιγμή που τον βασάνιζαν δεν ξέρει πως του, ήρθε είπε στους Τούρκους: *«ό,τι έχω, τα έχω στον Χατζεφέντη»*. Οι Τούρκοι αμέσως τον πήγαν στον πατέρα Αρσένιο. Όταν άνοιξε την πόρτα του ο Αρσένιος πολύ πληγώθηκε με αυτό που είδε και μάλωσε τους Τούρκους που τον είχαν δεμένο. Ο αρχηγός τους θύμωσε και τράβηξε το χατζάρι του να σκοτώσει τον Αρσένιο. Ο Αρσένιος τότε είπε στον Τούρκο καπετάνιο: *«Γρήγορα κατέβασε κάτω το χέρι σου»*. Τότε το χέρι του Τούρκου κατέβηκε κάτω αγκυλωμένο και το χατζάρι του έπεσε στη γη. Αμέσως οι άλλοι Τούρκοι άρχισαν να τρέμουν από φόβο ενώ ο αρχηγός με κλάματα παρακαλούσε να του κάνει καλά το

χέρι. Ο πατήρ Αρσένιος τότε του σταύρωσε το χέρι και το θεράπευσε. Εκείνοι αφού έλυσαν τον Πρόεδρο άφησαν το χωριό.

Ο πατέρας του Αγίου Παΐσιου, φρόντιζε πάντα για τους συγκατοίκους του ως δήμαρχος και όταν η πολιτεία έδωσε κτήματα για την αποκατάσταση των προσφύγων, ο γερο-Πρόδρομος ως πρόεδρος και στην Κόνιτσα, τακτοποίησε πρώτα τους άλλους Φαρασιώτες και για την οικογένειά του κράτησε τον χειρότερο κλήρο δηλαδή τα πιο άγονα χωράφια. Για να τα ξεχερσώσει και να τα καθαρίσει από τα βάρτα έβαζε φωτιές και από αυτό ζημιώθηκαν τα μάτια του.

Η επεισοδιακή βάπτισις ... Και το όνομα αυτού... Αρσένιος...

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΜΑΡΤΥΡΙΑ του συγγενή του Αγίου Παΐσιου, Λαζάρου Λαζαρίδη: «Όταν γεννήθηκε ο πατήρ Παΐσιος και ήθελαν να τον βαφτίσουν οι γονείς του, γιατί ο πατέρας του πατρός Παΐσιου ήταν Πρόεδρος του χωριού, ήταν δεμένος πολύ με τον Άγιο Αρσένιο. Και τότε του λέει ο Άγιος Αρσένιος «μπορείς να βάλεις του παππού της τ' όνομα, εγώ θέλω να βάλω το δικό μου τ' όνομα, εγώ δε δικαιούμαι ν' αφήσω έναν στο πόδι μου καλόγερο;». Και ο ηγούμενος της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου, Αρχιμανδρίτης Εφραίμ συνεχίζει: «Αυτός χωρίς να ρωτήσει κανένα, ο Άγιος Αρσένιος λέει 'βαπτίζεται ο δούλος του Θεού Αρσένιος'. Έγινε εκεί το σώσε.. Ήταν οι συγγενείς του, οι θείοι του, οι θείες, έγινε ένας αλαλαγμός, ένας πανζουρλισμός, άρχισαν να τα βάζουν με τον Πατέρα Αρσένιο, 'ποιος είναι αυτός, χωρίς να μας ρωτήσει.. Βγάζει τ' όνομά του και είναι δοξομανής, είναι φιλόδοξος και μας παίζει και τον Άγιο'... Αυτός τ' άκουγε όλα, αυτός έκανε το Μυστήριο όμως μετά φόβου Θεού. Μόλις τελείωσε το Μυστήριο τους κάλεσε ο Άγιος Αρσένιος και τους είπε: 'Μη φωνάζετε, μη με κατακρίνετε και αμαρτάνετε. Την ώρα που πήγα να πάρω το παιδί και να πω βαπτίζεται ο δούλος του Θεού, είδα ένα λαμπερό σταυρό στο μέτωπό του. Και αμέσως η Χάρις μου είπε: Αυτός θα είναι ο διάδοχός σου'..»

Ο νονός Άγιος Αρσένιος ο Καππαδόκης...

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΡΣΕΝΙΟΣ Ο ΚΑΠΠΑΔΟΚΗΣ 1844- 10 Νοεμβρίου 1924) υπήρξε αρχιμανδρίτης ιερομόναχος στα Φάρασα (ή Βαρασός) της Καππαδοκίας. Τιμάται ως άγιος από την Ορθόδοξη εκκλησία, σύμφωνα και με Συνοδική Πράξη της 11ης Φεβρουαρίου 1986. Το κατά κόσμον όνομά του ήταν Θεόδωρος (μετονομάστηκε σε Αρσένιος όταν εκάρη μοναχός), αλλά έμεινε ευρέως γνωστός στους συγχρόνους του ως Χατζηφεφεντής. Γενέτειρά του ήταν τα Φάρασα της Καππαδοκίας και απεβίωσε στο νησί της Κέρκυρας, λίγους μήνες μετά την ανταλλαγή πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Ήταν ανάδοχος (νονός) του Αρσενίου Εζνεπίδη, μετέπειτα Οσίου Παΐσιου του Αγιορείτου, στον οποίο έδωσε το βαπτιστικό όνομα Αρσένιος. Έγινε γνωστός στην ευρύτερη περιοχή για τα θαύματά του. Με την ευχή του λέγεται ότι τεκνοποίησαν στείρες ενώ, με την ανάγνωση του Ευαγγελίου, ενώπιόν τους θεράπευσε ασθενείς, ακόμα και αν αυτοί ανήκαν σε άλλο θρήσκευμα.

Περπατούσε συχνά ξυπόλυτος, έτρεφε μεγάλη αγάπη προς τα ζώα («εγώ είμαι χειρότερος από ένα γαϊδουράκι, πώς να καθήσω σε αυτό για να με μεταφέρει», έλεγε χαρακτηριστικά) ενώ η απλότητά του και η δογματική του προσήλωση, φάνηκε όταν –στα στερνά του– του έστειλαν μια κοπέλα για να τον υπηρετήσει. Αρνήθηκε, λέγοντας ότι «καλόγηρος που τον υπηρετούν γυναίκες, δεν είναι καλόγηρος. Αν ήταν έτσι θα γινόμουν έγγαμος ιερέας...». Όπως θα δούμε παρακάτω, οι χωρικοί τον άκουγαν να λέει, μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, ότι «σύντομα θα φύγουμε όλοι μαζί για την Ελλάδα κι εγώ θα πεθάνω σε νησί». Και επαληθεύτηκε απόλυτα,

όταν έφυγε από τη ζωή, στις 10 Νοεμβρίου του ίδιου χρόνου, αφήνοντας την τελευταία του πνοή στην Κέρκυρα.

Λέγεται μάλιστα, ότι, τρεις μέρες δε πριν από το θάνατό του, ήλθε η Παναγία στον ύπνο του και τον ξενάγησε και στις 20 Μονές του Αγίου Όρους, τις οποίες δεν είχε κατορθώσει να επισκεφτεί ποτέ...

Η προσφυγιά...

Ο ΠΩΣ ΕΙΠΑΜΕ, το έτος που γεννήθηκε ο μικρός Αρσένιος έγινε η ανταλλαγή των πληθυσμών και ξεριζώθηκαν οι χριστιανοί της Μικράς Ασίας. Πήρε και η οικογένεια του μαζί με τους άλλους Φαρασιώτες και τον όσιο Αρσένιο, τον δρόμο της προσφυγιάς. Όπως αναφέρει ο ίδιος ο Άγιος σε επιστολή του: «*Με φέρανε στην αγαπημένη μας μητέρα Ελλάδα 40 ημερών 'προσφυγόπουλο' »*».³

Μετά από πεζοπορία 150 χιλιομέτρων, οι Φαρασιώτες έφτασαν στο λιμάνι της Μερσίνας κι από εκεί με πλοίο στον Πειραιά. Καλόνυχος ο μικρός Αρσένιος επέζησε, παρότι τον είχε πατήσει ένα μέλος του πληρώματος που δεν είχε προσέξει, ότι με την κουβέρτα, δίπλα στη μητέρα του, ήταν σκεπασμένο ένα βρέφος. Αργότερα, περιέγραψε ο ίδιος ως εξής, τη σκηνή: «*Το καράβι ήταν γεμάτο πρόσφυγες και, όπως με είχε η μητέρα μου μέσα στις φασκιές, ένας ναύτης πάτησε επάνω μου. Η μάνα μου νόμισε ότι πέθανα και άρχισε να κλαίει. Μια συγχωριανή μας άνοιξε τις φασκιές και διαπίστωσε ότι δεν είχα πάθει τίποτε*». Ο Γέροντας βέβαια από ταπείνωση έλεγε αργότερα: «*Αν είχα πεθάνει τότε που είχα τη Χάρη του βαπτίσματος, θα μ' έριχναν στη θάλασσα να με φάνε τα ψάρια και τουλάχιστον θα μου έλεγε ευχαριστώ κανένα ψαράκι και θα πήγαινα στον παράδεισο. Τώρα που είμαι... τόσων χρονών και έχω κάνει τόση άσκηση, δεν είμαι σίγουρος αν πάω στον Παράδεισο*». Τελικά, την ημέρα της εορτής του Τιμίου Σταυρού, στις 14 Σεπτεμβρίου, έφτασαν οι πρό-

3. Ζουρνατζόγλου Νικόλαου, *Κείμενα-Επιστολές Γέροντος Παΐσιου του αγιορείτου 1924-1994*, Θεσσαλονίκη 2009, σελ. 15-16.

Ξεριζωμένοι Έλληνες πρόσφυγες από την Μικρά Ασία στο κατάστρωμα πλοίου που θα τους μεταφέρει στην Ελλάδα.

σφυγες στον προορισμό τους. Βολεύτηκαν σε κάτι αντίσκηνα στο λιμάνι του Πειραιά, μέχρι να δουν τι θα γίνει. Τελικά ορισμένοι από εκείνους (οι υπόλοιποι είχαν φύγει αυτόνομα για άλλες περιοχές της χώρας) επιβιβάστηκαν εκ νέου σε πλοίο, με προορισμό αυτή τη φορά την Κέρκυρα.

Ο Χατζεφεντής δηλαδή ο Άγιος Αρσένιος καθώς και οι δεκαοκτώ οικογένειες που ήταν μαζί του σε αυτό το νέο ταξίδι, ακολουθώντας τις οδηγίες των τοπικών αρχών εγκαταστάθηκαν προσωρινά στο Παλαιό Φρούριο της πρωτεύουσας του νησιού. Εκεί εκοιμήθη και ετάφη ο όσιος Αρσένιος, σύμφωνα με την πρόρρησή του: *«Εγώ θα ζήσω σαράντα ημέρες στην Ελλάδα και θα πεθάνω σε ένα νησί»*.

Μετά την κοίμησή του Αγίου και νονού του μικρού Αρσενίου, οι οικογένειες των Φαρασιωτών παρέμειναν για πέντε μήνες στο νησί και στη συνέχεια, βαδίζοντας πάντα σύμφωνα με τις οδηγίες της τοπικής διοίκησης, πέρασαν στην Ηγουμενίτσα.

Από εκεί, όπως έλεγε το «σήμα», έπρεπε να πάνε 12 χιλιόμετρα παραπέρα, στην Πλαταριά διότι θα τους δίδονταν οι κατοικίες του μουσουλμανικού πληθυσμού του χωριού, ο οποίος –βάσει της Συνθήκης της Λωζάνης κι εκείνος- έπρεπε να το εγκαταλείψει με κατεύθυνση την Τουρκία. Όμως, στην πλειοψηφία του κατάφερε να παραμείνει εκεί, χρησιμοποιώντας διάφορα τεχνάσματα και κάνοντας δοσοληψίες με τις αρχές. Ο ίδιος ο Άγιος Παΐσιος μας περιγράφει: *«Όταν είχαμε έρθει από την Καππαδοκία, με την ανταλλαγή, ήταν να μας δώσουν κάτι κτήματα στην Ηγουμενίτσα. Ήταν κάτι τούρκικα χωριά αυτά που οι κάτοικοί τους θα πήγαιναν στην Τουρκία. Περιμέναμε εμείς να φύγουν. Πάει ο πρόεδρος μας (ο πατέρας του) και του λέει ο Τούρκος:*

- Εσείς θα φύγετε εμείς θα κάτσουμε.

Βρε σκεφτόταν ο πρόεδρος, τι λόγος είναι αυτός;

Τι είχε γίνει, είχαν πληρώσει δύο βουλευτές και τους είχαν γράψει Αλβανούς, Αρβανίτες. Έτσι αυτοί μείναν και εμείς πήγαμε πάνω στην Κόνιτσα. Όταν το 'μαθε αυτό ο Κονδύλης {τότε πρωθυπουργός}, θύμωσε, χτύπησε το χέρι στο γραφείο, αλλά δεν μπορούσε να κάνει τί-

ποτα, ήταν τελειωμένο το πράγμα», όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η κατοπινή αφήγηση του Αγίου. Και οι πρόσφυγες, ξημεροβραδιάζονταν σε κάτι παραπήγματα στις παρυφές της Πλαταριάς...

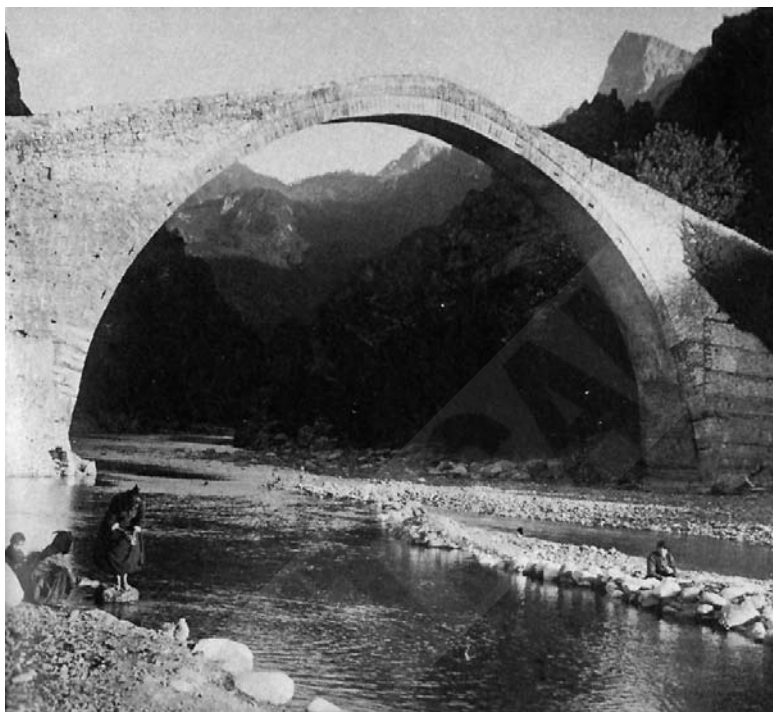
«Απάγκιο» στην Κόνιτσα...

ΕΝΑΜΙΣΗ ΧΡΟΝΟ κράτησε αυτή η νέα ταλαιπωρία του, μέχρι να καταλήξουν στην Κόνιτσα του νομού Ιωαννίνων, κοντά στα αλβανικά σύνορα. Εκεί βρήκαν συμπατριώτες τους από το Μιστί της Καππαδοκίας, από την άλλη της περιφέρεια, τη Νίγδη.

Η οικογένεια του προέδρου (Εζνεπίδη) έδωσε σκληρή μάχη για την επιβίωσή της κι εκείνος, μεταφέροντας την τεχνογνωσία του από τα Φάρασα, άρχισε να καλλιεργεί σιτάρι, κάτι πρωτόγνωρο για την περιοχή. Η γνώση του εκτιμήθηκε κι έφτασε να γίνει και πάλι πρόεδρος αλλά αυτή τη φορά του Γεωργικού Συνεταιρισμού.

Χαρακτηριστική σκηνή, πολλαπλώς επαναλαμβανόμενη, προσφύγων σε αναμονή του οριστικού τόπου εγκατάστασής τους.

Άνω. Το παλιό τοξωτό γεφύρι της Κόνιτσας στις αρχές του 20ού αιώνα.
Κάτω. Ο κάμπος και ο Αώος ποταμός στην Κόνιτσα.

Σπίτι όπου ζούσε η οικογένεια του Γέροντα Ποίσιου του Αγιορείτη, Κόνιτσα

Στο σπίτι που απέκτησε εκεί, δυο δωμάτια όλα κι όλα, χώρεσαν τα εννέα άτομα αρχικά και δέκα στη συνέχεια αφού στο μεταξύ είχαν γεννηθεί τα δύο στερνοπούλια, η Χριστίνα και ο Λουκάς αλλά είχε φύγει από τη ζωή η γιαγιά Χριστίνα, εκείνη που απ' ότι φαίνεται αποτύπωσε πολλές διδαχές στη μνήμη του μικρού Αρσένη, όπως τον προσφωνούσαν.

Κυρίαρχη φαίνεται αυτή της χάρτινης εικόνας, που είχε φτάσει στα χέρια της από προσκυνητές των Ιεροσολύμων και την κρατούσε μαζί της από τη μέρα του ξεριζωμού από τα Φάρασα κι έπειτα. Εμφάνιζε στον Χριστό σε μικρή ηλικία να βοηθά τον Ιωσήφ στο ξυλουργείο του κι αυτό ίσως ν' αποτέλεσε και πρότυπο για τον ίδιο, ο οποίος ακολούθησε αυτή την τέχνη μετά την αποφοίτησή του από το δημοτικό σχολείο.

Το ένα δωμάτιο του σπιτιού, που υπάρχει ακέραιο σήμερα στην Κόνιτσα κι αποτελεί τόπο προσκυνήματος για τους επισκέπτες, ήταν το (πρώτο αριστερά μόλις μπαίνεις) καθιστικό. Και στο δεύτερο, που ακολουθεί, κοιμούνταν όλοι μαζί καλύπτοντας όλες τις γωνίες του αλλά και το κεντρικό του σημείο. Ακολουθώντας πάντα τον τακτικό εκκλησιασμό, τη νηστεία αλλά και τη διαρκή προσευχή.

Ομαδική ήταν η προσευχή στο σπίτι, δύο φορές καθημερινά, το μεσημέρι και το βράδυ, σε στάση μετάνοιας και μπροστά στις Άγιες Εικόνες.

Τα παιδικά και νεανικά χρόνια στην Κόνιτσα¹

Οι γονείς, τα αδέρφια και οι φίλοι του...

της **Θεανώς Λαλιώτη**

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΟΣΙΟ ΑΡΣΕΝΙΟ επηρέασε ευεργετικά όλη τη ζωή του Αγίου Παΐσιου ήταν η μητέρα του, προς την οποία αισθανόταν ιδιαίτερη αγάπη και την βοηθούσε όσο μπορούσε. Αντί για παραμύθια και ιστορίες του μιλούσε για τον βίο και τα θαύματα του οσίου Αρσενίου. Μέσα του γεννήθηκε θαυμασμός και αγάπη για τον *Χατζεφέντη*, όπως αποκαλούσαν τον όσιο Αρσένιο. Από μικρός ήθελε να γίνει και αυτός μοναχός, για να μοιάσει στον Άγιο του. Από τη μητέρα του ο μικρός Αρσένιος (Παΐσιος) διδάχθηκε την ταπεινοφροσύνη. Τον συμβούλευε να μην θέλει να νικά τούς συμμαθητές του στα παιχνίδια και ύστερα να υπερηφανεύεται,

1. Ιερομονάχου Ισαάκ, *Βίος Γέροντος Παΐσιου του αγιορείτου*, Άγιον Όρος, 2008, σελ. 43-61, *Ο Άγιος Παΐσιος, Βιογραφία, θαύματα, και θεραπείες, Προφητείες-Διδαχές*, εκδόσεις Καλοκάθη, σελ. 19-20, Ζουρνατζόγλου Νικόλαου, *Κείμενα-Επιστολές Γέροντος Παΐσιου του αγιορείτου 1924-1994*, Θεσσαλονίκη 2009, σελ. 15-16, Ρακοβαλή Αθανασίου, *Ο πατήρ Παΐσιος μου είπε*, Θεσσαλονίκη 2013, σελ. 12, *Ο Οικουμενικός αγιορείτης Γέροντας Παΐσιος*, οπτικοακουστική παραγωγή Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας 2012, , Επί τόπου έρευνα στην Κόνιτσα Δημητρίου Λούκα και Λάζαρου Λασκαρίδη.

Το ανακαινισμένο πατρικό σπίτι του Αγίου Παΐσιου στην Κόνιτσα.

ούτε να επιδιώκει να μπαίνει πρώτος στη γραμμή, γιατί ήταν το ίδιο, είτε πρώτος, είτε τελευταίος έμπαινε. Επίσης τον βοήθησε να αποκτήσει απλότητα, εργατικότητα, νοικοκυροσύνη και προσοχή στην συμπεριφορά του προς τους άλλους και τον προέτρεπε να μην αναφέρει καθόλου το όνομα του πειρασμού (διαβόλου). Οι γονείς του ήταν πιστοί άνθρωποι και στα αλώνια έπαιρναν μαζί τους αντίδωρο ενώ δύο φορές την ημέρα στέκονταν μπροστά στο εικονοστάσι, για να προσευχηθούν. Ακολουθώντας το παράδειγμά τους έμαθε να νηστεύει, να προσεύχεται και να εκκλησιάζεται. «Ο μεν πατέρας μου», έλεγε αργότερα ο Γέροντας, «με αγαπούσε, γιατί είχα κλίση στα τεχνικά και έπιαναν τα χέρια μου, η δε μητέρα μου για την ψεύτικη (λίγη, μικρή) ευλάβεια που είχα». Όταν έμαθε να διαβάσει καλά, βρήκε την Αγία Γραφή και μελετούσε κάθε ημέρα τα τέσσερα Ευαγγέλια. Εύρισκε επίσης βίους Αγίων και εντρυφούσε. Είχε μαζέψει ένα κουτί με βίους. Μόλις γύριζε από το σχολείο, δεν ήθελε ούτε να φάει. Πρώτα πήγαινε, άνοιγε το κουτί, έπαιρνε και διάβαζε τους βίους των Αγίων. Ο

μεγαλύτερός του αδελφός, αν και ευλαβής τους έκρυβε. Ο Αρσένιος δεν έλεγε τίποτα. Εύρισκε άλλους βίους Αγίων. Μαρτυρεί ο αδελφός του: «Ο Αρσένιος από την Δευτέρα Δημοτικού διάβαζε θρησκευτικά βιβλία, απομονωνόταν και προσευχόταν πολύ. Δεν έπαιζε όπως τα άλλα παιδιά». Ο ίδιος ο Παΐσιος θυμάται από εκείνη την εποχή: «Όταν μεγάλωσα κάπως, με τους συνομηλίκους μου δεν έκανα παρέα... αυτοί πήγαιναν και σκότωναν πουλάκια και έκαναν και άλλα πράγματα που δεν μου άρεσαν. Έτσι έκανα παρέα με μικρότερα παιδιά. Αυτά πάλι, σαν μεγαλύτερο, με είχαν για αρχηγό τους και χαιρόντουσαν που τα΄κανα παρέα. Έκανα εγώ νηστείες... ήθελαν να κάνουν και αυτά... ..έτσι είχα προβλήματα με τις μαννάδες τους... μην κάνετε παρέα μ' αυτόν, θα σας χτικιάσει, έλεγαν στα παιδιά τους», διηγήθηκε κάποτε γελώντας με τα παιδικά του καμώματα. Ο Αρσένιος, συχνά βρισκόταν στα όρια της απομόνωσης αλλά δεν ξέφευγε από το δρόμο που είχε χαράξει, παρά μόνο ελάχιστες φορές. Εξακολουθούσε να κάνει παρέα με μικρότερους, για τους οποίους, πάντως είχε ομολογήσει: «Όταν μεγάλωναν λίγο, με παρατούσαν κι αυτοί και με κορόιδευαν. Μετά τι να κάνω... Αρχισα να υποκρίνομαι Έκανα παρέα με συνομηλίκους. Έκαναν λάστιχα αυτοί, έκανα κι εγώ. Ρίχναν στο στόχο; Έριχνα κι εγώ. Σκότωσα και κανά-δυο πουλάκια. Για βάστα λέω, τι γίνεται εδώ; Εγώ τον μικρό μου τον αδελφό τον είχα δείρει, όταν σκότωσε ένα πουλάκι. Το πήρα και το έθαψα και τώρα σκοτώνω εγώ; Τα παράτησα λοιπόν. Μετά έπαιρνα τα συναξάρια, τα βιβλία και πήγαινα στο δάσος, διάβαζα, προσευχόμουν, ανέβαινα σε κανένα βράχο να κάνω τον στυλίτη. Είχα φάει το πρωί, ήταν γεμάτο το στομάχι. Όταν άρχιζε να με κόβει η πείνα, είπα να κατέβω πριν εξαντληθώ. Το ανέβασμα είναι πιο εύκολο από το κατέβασμα, γιατί όταν κατεβαίνεις δεν βλέπεις».

Πολλοί τον συζητούσαν στην Κόνιτσα για τις κινήσεις του αυτές. Ξεπερνώντας δε τα όρια, τον χλέβαζαν αποκαλώντας τον, τότε «Προφήτη Ιερεμία», τότε «Προφήτη Ησαΐα» και τότε «Άγιε Ονούφριε»...²

2. Ρακοβαλή Αθανασίου, Ο πατήρ Παΐσιος μου είπε, Θεσσαλονίκη 2013, σελ. 12.

Τυπική φωτογρά-
φηση με την λήξη
της σχολικής χρο-
νιας, στις αρχές
της δεκαετίας του
1930. Ο μικρός
Αρσένιος Εξνεπί-
δης με τους συμ-
μαθητές του.

Η πατρική οικία του Γέροντα Παϊσίου

ΟΙΔΙΟΣ ΜΕΤΕΠΕΙΤΑ ΑΝΕΦΕΡΕ σε επιστολή του: «Από μικρός ποθούσα την Μοναχικήν ζωήν-μάλλον Αγγελικήν».³ Δηγήθηκε και το εξής: «Όταν ακόμη ήμουν στο σχολείο, διάβαζα τους βίους των Αγίων και επιθυμούσα από τότε να γίνω ασκητής. Έβγαينا συχνά έξω από το χωριό. Ήμουν τότε ένδεκα χρονών. Μιά μέρα επεσήμανα έναν βράχο μεγάλο. Πρωί-πρωί ξεκίνησα για να ανεβώ, να γίνω στυλίτης. Πήγα. Ήταν ψηλός ο βράχος. Ανέβηκα με δυσκολία και άρχισα να προσεύχομαι. Εξάντλησα όλες μου τις δυνάμεις και μετά άρχισα να σκέπτομαι: 'Οι ερημίτες είχαν ρίζες και έτρωγαν λίγο νερό κι έναν χουρμά... Εσύ δεν έχεις τίποτε εδώ πάνω στον βράχο. Πως θα ζήσεις;». Τέλος, αποφάσισα να κατέβω, αλλά ήδη είχε νυχτώσει. Το κατέβασμα ήταν πιο δύσκολο, γιατί δεν έβλεπα. Με μεγαλύτερη δυσκολία κατέβηκα. Η Παναγία με φύλαξε και δεν τσακίστηκα στα βράχια'».

Από μικρός ήθελε να γίνει μοναχός...

ΕΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ περιστατικό από τα παιδικά του χρόνια μας περιγράφει ο Δαβίδ Καρεώτης: «τα παιδιά τότε ήταν άτακτα και βλαστημούσαν και κάποια μέρα βλαστήμησαν το Χριστό. Τότε ο πατήρ Παΐσιος έτρεξε με κλάματα στα μάτια και πήγε στο εκκλησάκι εκεί της περιοχής, στο κοιμητήριο της περιοχής και μπαίνοντας μέσα στο εκκλησάκι άρχισε να κλαίει με λυγμούς. Έκτοτε, άρχισε ν' αγωνίζεται με περισσότερο ζήλο και να σκέπτεται έντονα το θέμα της αφιερώσεώς του στο θεό. Πήγε στη μητρόπολη Ιωαννίνων και ρώτησε τον Πρωτοσύγγελο εάν μπορούσε σ' εκείνη την ηλικία να γίνει μοναχός. Εκείνος του απάντησε: «Τώρα δε μπορείς, αργότερα, να μεγαλώσεις». Ήταν τότε 15 ετών.

3. Ζουρνατζόγλου Νικόλαου, *Κείμενα-Επιστολές Γέροντος Παϊσίου του αγιορείτου 1924-1994*, Θεσσαλονίκη 2009, σελ. 15-16.

Αγιογραφία του γέροντα Παΐσιου φιλοτεχνημένη από την ανεψιά του Μαρία.

Το ταπεινό σπιτάκι της οικογένειας Εξνεπίδη, όπου μεγάλωσε ο μικρός Αρσένιος. Σήμερα ανακαινισμένο έτοιμο να υποδεχθεί τους ευλαβικούς επισκέπτες που επιθυμούν να νιώσουν κάτι από την ατμόσφαιρα της εποχής εκείνης.

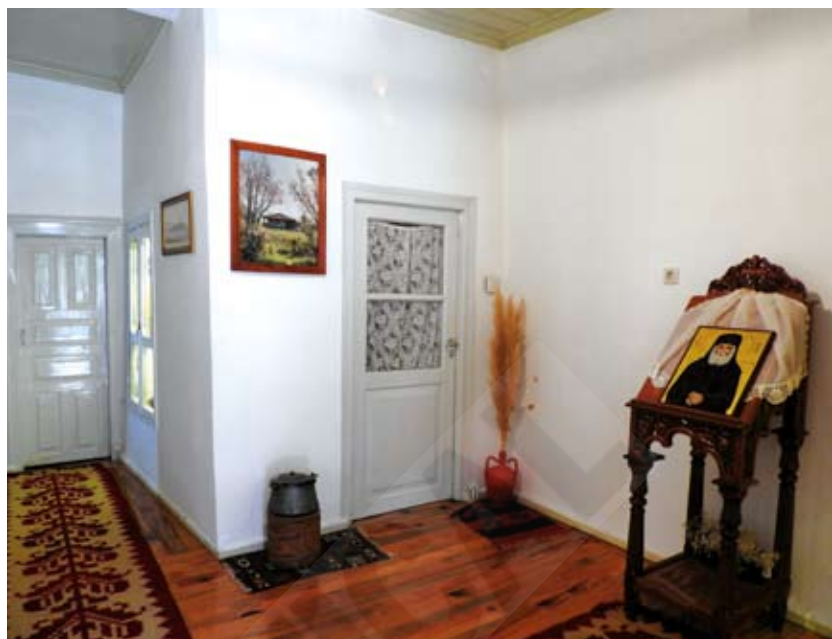
Δεξιά ο προθάλαμος, όπως έχει πλέον διαμορφωθεί ως χώρος υποδοχής. Το παλαιό έρμάριο μετατράπηκε σε μια καλαίσθητη βιτρίνα, όπου εκτίθενται μερικά από τα ενθυμήματα ζωής του Αγίου Παΐσιου.

Άνω: Μια γωνιά του σαλονιού, όπου εκτίθεται μια λευκή φανέλα του Αγίου Παΐσιου.
Δεξιά άνω: ένα μικρό πορτάκι στον προθάλαμο της οικίας το οποίο οδηγεί στην κουζίνα
Δεξιά κάτω: Μια συμπαθητική γωνιά με ένα ιδιαίτερα χαμηλό τραπέζι και μια ανάλογη καρέκλα μας δίνουν το στίγμα του αγροτικού νοικοκυριού της εποχής.

Στις λίγες προθήκες που υπάρχουν εντός της οικίας διασώζονται πολύτιμα ενθυμήματα του Αγίου Παΐσιου, να μας θυμίζουν το πέρασμά του από την επίγεια ζωή. Άνω ευχετήριες κάρτες που είχε στείλει στην οικογένειά του από τη Μονή της Αγίας Αικατερίνης του Όρους Σινά, μαζί με δυο από τα βιβλία του και ένα ανθοδοχείο δουλεμένο στο τόρνο.

Σκεύη από το παλιό νοικοκυριό της οικογένειας. Το ξύλινο γουδί το είχε κατασκευάσει ο Άγιος Παΐσιος και το είχε δωρίσει στη μητέρα του. Διακρίνονται ακόμη δυο τσαντάκια διακοσμημένα με χάντρες που έστειλε στη μητέρα και την αδελφή του από το Όρος Σινά. Σώζεται ακόμη το τετράδιο συνταγών της μητέρα του.

Ακόμη μερικά από τα βιβλία του γέροντα μαζί με την πρώτη φωτογραφία που έβγαλε μόλις εκάρη μικρόσχημος μοναχός και την οποία έστειλε στη μητέρα του. Εντύπωση

η πολύτιμη για την εποχή μπρούτζινη κορνίζα, ενδεικτική της τιμής που ήθελε να αποδώσει η οικογένεια προς το πρόσωπό του.

Μερικά από τα χειρόγραφα του Αγίου Παΐσιου ανάμεικτα με οικογενειακές φωτογραφίες και λίγα από τα κομποσκοίνια που έφτιαχνε.

Το ξύλινο εικονοστάσι στην κάτω φωτογραφία είναι κι αυτό έργο των χειρών του.

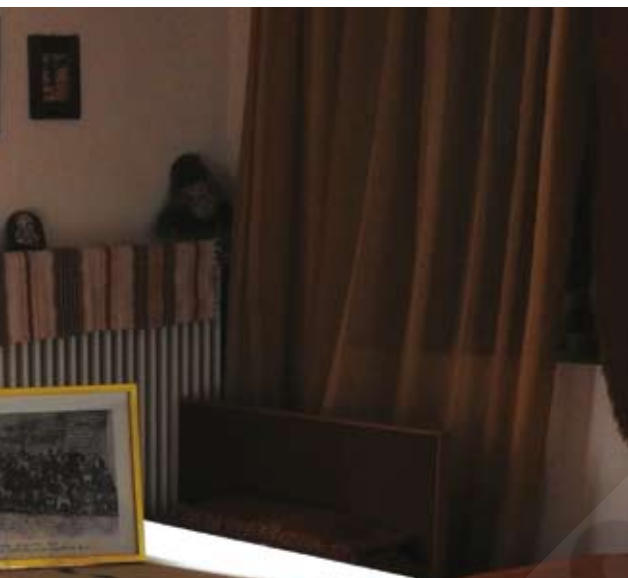

Το μικρό παρεκκλήσι της Αγίας Βαρβάρας σε μια κοντινή μεν, αλλά δυσπρόσιτη τοποθεσία από την οικία του, όπου ο Άγιος Παΐσιος συνήθιζε μικρό παιδί ακόμα, να απομονώνεται και να μελετά βίους Αγίων.

Το δωμάτιο το οποίο χρησίμευε από την πολυμελή οικογένεια Εξνεπίδη ως κοιτώνας, σήμερα διατηρεί μικρή ομοιότητα με την περίοδο όπου ζούσαν εκεί δέκα άτομα!

Κάτω, ο μεγάλος του αδελφός Ραφαήλ, στην τυπική φωτογραφία των στρατευμένων της εποχής της δεκαετίας του 1950.

Άνω ο αδελφός του Αγίου Παΐσιου, Ραφαήλ και η αδελφή του Χριστίνα.
Κάτω ο ανειψιός του και μια φίλη της οικογένειας που ευγενικά μας παραχώρησαν τις
προφορικές τους μαρτυρίες σχετικά με τις αναμνήσεις τους από τον Άγιο Παΐσιο.

Η έμφυτη μοναχική του κλίση εκδηλώθηκε νωρίς. Αισθανόταν αγάπη μεγάλη προς τον Θεό και η προσευχή του ήταν εκδήλωση αυτής της αγάπης. Στις μεγάλες γιορτές παρέμενε άγρυπνος, άναβε το καντηλάκι και προσευχόταν όρθιος όλη τη νύχτα. Ο μεγαλύτερος αδελφός του τον εμπόδιζε. Όταν σηκωνόταν τις νύχτες να διαβάσει το Ψαλτήρι, δεν τον άφηνε. Το έβαζε κάτω από τις κουβέρτες. Γενικά η τακτική του αδελφού του όχι μόνο δεν έκαμψε τον ζήλο του, αλλά αύξησε την αγάπη του προς τον Θεό. Ο ίδιος ο Άγιος Παΐσιος, μιλώντας για την παιδική του ηλικία, μας αναφέρει για τον εαυτό του: *«Από ένδεκα χρονών διάβαζα βίους Αγίων και έκανα νηστείες και αγρυπνίες. Ο αδελφός μου ο μεγαλύτερος έπαιρνε και έκρυβε τους βίους. Δεν κατάφερε τίποτε. Πήγαινα στο δάσος και συνέχιζα»*. Όταν τον ρωτούσαν, τι θα γίνει όταν μεγαλώσει, ο Αρσένιος απαντούσε σταθερά: *«Καλόγηρος»*. Για τον Αρσένιο ένας δρόμος ανοιγόταν μπροστά του, η αγγελική ζωή των μοναχών.

Ο αδελφός και η αδελφή του Αγίου Παΐσιου θυμούνται...

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ΤΟΥ ΡΑΦΑΗΛ, ο οποίος μάλιστα έφυγε τελευταίος από όλους τους αδελφούς από τη ζωή, στις 26 Δεκεμβρίου 2014, σε ηλικία 96 ετών, μάλωνε τον μικρό Αρσένιο για την μοναχική του κλίση. Πειράζοντάς τον κοροϊδευτικά του έλεγε, ότι θα γίνει καλόγηρος πριν καν πάει στο σχολείο. Όπως ο ίδιος ο Ραφαήλ αφηγήθηκε πριν από το θάνατό του: *«ο Αρσένιος από τη β' δημοτικού διάβαζε θρησκευτικά βιβλία, απομονωνόταν και προσευχόταν πολύ. Δεν έπαιζε όπως τα άλλα παιδιά. Ό,τι διάβαζε στα Συναξάρια προσπαθούσε να τα εφαρμόσει. Διάβασε πως, όταν φοβάσαι έναν τόπο, πρέπει να συχνάζεις εκεί για να διώξεις το φόβο. Επειδή φοβόταν, όταν περνούσε από το νεκροταφείο, αποφάσισε να πάει εκεί μόνος μια νύχτα, για να του φύγει ο φόβος»*.

Η αδελφή του Χριστίνα θυμάται ότι, ενώ κάποτε οι γονείς τους ήταν στο χωράφι, άρχισε να βρέχει. Ο Αρσένιος τους σκεφτόταν

Ο μεγαλύτερος αδελφός του Αγίου Παΐσιου, Ραφαήλ.

που βρέχονταν. Πήρε τα δύο μικρότερα αδέρφια του, πήγαν στο εικονοστάσι, γονάτισαν, έκαναν προσευχή και η βροχή σταμάτησε. Όταν έπεφταν κεραυνοί, συνήθιζε να λέει: «Μέγα το όνομα της Αγίας Τριάδος».

Απομόνωση για προσευχή...

ΠΡΟΧΩΡΩΝΤΑΣ ΤΙΣ ΤΑΞΕΙΣ του Δημοτικού κι αφού μελετούσε τα μαθήματά του στο σπίτι, έφευγε τις απογευματινές ώρες από εκεί, με κατεύθυνση το κοντινό εκκλησάκι της Αγίας Βαρβάρας. Ήταν ορατό από το σπίτι (σ' ένα ύψωμα σε απόσταση μισού χιλιόμετρου) κι αυτό ήταν κάτι που καθησύχαζε τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς του.

Εκεί μελετούσε εκ νέου, αλλά Βίους Αγίους, οι περισσότεροι εκ των οποίων {σώζονται σήμερα στο πατρικό του, στην Κόνιτσα, όπου είναι τοποθετημένοι σε μικρές βιτρίνες} έφεραν την υπογραφή του τότε κατηχητή, θεολόγου (και μετέπειτα αρχιμανδρίτη) Χαράλαμπου Βασιλόπουλου- ιδρυτή της εφημερίδας «Ορθόδοξος Τύπος» που κυκλοφορεί από το 1961, ανελλιπώς.

Οι Βίοι αυτοί, ήταν -ουσιαστικά- φυλλάδια με κάπως ενισχυμέ-

Το 1ο Δημοτικό Σχολείο της Κόνιτσας.

νο εξώφυλλο και πιο συχνά μελετούσε εκείνον της Αγίας Βαρβάρας, αφού το «ησυχαστήριό» του τιμούσε το όνομά της. Ένα από τα πρώτα του φυλλάδια ήταν κι εκείνο της Αγίας Αγάθης που μαρτύρησε και θανατώθηκε πριν από την ενηλικίωσή της, τον 3^ο αιώνα Μετά Χριστόν, στα χρόνια του Ρωμαίου Αυτοκράτορα Δέκιου.

Η προσήλωσή του στη θρησκεία και η τάση του προς το μοναχισμό, την οποία ομολογούσε στο οικογενειακό του περιβάλλον, είχε γίνει αντικείμενο συζήτησης στην κωμόπολη. Το παρατσούκλι «καλόγερος» δεν άργησε να του βγει κι αυτό ήταν κάτι που στενοχωρούσε βαθύτατα τον Ραφαήλ, ο οποίος εξακολουθούσε να του κρύβει τα φυλλάδια και του έλεγε ότι θα του τα επιστρέψει μόνο όταν ολοκληρώσει τις σπουδές του στο Δημοτικό. Εκείνος όμως συνέχιζε απερίσπαστος... Ο ίδιος ο π. Παΐσιος θυμάται από τα παιδικά του χρόνια: «Μια φορά ο αδελφός μου για να με φρενάρει λίγο, άρχισε να μου φωνάζει να μην έχω τόσα πολλά με την εκκλησία και για να με πικάρει, πήρε ένα εκκλησιαστικό βιβλίο, μια σύνοψη νομίζω και την πέταξε πάνω στο κρεβάτι...εγώ στεναχωρηθήκα γιαυτή του την πράξη, το είδα σαν ασέβεια με τα παιδικά μου μάτια και τότε ανέδρασα δυναμικά».⁴

4. Ρακοβαλή Αθανασίου, *Ο πατήρ Παΐσιος μου είπε*, Θεσσαλονίκη 2013, σελ. 12.

Ένα συγκλονιστικό γεγονός...⁵

Ο ΑΓΙΟΣ ΠΑΪΣΙΟΣ θυμάται: Κάποιος φίλος τότε, ο Κώστας, είπε: «Θα σου τον κάνω να τα παρατήσει όλα». «Ήρθε και μου ανέπτυξε την θεωρία του Δαρβίνου. Κλονίστηκα τότε και είπα: «Θα πάω να προσευχηθώ, και, αν ο Χριστός είναι Θεός, θα μου παρουσιαστεί να πιστέψω. Μιά σκιά, μία φωνή, κάτι θα μου δείξει. Τόσο μου έκοβε. Πήγα και άρχισα μετάνοιες και προσευχή για ώρες, αλλά τίποτε. Στο τέλος τσακισμένος σταμάτησα. Μου ήρθε τότε στην σκέψη κάτι που μου 'χε πει ο Κώστας: 'Παραδέχομαι ότι ο Χριστός είναι ένας σπουδαίος άνθρωπος, δίκαιος, ενάρετος, τον οποίο εμίσησαν από φθόνο για την αρετή του και τον καταδίκασαν οι συμπατριώτες του'. Τότε είπα: «Αφού είναι τέτοιος, και άνθρωπος να ήταν, αξίζει να τον αγαπήσω, να τον υπακούσω και να θυσιάσθω γι' Αυτόν. Δεν θέλω ούτε παράδεισο, ούτε τίποτε. Για την αγιότητά του και την καλωσύνη του αξίζει κάθε θυσία». (Καλός λογισμός και φιλότιμος)». Ο Θεός περίμενε την αντιμετώπισή μου. Ύστερα από αυτό παρουσιάστηκε ο ίδιος ο Χριστός μέσα σε άφθονο φως. Φαινόταν από την μέση και πάνω. Με κοίταξε με πολλή αγάπη και μου είπε: «Εγώ εμι η ανάστασις και η ζωή. Ο πιστεύων εις εμέ, και αν αποθάνη, ζήσεται». Τα λόγια αυτά ήταν γραμμένα και στο Ευαγγέλιο που κρατούσε ανοικτό στο αριστερό χέρι Του.». Το γεγονός αυτό διέλυσε στον δεκαπενταετή Αρσένιο τους λογισμούς αμφιβολίας, που τάραζαν την παιδική του ψυχή, και γνώρισε με τη χάρη του Θεού τον Χριστό ως Θεό αληθινό και Σωτήρα του κόσμου. Βεβαιώθηκε για τον Θεάνθρωπο, όχι από άνθρωπο ή από βιβλία, αλλά από τον ίδιο τον Κύριο, που του αποκαλύφθηκε και μάλιστα σε τέτοια ηλικία. Στερεωμένος πλέον στην πίστη μονολογούσε: «Κώστα, άμα θέλεις τώρα, έλα να συζητήσουμε».

5. Ιερομονάχου Ισαάκ, *Βίος Γέροντος Παΐσιου του αγιορείτου*, Άγιον Όρος 2008, σελ. 51-53.

Ο Αρσένιος ως μαθητευόμενος ξυλουργός...⁶

ΜΟΛΙΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΕ (με βαθμό 8 και διαγωγή κοσμιωτάτη) οι γονείς του τον παρακινούσαν να συνεχίσει τις σπουδές του στο Γυμνάσιο στα Γιάννενα αλλά εκείνος, αρνήθηκε για να μάθει την τέχνη του ξυλουργού. Κι ως μαθητευόμενος στον μάστορα της Κόνιτσας η πρώτη του κατασκευή ήταν ένας μικρός ξύλινος σταυρός, ο οποίος τον συντρόφευε στις απογευματινές του πνευματικές αναζητήσεις στην Αγία Βαρβάρα και στη σπηλιά πίσω από το εκκλησάκι. Τα λίγα χρήματα που έπαιρνε ως μαθητευόμενος ξυλουργός, τα μοίραζε ελεημοσύνη σε φτωχά παιδιά του ορφανοτροφείου. Έφερνε και στο σπίτι τους φτωχά παιδιά για φαγητό. Η δεύτερή του κατασκευή ήταν το εικονοστάσιο του σπιτιού του, το υπάρχει ακόμα και σήμερα και φυλάσσεται, όπως διαπιστώσαμε κατά την επίσκεψή μας στην Κόνιτσα, ως «κόρη οφθαλμού», όπως και πολλά άλλα αντικείμενα άλλωστε που κατασκευάστηκαν από τον Άγιο Παΐσιο, από τον ανηψιό του Χρήστο (Τάκη) Εζνεπίδη, γιο του αδελφού του Ραφαήλ, ο οποίος είναι επιφορτισμένος σήμερα με αυτά τα καθήκοντα και διαμένει δίπλα από την πατρική οικία του Αγίου Παΐσιου.⁷ Για την τέχνη του νεαρού Αρσενίου, ο συντοπίτης του Απόστολος Χατζηρούμπης, είχε να λέει: *«Την πρώτη φορά που τον είδα εντυπωσιάστηκα από την κινητικότητα του. Όταν ήταν μαθητευόμενος μαραγκός, διακρίθηκε για τη σβελτάδα, την προθυμία και προπαντός την ανθρωπιά του»*. Μέχρι να υπηρετήσει στο στρατό ο Αρσένιος δούλευε ως ξυλουργός. Ήταν άριστος τεχνίτης και τον προτιμούσαν όλοι. Μάλιστα άνοιξε το δικό του ξυλουργείο

6. Ιερομονάχου Ισαάκ, *Βίος Γέροντος Παΐσιου του αγιορείτου*, Άγιον Όρος 2008, σελ. 65-75, Ρακοβαλή Αθανασίου, *Ο πατήρ Παΐσιος μου είπε*, Θεσσαλονίκη 2013, σελ. 14, *Ο Οικουμενικός αγιορείτης Γέροντας Παΐσιος*, οπτικοακουστική παραγωγή Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας 2012, Επί τόπου έρευνα στην Κόνιτσα Δημητρίου Λούκα και Λάζαρου Λασκαρίδη.

7. Τα στοιχεία προκύπτουν από την επί τόπου έρευνα στην περιοχή της Κόνιτσας των Δημητρίου Λούκα και Λάζαρου Λασκαρίδη.

Η οικογένεια Εξνεπίδη την περίοδο του Μεσοπολέμου, όπως μπορούμε να συμπεράνουμε, καθώς δύο από τα αδέρφια του Αγίου Παΐσιου φέρουν στολή της μεταξικής νεολαίας της ΕΟΝ. Ο Άγιος Παΐσιος διακρίνεται όρθιος στο δεξιό άκρο.

όπου έφτιαχνε κουφώματα, ταβάνια, πατώματα, εικονοστάσια και φέρετρα. Τα τελευταία μάλιστα τα κατασκεύαζε δωρεάν γιατί δεν ήθελε να στενοχωρήσει ακόμα περισσότερο τους ανθρώπους που έχαναν κάποιον δικό τους. Παράλληλα προσπαθούσε να απαλύνει με κάποιο τρόπο τον πόνο τους. Με τα χρήματα που έβγαζε βοηθούσε την οικογένειά του και έδινε ελεημοσύνη.

Ο Αρσένιος μέσα στον κόσμο....

Ο ΑΡΣΕΝΙΟΣ πέρασε τα νεανικά του χρόνια αμέριμνα και με αγώνες ασκητικούς. Λέει ο ίδιος: «όταν ήμουν νέος, για να μην σκανδαλίζομαι με τις κοπέλλες, όταν βάδιζαν στον δρόμο, κοιτούσα συνέχεια κάτω...δεν έβλεπα ποιός περνούσε δίπλα μου...καμιά φορά περνούσαν γνωστοί, συγγενείς και σκανδαλίζονταν που δεν τους χαιρετούσα...μια φορά μια ξαδέλφη μου, έκανε παράπονα στη μάνα μου. 'Ο Αρσένιος δεν με χαιρετάει' και η μάνα μου μου το 'πε... «άλλη δουλειά δεν έχω μάνα να χαζεύω τις κοπέλες στο δρόμο, της λέω». Έπειτα ήρθαν τα δύσκολα χρόνια του Ελληνοϊταλικού πολέμου, της Κατοχής και του ανταρτοπολέμου. Τότε πέρασε πολλές δυσκολίες και κινδύνους.

Ο Αρσένιος έβλεπε συχνά την μητέρα του να κλαίει και να στενοχωριέται για τα αδέλφια του που ήταν στον πόλεμο. Αυτός ήταν η παρηγοριά και το στήριγμά της. Δεν κοίταξε να βολευτεί, να γίνει μοναχός σε αυτή τη δύσκολη περίοδο, διότι είχαν πολλή ανάγκη από την παρουσία του. «Ξενιτεία δεν είναι να βολευτώ εγώ και οι άλλοι τσιμέντο να γίνουν», θα πει αργότερα ο Γέροντας. Συνέχισε βέβαια να αγωνίζεται, αλλά ανέβαλε έως ότου να έρθει το πλήρωμα του χρόνου, για να πραγματοποιήσει την επιθυμία του να γίνει μοναχός. Ανέλαβε όλες τις αγροτικές εργασίες του σπιτιού που ήταν πάρα πολλές.

Αν και ο πόλεμος έκανε τον Αρσένιο να αναβάλει την αναχώρησή του, όμως ο ζήλος του δεν ψυχράνθηκε. Στους αγώνες και στις ασκήσεις προσέθετε νέους αγώνες και υψηλότερες ασκήσεις.

Εντωμεταξύ τα εθνικά πράγματα ήταν σε άσχημη κατάσταση εξ

αιτίας του εμφυλίου πολέμου. Σε λίγο θα τον καλούσαν να υπηρετήσει την Πατρίδα. Στο εξωκκλήσι της Αγίας Βαρβάρας παρακάλεσε την Παναγία: «*Ας ταλαιπωρηθώ, ας κινδυνεύσω, μόνο να μη σκοτώσω άνθρωπο, και ν' αξιωθώ να γίνω μοναχός*». Τότε έκανε τάμα, αν τον διαφυλάξει η Παναγία στον πόλεμο, να υπηρετήσει για τρία χρόνια το Μοναστήρι της που το έκαψαν οι Γερμανοί, και να βοηθήσει να κτισθεί πάλι η Ιερά Μονή Στομίου.

ΣΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΤΟΥ άρχισε να δουλεύει μόνος, με έναν μικρό τόρνο που είχε προμηθευτεί. Ο φίλος του (νεαρότερος σε ηλικία και εν ζωή σήμερα) *Διονύσης Γκάσιος*, τον θυμάται να δουλεύει στο καθιστικό του σπιτιού και να μην παίρνει χρήματα από πολλούς πελάτες του, λέγοντας ότι «*εκείνοι τα έχουν περισσότερο ανάγκη, απ' ότι εγώ*».

Ένα χρόνο μετά, κι ενώ η τάση του για το μοναχισμό είχε γίνει «ένα» μ' εκείνον, πήρε το λεωφορείο και πήγε στα Πάννεια για να πάρει πληροφορίες από το Δεσποτικό (μητροπολίτης εκεί ήταν ο Σπυρίδων, κατά κόσμον Βλάχος, ο μετέπειτα αρχιεπίσκοπος, ο οποίος ήταν και τοποτηρητής, αυτή την περίοδο, και στη Δρυινουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης), πως θα κάνει πράξη το όνειρό του.

Όμως ξέσπασε ο πόλεμος κι αυτό το παιδί (στα δεκάξι του, τότε) κατάλαβε ότι πρέπει να μείνει δίπλα στην οικογένειά του για να αντιμετωπίσει μαζί με τους γονείς και τ' αδέρφια του τη «λαίλαπα», αναλογιζόμενος, συγχρόνως, το γεγονός ότι δεν θα γινόταν δεκτός από κανένα μοναστήρι (όπως του είχαν πει από τη Μητρόπολη) αν δεν υπηρετούσε πρώτα τη στρατιωτική του θητεία.

Εκείνο τον καιρό, παράλληλα με τις ξυλουργικές εργασίες, βοηθούσε και την οικογένειά του στα χωράφια, έχοντας όμως πάντα μαζί του ένα εκκλησιαστικό βιβλίο, το οποίο μελετούσε μετά μανίας. Μπορεί κι επί δύο ώρες να σταματούσε τη δουλειά του για να διαβάσει.

-«*Νύχτωσε, Αρσένιε*», του έλεγαν όσο τον έβλεπαν να το κάνει αυτό, «*πότε θα προλάβεις;*»-«*Σημασία έχει η ταχύτητα κι όχι οι ώρες*», τους απαντούσε, για να τους καθησυχάσει.

Κι έλεγε πάντα ότι «η δουλειά είναι ευλογία, είναι δώρο Θεού. Δίνει ζωντάνια στο σώμα και φρεσκάδα στο νου. Εάν δεν έδινε ο Θεός τη δουλειά, θα μούχλιαζε ο άνθρωπος. Όσοι είναι εργατικοί ακόμα και στα γεράματά τους δεν σταματούν να δουλεύουν. Αν σταματήσουν τη δουλειά, ενώ έχουν ακόμα δυνάμεις, θα πάθουν μελαγχολία». Κι έφερνε θετικά στη μνήμη του «ένα γεροντάκι στην Κόνιτσα, κοντά ενενήντα χρόνων, που δούλευε συνέχεια και τελικά πέθανε στο χωράφι, δυο ώρες μακριά από το σπίτι».

Πόλεμος και κατοχή...

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ, όπως κάθε οικογένεια, χτυπήθηκε κι η δική του, αφού μια από τις αδελφές του έχασε το σύζυγό της στο μέτωπο ενώ ο κίνδυνος παραμόνευε και στο σπιτικό του.

Υπάρχει όμως κι ένα χιουμοριστικό περιστατικό από εκείνη την περίοδο. Στην οικογένεια Εζνεπίδη, έφτασε ένα σημείωμα από τον Στρατό, όπου υπηρετούσε ο αδελφός του και το οποίο έγραφε ότι πρέπει να επιστραφούν στην υπηρεσία δύο δοχεία λαδιού. Ο Αρσένιος, όπως ο ίδιος το αποκάλυψε, σκέφτηκε ότι ο αδελφός του τα είχε κλέψει αλλά σύντομα, πληροφορήθηκε ότι είχε πείσει έναν αξιωματικό να τα στείλουν στην εκκλησία των Αγίων Αποστόλων στην Κόνιτσα κι ότι απλά η υπηρεσία ζητούσε πίσω τα άδεια δοχεία!

«Να τα ζητήσεις από τη νεωκόρο» ήταν η... αυστηρή απάντηση του αδελφού του, στο (επίσης αυστηρό) γράμμα που είχε λάβει εκείνος...

Η υποχώρηση των ελληνικών δυνάμεων προ των γερμανών κατακτητών, έφερε πίσω στην Κόνιτσα τους δύο μεγαλύτερους αδελφούς του Αρσένιου, οι οποίοι υπηρετούσαν. Με την επιστροφή τους συνέχισαν τις γεωργικές εργασίες ακόμα και σε χωράφια που ήταν πολύ μακριά από την κωμόπολή της. Κάποια μέρα έφτασε η είδηση, ότι οι Γερμανοί θα μπουν και στην Κόνιτσα. Τότε η οικογένεια αναστατώθηκε επειδή ο Ραφαήλ και ο Χαράλαμπος δεν βρίσκονταν εκείνη τη στιγμή μαζί με την υπόλοιπη οικογένεια αλλά ήταν απομονωμένοι

στα χωράφια. Αμέσως ο Αρσένιος ανέλαβε να τους ειδοποιήσει, παρότι και οι γείτονες ακόμα έλεγαν στη μητέρα του «να τον κρατήσεις πίσω, έτσι κι αλλιώς οι άλλοι δύο κινδυνεύουν, μη θυσιάσεις και το άλλο παιδί». Όμως, εκείνον, δεν τον χωρούσε ο τόπος.

Κι όχι μόνο τους ειδοποίησε, αφού έτρεχε επί μία και πλέον ώρα, για να διανύσει την απόσταση που τους χώριζε από το κέντρο της Κόνιτσας, τους έδωσε και θάρρος καθησυχάζοντάς τους, ότι δεν πρόκειται να τους συμβεί τίποτα κακό. Πιο μετά δε, διηγείτο ότι «εκείνο το τρέξιμο είχε χαρά. Τη χαρά της θυσίας. Αν δεν έτρεχα και πάθαιναν κάτι τ' αδέφια μου, αυτό θα με παίδευε», όπως τόνιζε χαρακτηριστικά.

Με ψυχραιμία, όμως, είχε προηγουμένως αντιμετώπισει και τους Ιταλούς, κατά το πέρασμά τους από την Κόνιτσα. Κάνοντας μεροκάματο ως φύλακας σ' ένα μποςτάνι με πεπόνια, είδε ιταλούς στρατιώτες να τον πλησιάζουν και να του ζητούν τα προϊόντα του. Όταν του έδειξαν ποια πεπόνια ήθελαν να πάρουν, τους είπε ότι «αυτά δεν γίνεται διότι τα έχουμε για καρπούς». Εκείνοι τότε αγρίεψαν κι ένας του έδειξε το μαστίγιο, για να τον απειλήσει να μην επιμένει στην άρνησή του. Χωρίς να τα χάσει, έπιασε το μαστίγιο και τους έδειξε με την αφή, ότι το μαστίγιο είχε κατασκευαστεί από καλής ποιότητας δέρμα!

Ε, τότε οι Ιταλοί, οι οποίοι σύμφωνα με όλες τις ομολογίες των ανθρώπων της εποχής επεικέστεροι από τους συμμάχους τους Γερμανούς, γέλασαν κι αποχώρησαν χωρίς να πάρουν ούτε καν ένα πεπόνι μαζί τους.

Ο Εμφύλιος...

ΣΤΟΝ ΕΜΦΥΛΙΟ συνέλαβαν τον Αρσένιο αιχμάλωτο και τον φυλάκισαν. Ο ίδιος θυμάται: «...Κατέλαβαν το χωριό μας οι αντάρτες. Μας μάζεψαν σ' ένα σπίτι, στριμωχτά, σαν σαρδέλες. Ξαπλώναμε πάνω στις πέτρες και τα πόδια του ενός στο κεφάλι του άλλου...για να έχουμε χώρο. Την άλλη μέρα μας περνάν από 'Δικαστήριο'. Εμένα θέ-

λαν να μου κάνουν κακό, αλλά δεν εύρισκαν αιτία. Φωνές, φοβέρες... Στο τέλος ένας συγχωριανός μου, μου έκανε το δικαστή, μου λέει άγρια: -Γιατί ο αδελφός σου είναι με τον Ζέρβα, μικρότερος ε;- Δε μου λες, του λέω, είναι μεγαλύτερος ή μικρότερος ο αδελφός μου;-Μεγαλύτερος, απαντάει-Ε, αφού είναι μεγαλύτερος θα δίνει λογαριασμό σε μένα τι κάνει; Δεν έβρισκε τι να πει, έδωσε διαταγή να με κλείσουν σ' ένα δωμάτιο μόνο μου. Τι τους έβαλε ο διάβολος να κάνουν. Επειδή αυτός ο συγχωριανός γνώριζε ότι εγώ είμαι της εκκλησίας, στέλνουν το βράδυ μέσα στο δωμάτιο δύο αντάρτισσες, σχεδόν γυμνές... ταχασα. -Παναγία μου βοήθα με', φώναξα. Αμέσως ένωσα τη βοήθεια του Θεού.-Δηλαδή γέροντα τι έγινε; -Να, τις έβλεπα απαθώς. Σαν να μην ήταν γυμνές, με αγνότητα. Όπως, ας πούμε έβλεπε ο Αδάμ την Εύα στον Παράδεισο, πριν από την πτώση. Αθώα, φυσικά...χωρίς πονηρία σαρκική.-Και μετά τι έγινε;-Ε, μετά τις μίλησα με το καλό...Κοπέλες, εσείς να κάνετε τέτοια πράγματα...δεν ντρέπεστε. Στο τέλος ντράπηκαν...ντύθηκαν και βγήκαν έξω κλαίγοντας!! Βοήθησε η χάρη του Θεού!!». Ο γέροντας θα ήταν τότε γύρω στα είκοσι. Αφού εκτίμησαν την ειλικρίνειά του και το θάρρος του τον άφησαν ελεύθερο.

Μετά την απελευθέρωσή του επέστρεψε «στοχοποιημένος» στο σπίτι του και οι αντάρτες χρησιμοποιούσαν τα άλογο τόσο τα δικά του {ο χώρος του στάβλου ακριβώς κάτω από αυτό, υπάρχει και σήμερα} όσο και άλλων Κονιτσιωτών για τις μεταφορές τους.

Λίγο αργότερα πήραν τον ίδιο κι άλλους δύο νέους, τον Διονύση Γκάσιο και τον Τηλέμαχο Νάτση για να μεταφέρουν πολεμοφόδια με τα άλογα, σε απόσταση 20 χιλιομέτρων, μέχρι το σημείο της γέφυρας στο Μπουραζάνι, η οποία είχε καταστραφεί από τους Γερμανούς.

Όταν έφθασαν εκεί, σύμφωνα με μαρτυρία του κ. Γκάσιου, ο οποίος βρίσκεται εν ζωή σήμερα, τους είπαν να περάσουν μέσα από το νερό στην απέναντι όχθη του ποταμιού. Ενώ είχαν διανύσει μια απόσταση 40 μέτρων, οι αντάρτες ξεκίνησαν να τους πυροβολούν.

«Πέστε κάτω», φώναξε ο Αρσένιος στους άλλους δύο, σύμφωνα με την ίδια πάντοτε μαρτυρία αλλά εκείνος ήταν όρθιος σε στάση προσευχής.

«Προσευχόταν και ως δια μαγείας ο ουρανός λειτούργησε σαν ομπρέλα που εξωστράκιζε τις σφαίρες» είναι τα λόγια που χρησιμοποιεί, με τη συγκίνηση να γίνεται εμφανέστατη στο πρόσωπό του και να κάνει λόγο για Θαύμα που έκανε ο Άγιος.

Μόλις τελείωσαν οι σφαίρες των «απέναντι» οι Γκάσιος και Νάτσης, ως πιο θερμόαιμοι, αρχικά πετούσαν πέτρες κατά των ανταρτών και στη συνέχεια έδωσαν μάχη «σώμα με σώμα» μαζί τους, αλλά ο Αρσένιος τους ζήτησε να σταματήσουν. Και χωρίς να χάσει χρόνο, απευθύνθηκε προς την πλευρά των ανταρτών, ρωτώντας τους γιατί θέλησαν να τους σκοτώσουν.

«Επειδή τα αδέρφια σου, όπως και ο πατέρας του Διονύση, πολεμούν με τους ανθρώπους του Ζέρβα αλλά και διότι η μητέρα του άλλου είναι Ιταλίδα», ήταν η απάντηση που έλαβε, όπως εξιστορεί ο κ. Γκάσιος.

Ο Αρσένιος αρκέστηκε στο να πει «κι εμείς, ευλογημένοι, τι φταίμε;» και όλοι μαζί πήραν το δρόμο για την επιστροφή στην Κόνιτσα...

Οι αντάρτες συνέχισαν να χρησιμοποιούν τον ίδιο και τα άλογα της οικογένειάς του στις μεταφορές τους και σε μία από αυτές, ο ίδιος κατά τη διέλευση του ποταμού, οριακά σώθηκε από πνιγμό.

Άλλοτε έδωσε φαγητό σε αντάρτες πεινασμένους και ταλαιπωρημένους, παρόλο που γνώριζε ότι κυνηγούσαν να σκοτώσουν τον αδελφό του. Εκείνοι τον θεώρησαν ύποπτο, μη μπορώντας να καταλάβουν την ανιδιοτελή αγάπη του και κινδύνευσε να δικασθεί. Ο ίδιος διηγείται: «Μια φορά είχαν έρθει έξω από το χωριό μας οι αντάρτες. Έξω στο κρύο...πεινασμένοι...τους λυπήθηκα. Πήρα ένα ψωμί και πήγα να τους το δώσω. Άσχετο, αν κυνηγούσαν στα βουνά τον αδερφό μου. Εγώ το καθήκον μου το έκανα. -Πως σας δέχτηκαν γέροντα; -Παραλίγο να έβρισκα τον μπελά μου. Δεν πίστευαν ότι βγήκα να τους δώσω να φάνε!». Ακόμα τους προστάτευσε από την εκδικητικότητα αυτών που έχασαν συγγενείς στον εμφύλιο πόλεμο. Λέει ο ίδιος: «...Στο χωριό μας οι αντάρτες είχαν πειράξει μερικές οικογένειες. Όταν μετά ήρθε ο στρατός, τότε μερικοί γύρεψαν εκδίκηση. Πήγαν και πιάσανε τα σπίτια των αριστερών, τους δικούς τους, με

κακό σκοπό. Μπήκα στη μέση. 'Τι; Τον Μασσαϊκό νόμο θα εφαρμόσουμε; Κόντεψα να πάθω εγώ ζημιά!! Βλέπεις είχαν μεγάλο πόνο! Άλλος είχε χάσει γυναίκα, παιδί, αδελφό...είχαν μεγάλο πόνο οι άνθρωποι». Μάλιστα τότε για κάποιους μήνες, το πατρικό του σπίτι το είχαν για καταυλισμό οκτώ αντάρτες και ο Αρσένιος κρυβόταν για δύο μήνες σε τούρκικο σπίτι. Άλλοτε σε περίοδο χειμώνα οι αντάρτες τον πήραν αγγαρεία μέχρι την Μακεδονία.

Πριν από την αποχώρηση των Γερμανών από την Ελλάδα, ο Ραφαήλ και ο Χαράλαμπος Εζνεπίδης, από τη μια, επειδή ήταν πιο κοντά ιδεολογικά κι από την άλλη αφού ο αρχηγός της Οργάνωσης Ναπολέων Ζέρβας ήταν Ηπειρώτης, είχαν οργανωθεί στον ΕΔΕΣ. Η ένταξη των αδελφών του στάθηκε αφορμή, στην προεμφυλιακή περίοδο που ξεκίνησε με τα Δεκεμβριανά του 1944, για τη βίαιη προσαγωγή του Αρσένιου στη Γεωπονική Σχολή της Κόνιτσας, την οποία ήλεγχαν τις ομάδες του ΕΛΑΣ.

Τον συνέλαβαν στο σπίτι και τον μετέφεραν εκεί, παρά την αντίδραση της παριστάμενης μητέρας του. Εκεί, σύμφωνα με μαρτυρίες, δήλωσε ευθαρσώς «είμαι εθνικόφρων». Η σύλληψή του μάλιστα είχε γίνει από έναν συντοπίτη του, με τον οποίο έτυχε να συναντηθούν ένα μεσημέρι, κάποια χρόνια αργότερα, παρουσία και της μητέρας του, κατά τη διάρκεια της δουλειάς της οικογένειας Ενζεπίδη στο χωράφι. «Καλώς τον Παναγιώτη, έλα να φάμε», τον κάλεσε ο Αρσένιος τότε προ της εμβρόντητης μητέρας του, η οποία του είπε χαμηλόφωνα: «Ξεχνάς ότι αυτός ήταν που σε είχε συλλάβει;», για να λάβει την εξής απάντηση: «Μητέρα, εδώ δεν είμαστε για να εφαρμόσουμε το Οφθαλμόν αντί Οφθαλμού του Μωσαϊκού νόμου».

Η μάχη της Κόνιτσας...

ΑΝΟΙΞΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΑΚΤΗ που οδηγούσε στο υπόγειο του σπιτιού (η διάταξη του οικήματος, εξυπηρετεί να μην γίνεται εμφανής ο χώρος αυτός από το δρόμο) και κρύφτηκαν εκεί επί σάραντα μέρες. Κατόπιν, μεταφέρθηκαν μυστικά σε γειτονικό σπίτι

έμπιστων ανθρώπων και παρέμειναν εκεί για τρεις μήνες.

Στο μεταξύ, ο Πρόδρομος, έλεγε όταν τον ζητούσαν ότι βρίσκεται στο σπίτι της αδελφής του Χριστίνας στα Γιάννενα κι όσο για τα άλογα, έλεγε ότι «χάθηκαν μόνα τους»...

Γενικά η κατάσταση στην Κόνιτσα, μύριζε... μπαρούτι καθημερινά και μετά από λίγο διεξήχθη η μεγάλη μάχη μεταξύ του Εθνικού και του Δημοκρατικού Στρατού. Τις μέρες εκείνες ο Αρσένιος παρά το γεγονός ότι ήταν τοποθετημένος στη μία πλευρά, προσπαθούσε να επιτελέσει το χριστιανικό του καθήκον, επικοινωνώντας και με την άλλη. Όχι βέβαια σε επίπεδο κορυφής αλλά υπό το πρίσμα ενός απλοϊκού ανθρώπου που επιθυμούσε να κινηθεί πάνω στις αρχές του.

Παραμονές της κρίσιμης στρατιωτικά Μάχης της Κόνιτσας (26 Δεκεμβρίου 1947-4 Ιανουαρίου 1948) συγκέντρωσε μεγάλη ποσότητα ψωμιού και την πήγε στους εγκατεστημένους στην κωμόπολη αντάρτες. Εκείνοι, γνωρίζοντας και το ιστορικό μελών της οικογένειάς του, τον αντιμετώπισαν με έντονη δυσπιστία αλλά τελικά πείστηκαν για το ειλικρινές των προθέσεων του «για τις μέρες που 'ρχονται». Βεβαίως εκείνος εννοούσε τα Χριστούγεννα κι όχι το... πυρ που άνοιξε την επομένη της μεγάλης γιορτής.

Η αναμέτρηση – κρίσιμη για την έκβαση του Εμφυλίου- ανάμεσα στις δύο πλευρές έγινε με τη συμμετοχή 12.000 ανδρών (με τον Δημοκρατικό Στρατό να έπεται σε δυνάμεις), από τους οποίους πέραν των 1.000 δεν έφυγαν ζωντανοί από εκεί. Της μιας πλευράς ηγείτο ο εκ Κονίτσης συνταγματάρχης Κωνσταντίνος Δόβας (αργότερα στρατηγός που έφθασε μέχρι το αξίωμα του αρχηγού ΓΕ-ΕΘΑ και στην αποστρατεία του έγινε αρχηγός του Στρατιωτικού Οίκου του βασιλέως Παύλου και πρωθυπουργός στην υπηρεσιακή κυβέρνηση που διεξήγαγε τις – πλέον αμφισβητούμενες εκλογές της 29^{ης} Οκτωβρίου 1961) και της άλλης ο Μάρκος Βαφειάδης που μόλις τρεις μέρες νωρίτερα είχε οριστεί πρόεδρος της Προσωρινής Δημοκρατικής Κυβέρνησης ή «κυβέρνησης του βουνού», όπως πολιτογραφήθηκε.

Ο Αρσένιος στρατιώτης...⁸

ΣΤΙΣ 20 ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΤΟΥ 1948, μεσούντος του Εμφυλίου, κλήθηκε να υπηρετήσει την Πατρίδα κάτι που αποτελούσε και απαραίτητη προϋπόθεση για το πέρασμά του στο μοναχισμό.

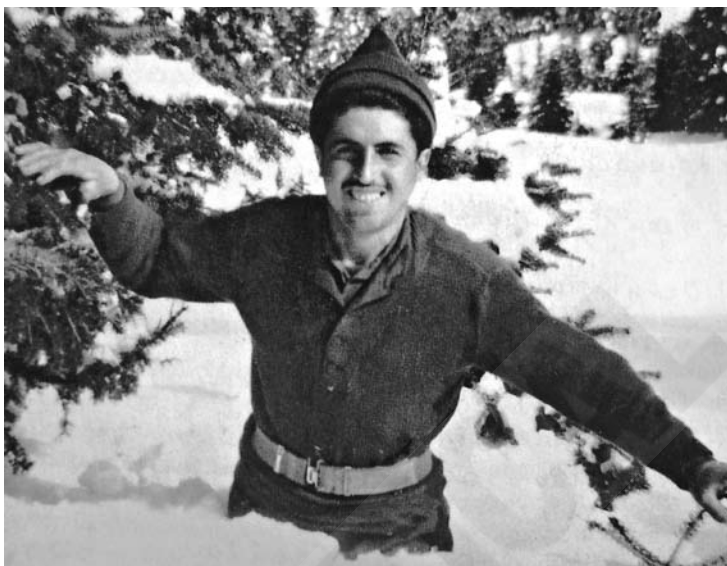
Παρουσιάστηκε στην Κόρινθο ενώ μετά από δύο ημέρες πήρε μετάθεση για το Κέντρο Βασικής εκπαιδεύσεως στην Τρίπολη. Εκεί του ανατέθηκαν και θρησκευτικά καθήκοντα. Συγκεκριμένα, η ευθύνη μιας ομάδας *σαράντα* νεοσυλλέκτων, στους οποίους διάβαζε μια φορά την εβδομάδα περικοπές του Ευαγγελίου.

Σύντομα όμως, πήρε εντολή για αδρανοποίηση της ομάδας, επειδή όσοι συμμετείχαν σε αυτή θεωρήθηκαν υπεύθυνοι για την κλοπή λίτρων γάλακτος από την αποθήκη.

Περίλυπος ο Αρσένιος ανακοίνωσε στους υπόλοιπους τη δυσμενή εξέλιξη και τους ζήτησε να προσευχηθούν, ώστε να λάμψει η αλήθεια στο συγκεκριμένο ζήτημα αφού ουδμία κλοπή είχε σημειωθεί από μέρους τους. Τελικά, αποδείχτηκε σύντομα ότι η κλοπή δεν είχε γίνει από εκείνους κι έτσι η συγκεκριμένη δραστηριότητά τους συνεχίστηκε. Αργότερα καθώς έφερνε στο νου του τα χρόνια της στρατιωτικής του θητείας έλεγε: *«Όσο πιο σκληροί ήταν οι εκπαιδευτές στον Στρατό, τόσο πιο πολλή παλικάριά έδειχναν οι στρατιώτες στη μάχη. Κι όσο πιο πολύς ιδρώτας χυνόταν στην εκπαίδευση, τόσο λιγότερο αίμα χυνόταν στη μάχη».*

Μετά την εκπαίδευσή του κι αφού έδωσε προφορικές εξετάσεις εστάλη στη Σχολή Διαβιβαστών Πεζικού στη Θεσσαλονίκη. Ήταν μια εξέλιξη που την επιθυμούσε διότι αδυνάτιζε έτσι το ενδεχόμενο να βρεθεί με όπλο στη «γραμμή πυρός» και ν' αναγκαστεί να σκοτώσει άνθρωπο.

8. Ιερομονάχου Ισαάκ, *Βίος Γέροντος Παΐσιου του αγιορείτου*, Άγιον Όρος 2008, σελ. 65-75, Ρακοβαλή Αθανασίου, *Ο πατήρ Παΐσιος μου είπε*, Θεσσαλονίκη 2013, σελ. 14, *Ο Οικουμενικός αγιορείτης Γέροντας Παΐσιος*, οπτικοακουστική παραγωγή Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας 2012, Επί τόπου έρευνα στην Κόνιτσα Δημητρίου Λούκα και Λάζαρου Λασκαρίδη.

Από τον Ιούνιο μέχρι τον Οκτώβριο έμεινε εκεί και στη συνέχεια τοποθετήθηκε ως ασυρματιστής, σε διλοχία του Αγρινίου, εντεταλμένη ν' απωθεί τους αντάρτες από τις περιοχές της Στερεάς Ελλάδας. Ύστερα πήρε μετάθεση για το Αγρίνιο. Τον ρωτούσαν: «*Τι μέσο έχεις και πήρες τόσο καλή ειδικότητα;*». «*Δεν έχω μέσο*». «*Άστ' αυτά*». «*Ε..., τόν Θεό, απαντούσε*». Η αγάπη του προς τους άλλους έφθανε μέχρι θυσίας. Έκανε τις υπηρεσίες τους, εργαζόταν πολύ. Όταν κάποιος ζητούσε έξοδο, ο Αρσένιος πρόθυμα τον αντικαθιστούσε. Πολλοί εκμεταλλεύονταν την καλοσύνη του και τον θεωρούσαν κοροΐδο. Ο ίδιος όμως ένιωθε χαρά από τη θυσία, και συγχρόνως εύρισκε ευκαιρία να μένει μόνος και να προσεύχεται. Ο Διοικητής του έλεγε: «*Τι θα γίνει με αυτόν τον άνθρωπο (Αρσένιο); Δεν λέει ποτέ να ξεκουραστεί*». Κάποτε είχε 39,5 πυρετό αλλά δεν ζήτησε να βγει ελεύθερος υπηρεσίας. Τελικά δεν άντεξε και έπεσε λιπόθυμος. Οι στρατιώτες τον έβαλαν στο φορείο για να τον πάνε στο Νοσοκομείο, και τον φώναζαν ειρωνικά με μοναχικά ονόματα: «*Ε, Βενέδικτε, Ακάκιε*». Είχαν καταλάβει

ότι θα γίνει μοναχός. Η ειρωνεία μετατράπηκε σιγά-σιγά σε εκτίμηση και θαυμασμό. Τους αλλοίωσε ο τρόπος της ζωής του, η μεγάλη αγάπη και ο αkéριος χαρακτήρας του. Δεν τον θεωρούσαν πλέον κοροΐδο, αλλά θησαυρό και ευλογία για τη Μονάδα. Πάντως η ειδικότητα του ασυρματιστή τον απάλλαξε από την ένοπλη συμμετοχή στον πόλεμο, και έτσι, διαφυλάχθηκε από το να φονεύσει άνθρωπο. Μετέπειτα, στις διδασχές του, έκανε έναν ιδιαίτερος επιτυχημένο παραλληλισμό των στρατιωτικών του καθηκόντων, με αυτά που μοναχισμού που ακολούθησε ως το τέλος της ζωής του:

«Οι μοναχοί είναι οι ασυρματιστές της Μητέρας Εκκλησίας και επομένως εάν φεύγουν μακριά από τον κόσμο, το κάνουν και αυτό από αγάπη, διότι φεύγουν από τα παράσιτα του κόσμου, για να μπορούν να έχουν καλύτερη επαφή και να βοηθούν περισσότερο και καλύτερα τον κόσμο. Την παράλογη απαίτηση που έχουν ορισμένοι κληρικοί να κατέβουν και οι μοναχοί στον κόσμο, την έχουν και μερικοί ανόητοι στρατιώτες όταν η μονάδα τους κινδυνεύει. Ν' αφήσει δηλαδή και ο ασυρματιστής τον ασύρματο και να πάρει κι αυτός το λιανοντούφεκό του, λες και θα σωθεί η κατάσταση, εάν προστεθεί ένα ακόμη όπλο στα άλλα διακόσια όπλα. Ενώ ο ασυρματιστής ξελαρρυγκίζεται για να πιάσει επαφή φωνάζοντας «εμπρός, εμπρός, ψυχή κ.λ.π.», οι υπόλοιποι νομίζουν ότι λέει λογια πολλά στον αέρα. Δεν ακούν όμως οι έξυπνοι ασυρματιστές, ακόμα και να τους βρίζουν, αλλά αγωνίζονται μέχρι να πιάσουν επαφή, και μετά ζητούν την άμεση βοήθεια από το Γενικό Επιτελείο και καταφθάνουν οι μεγάλες δυνάμεις, Αεροπορίας, Τεθωρακισμένων, Στόλου κ.λ.π. κι έτσι σώζεται η κατάσταση κι όχι με το λιανοντούφεκό τους».

Η θητεία του λόγω της εμφύλιας διαμάχης, είχε έντονο το στοιχείο της ταλαιπωρίας και γι' αυτό αργότερα έλεγε ότι «όσο ταλαιπωρήθηκα στον Στρατό, στις επιχειρήσεις, δεν ταλαιπωρήθηκα ως καλόγερος. Γι' αυτό πάντοτε σκεφτόμουν: Στον Στρατό, για την πατρίδα, ταλαιπωρήθηκα τόσο, για τον Χριστό τι να κάνω; Αν έκανα για τον Χριστό το 10% από όσα έκανα στον Στρατό, τώρα θα έκανα θαύματα!»

Η διλοχία που υπηρετούσε ο Άγιος Παΐσιος έκανε πολεμικές επιχειρήσεις και οι κακουχίες που πέρασαν μοιάζουν απίστευτες. Διη-

γείτο ότι κάποτε τελείωσαν τα τρόφιμα και έτρωγαν σπυρτώ χιόνι. Άλλοτε έμειναν νηστικοί για δεκατρείς ημέρες και επέζησαν τρεφόμενοι μόνο με άγρια κάστανα. Συχνότερα υπέφεραν από τη δίψα. Αναγκάζονταν τότε να πίνουν στάσιμο νερό από τις πατημασιές των ζώων. Ο μεγάλος εχθρός ήταν το κρύο. Κοιμούνταν στις σκηνές και το πρωί ξυπνούσαν θαμμένοι στα χιόνια και μετρούσαν τούς κρυοπαγημένους. Ένα πρωινό έβγαλε εικοσιέξι κρυοπαγημένους σκάβοντας με τον κασμά τα χιόνια. Κάποτε έμεινε για τρεις ημέρες στα χιόνια και έστελνε σήματα στο Αρχηγείο. Έπαθε και ο ίδιος κρυοπαγήματα. Οι σάρκες των ποδιών του ξεφλουδίζονταν. Τον έστειλαν στο Νοσοκομείο, αλλά βοήθησε ο Θεός να μην ακρωτηριασθεί. Άλλοτε τον κλώτσησε ένα μουλάρι. Το χτύπημα ήταν πολύ δυνατό. Μελάνιασε το στήθος του και φαίνονταν τα σημάδια από τα πέταλα. Λιποθύμησε, και όταν συνήλθε, συνέχισε την πορεία. Χαιρόταν να βρέχεται, να κρυώνει, να κουράζεται ο ίδιος, γιά να μην ταλαιπωρούνται οι άλλοι. Μερικοί στρατιώτες, όταν έκαναν ζημιά, για να δικαιολογηθούν, την επέρριπταν στον Αρσένιο. Ο Αξιωματικός τον μάλωνε, και εκείνος, γιά να μην τους εκθέσει, υπέμενε με ταπεινώση σιωπηλά τους ελέγχους. Ο Διοικητής όμως τον εκτιμούσε και τον εμπιστευόταν. Στις δύσκολες αποστολές έστελνε τον Αρσένιο, γιατί γνώριζε ότι ήταν ικανώτατος και έφερνε σε πέρας ό,τι του ανέθεταν. Μόνο μια φορά πήρε άδεια και πήγε στο σπίτι του. Εκεί αρρώστησε, έχασε πολύ αίμα και εισήχθη στο Νοσοκομείο Ιωαννίνων για δεκαπέντε ημέρες. Όταν συνήλθε επέστρεψε στην Μονάδα του.

Μέσα σε τέτοιες ταλαιπωρίες νήστευε και προσευχόταν. Συνήθως έτρωγε το μισό φαγητό, και όταν σήμαινε σιωπητήριο για ύπνο, ο Αρσένιος ανέβαινε στην ταράτσα του κτιρίου και άρχιζε τις προσευχές. «Μια περίοδο», έλεγε, «έκανα πέντε μήνες να λειτουργηθώ, διότι που να βρεθεί παπάς και Εκκλησία πάνω στα βουνά. Όταν μετά με έστειλε ο Διοικητής στο Αγρίνιο να πάρω ανταλλακτικά για τον ασύρματο, στον δρόμο πού βάδιζα, πέρασα έξω από μια Εκκλησία, όπου μέσα γίνονταν οι Χαιρετισμοί. Έκανα το σταυρό μου, προσκύνησα και με πήραν τα δάκρυα. «Παναγία μου, πως έχω γίνει έτσι;»,

είπα. Που να φανταζόμουν τότε ότι αργότερα θα οικονομούσε ο Θεός να έχω Εκκλησιά και μέσα στο Καλύβι μου!». Και δόξαζε γι' αυτό από τα βάθη της καρδιάς του τον Θεό.

Διηγήθηκε ο Γέροντας: «Έκανα έρανο μεταξύ των στρατιωτών και αγόρασα καντήλια και μανουάλια για κάποιο εξωκκλήσι του αγίου Ιωάννου του Προδρόμου. Εκεί κοντά είχε καταυλισμό η διλοχία μας. Ήρθαν χειμώνα καιρό οι μεταγωγικοί (χωρικοί, κυρίως γυναίκες και παιδιά) με τα ζώα και μας έφεραν προμήθειες. Επειδή χάλασε ο καιρός και άρχισε να χιονίζει, κάθησαν να διανυκτερεύσουν σε πρόχειρες ελάτινες σκηνές. Κάποιος Ανθυπολοχαγός κτηνώδης ενοχλούσε μια νέα. Εκείνη η καημένη προτίμησε να πεθάνει παρά να αμαρτήσει. Έφυγε και την ακολούθησε και μια ηλικιωμένη. Βάδιζαν μέσα στα χιόνια και βρέθηκαν στο εξωκκλήσι, αλλά η πόρτα ήταν κλειστή. Έμειναν έξω, κάτω από το υπόστεγο τρέμοντας από το κρύο. Την ίδια νύχτα μου ήρθε ξαφνικά ένας επίμονος λογισμός να πάω στο εξωκκλήσι να ανάψω τα καντήλια. Το χιόνι είχε φθάσει τα ογδόντα εκατοστά περίπου. Πήγα και χωρίς να γνωρίζω τι προηγήθηκε, βρήκα έξω από το εξωκκλήσι τις δύο γυναίκες μελανιασμένες από το κρύο. Τις έδωσα από ένα γάντι, άνοιξα την πόρτα, μπήκαν μέσα και αφού συνήλθαν κάπως, διηγήθηκαν τα σχετικά. «Εγώ», είπε η νέα, «έκανα ό,τι μπορούσα. Από 'κεί και πέρα, ας κάνει και ο Θεός τα υπόλοιπα». Τις συμπόνεσα τις καημένες και αυθόρμητα τις είπα: «Τελείωσαν τα βάσανά σας. Αύριο θα πάτε στα σπίτια σας», όπως και συνέβη». Ο Ανθυπολοχαγός, όταν έμαθε ότι ο Αρσένιος τις βοήθησε και σώθηκαν, ίσως για να καλύψει την ενοχή του, διέδιδε συκοφαντικά, ότι ο Εζνεπίδης έβαλε στην Εκκλησία τους μεταγωγικούς με τα μουλάρια. Τον κάλεσε ο Διοικητής σε απολογία. «Τόσο ασυνείδητος είμαι, κ. Διοικητά, να βάλω τούς μεταγωγικούς με τα μουλάρια μέσα στην Εκκλησία;», είπε. Όμως δεν φανέρωσε την υπόθεση του ένοχου Ανθυπολοχαγού. Απολογήθηκε μόνον, επειδή τον κατηγορήσαν για καταφρόνηση του οίκου του Θεού.

Ο Γέροντας επίσης διηγήθηκε το εξής περιστατικό: «Κάποτε η διλοχία μας βρέθηκε περικυκλωμένη από χίλιους εξακόσιους αντάρτες

σε ένα φυσικό οχύρωμα από βράχο. Όλοι οι στρατιώτες κουβαλούσαν πυρομαχικά και ο Διοικητής κάλεσε και μένα να αφήσω τον ασύρματο, να κουβαλάω και εγώ. Μάλιστα με απείλησε και με το πιστόλι. Νόμιζε ότι απέφευγα να κουβαλάω, γιατί ήθελα δήθεν να κρύβομαι. Κουβαλούσα, αλλά πήγαινα και στον ασύρμα το και προσπαθούσα να πιάσω επαφή με το Αρχηγείο. Οπότε από τα πολλά έπιασα επαφή και έδωσα να καταλάβουν ότι βρισκόμαστε σε δύσκολη θέση. Την άλλη μέρα, ενώ οι αντάρτες είχαν πλησιάσει πολύ κοντά, ώστε να ακούγονται οι βρισιές τους, ήρθε η αεροπορία και τους διεσκόρπισε». Το γεγονός αυτό ανέφερε αργότερα ο Γέροντας σαν παράδειγμα σε όσους ρωτούσαν: «Τι προσφέρουν οι μοναχοί στην έρημο και δεν βγαίνουν στον κόσμο να βοηθήσουν;». «Οι μοναχοί», απαντούσε, «είναι οι ασυρματιστές της Εκκλησίας. Όταν πιάσουν επαφή με τον Θεό διά της προσευχής, τότε έρχεται και βοηθά ο Θεός καλύτερα...».

Ένας συστρατιώτης του γέροντα, ο Παντελής Τζέκος, διηγείται...

«**ΣΤΗ ΝΑΥΠΑΚΤΟ**, ενώ έπαιρνα ένα σήμα από την Πάτρα, με πλησιάζει ο Αρσένιος και μου λέει: – Ξέρεις; Είμαστε αδέλφια. – Από που είμαστε αδέλφια; Μου προτείνει τα δύο χοντρά δάχτυλα και μου λέει: – Έχουμε τα ίδια δάχτυλα, όμοια τα δικά σου και τα δικά μου, γι' αυτό είμαστε αδέλφια». Ήταν πράγματι χαρακτηριστικοί οι αντίχειρες του Γέροντα. Η τελευταία φάλαγγα των δακτύλων ήταν πιο μικρή και τα νύχια σχεδόν μισά. Ενώθηκαν με αδελφική φιλία και κάποτε ο Αρσένιος με κίνδυνο της ζωής του τον έσωσε. Η διήγηση που ακολουθεί είναι αυτούσια του κ. Παντελή, μόνο που διακόπτεται από λυγμούς και άφθονα δάκρυα συγκινήσεως και ευγνωμοσύνης για τον φίλο και σωτήρα του: «Κοντά στη Ναύπακτο κάνα-

**Ο μοναχός Αρσένιος, ο
κατά κόσμον Παντελής
Τζέκος.**

με μιά μάχη. Εκεί που υποχωρούσαμε, διότι είχαν περισσότερες δυνάμεις οι αντάρτες, σε κάποια στιγμή έπεσα και χτύπησα, γιατί είχα έναν βαρύ ασύρματο στην πλάτη. Όταν έφθασαν οι στρατιώτες στη γραμμή που είχαν οριοθετήσει οι αξιωματικοί μας, είδε ο Αρσένιος ότι έλειπα. Βγάζει τον ασύρματό του και τρέχει. Του φώναζαν οι αξιωματικοί και οι στρατιώτες: «Ασ' τον αυτόν. Πάει αυτός, χάθηκε!». Ήρθε κοντά μου όπως μου είπαν μετά οι άλλοι, με σήκωσε, με έβαλε στην πλάτη του και με πήρε στις γραμμές πίσω. Όταν συνήλθα, άκουσα να του λέει ο λοχαγός Βουδούρης: «Εσύ κάποιον Άγιο έχεις και σε βοήθησε και βοήθησες και τούτον εδώ». Ρώτησα: «Τι έγινε παιδιά»; Και μου εξήγησαν. «Εκεί που έπεσα ήταν εκατό μέτρα από την γραμμή των ανταρτών και διακόσια από την γραμμή την δική μας».

«Μιά μέρα», συνεχίζει ο κ. Παντελής, «ήμασταν πάνω σε ένα ύψωμα που λεγόταν «Φονιάς». Μας είχαν αποκλείσει οι αντάρτες

και δεν μπορούσαμε να φύγουμε από πουθενά, γιατί δεν υπήρχε διέξοδος. Ο Αρσένιος ήταν όρθιος. Οι σφαίρες έπεφταν και σφύριζαν. Εγώ τον έπιανα από το χιτώνιο και τον τραβούσα να πέσει κάτω. Αυτός τίποτε. Κοίταζε ψηλά και είχε τα χέρια του έτσι, σταυρωμένα. Ε, φαίνεται μας λυπήθηκε ο Μεγαλοδύναμος, και κάποια στιγμή ήρθαν τα αεροπλάνα και άνοιξαν δρόμο. Όταν φεύγαμε, του λέω:

– Καλά, Χριστιανέ μου, γιατί δεν έπεφτες κάτω;

– Προσευχόμουν.

– Προσευχόσουν; ρώτησα με μεγάλη απορία».

Τι δύναμη είχε η προσευχή του και πόσο μεγάλη ήταν η πίστη του, ώστε να αψηφά τις σφαίρες! Το πιθανότερο

ήταν να παρακαλούσε τον Θεό να σωθούν οι άλλοι και ας σκοτωθεί ο ίδιος. Γι' αυτό στεκόταν όρθιος και ακάλυπτος. Και ο δίκαιος Θεός, βλέποντας την αυτοθυσία του, τον έσωσε μαζί με τους άλλους.». Σημειωτέον, ότι ο Παντελής Τζέκος αργότερα και σε μεγάλη ηλικία, το 2001, έγινε μοναχός, στην Ιερά Μονή Σίμωνος Πέτρας του Αγίου Όρους. Ήταν δε τόσο ισχυρό το δέσιμό τους, ώστε έλαβε το όνομα Αρσένιος. Τόσο για να τιμήσει τη μνήμη του φίλου του (ο οποίος κατά τη διάρκεια της θητείας τους, του είχε σώσει τη ζωή.

Απολυτήριο από τον Στρατό...

Α ΜΕΣΩΣ ΜΕΤΑ το τέλος του Εμφυλίου (29 Αυγούστου 1949), ο Αρσένιος Εξνεπίδης αρρώστησε με τον πολυήμερο πυρετό του ν' αγγίζει τους 40 βαθμούς. Κατόπιν τούτου, επέστρεψε στην Κόνιτσα με πολυήμερη άδεια. Τελικά ο Αρσένιος, αφού υπηρέτησε την Πατρίδα, στις 20 Μαρτίου του 1950, πήρε το απολυτήριο του Στρατού από την Μακρακώμη Λαμίας. Όταν αποχαιρετούσε τον φίλο του κ. Παντελή, εκείνος τον προσκάλεσε να εγκατασταθούν στην Κέρκυρα μαζί, να φτιάξουν από ένα σπίτι και να κάνουν οικογένεια. Ο Αρσένιος αρνήθηκε λέγοντας, ότι θα γίνει καλόγηρος.

Η Ναταλία Εξνεπίδη σύζυγος του Ραφαήλ μεγαλύτερου αδελφού του Αγίου Παΐσιου, θυμάται την επιστροφή του Αρσενίου από τον στρατό και μας αφηγείται: «Βλέπω κάποια μέρα ανεβαίνει κάποιος στρατιώτης στη σκάλα, χωρίς να ξέρω...άκουγα Αρσένης, Αρσένης αλλά ποιος ήταν δεν τον ήξερα. Ανέβαινε τις σκάλες στο σπίτι απάνω, πρασινοσκούφης, ωραίος νέος πολύ καλός. Τότε ήταν και πολύς στρατός εδώ στην Κόνιτσα, είπα κάποιος στρατιώτης θα ήταν... Βγαίνει η μητέρα στη σκάλα εκεί μπροστά. Ω γιαβρί μου λέει, γιαβρί μου, γιαβρί μου που τον είδε που ήρθε...Ευχαριστώ Παναγία μου! Ευχαριστώ! Και έκανε τον Σταυρό της συνέχεια. Η χαρά και η συγκίνηση τέτοιες ώρες ήταν μεγάλη βλέποντας μια μάνα το παιδί να'ρθει από το στρατό μετά από τόσες επιχειρήσεις μετά από τόσα τόσα.... ήταν μεγάλη χαρά!...Μετά ζήσαμε μαζί απάνω όλη η οικογένεια.

Ο δρόμος προς τον μοναχισμό¹

Περιπλάνηση στο Άγιο Όρος...

της Θεανώς Λαλιώτη

ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΛΥΣΗ ΤΟΥ από το στρατό ο Αρσένιος παρέμεινε λίγο στην Κόνιτσα και ύστερα επισκέφθηκε το Άγιο Όρος με τα στρατιωτικά ρούχα, σε ηλικία 26 ετών. Όπως περιγράφει ο ίδιος «είχα έρθει στο Άγιον Όρος και γύριζα μέσα στο Περιβόλι της Παναγίας, όπως συνήθως όλοι οι αρχάριοι, για να βρω τα αρωματισμένα λουλούδια της Παναγίας και να πάρω λίγη πνευματική δύναμη». Δεν ήταν και τόσο εύκολο το δίμηνο που περιηγήθηκε εκεί. Το πρώτο βράδυ φιλοξενήθηκε στο Λαυριώτικο Κελλί του αγίου Ιωάννου του Θεολόγου κάτω από το Κουτλουμούσι. Έψαχνε να βρει Γέροντα για να υποταχθεί. Επισκέφθηκε πολλά Καλύβια, Σκήτες και Κελλιά, γιατί έκλινε προς την ησυχαστική ζωή. Όπου άκουγε ότι υπάρχουν ενάρετοι γέροντες, έτρεχε κοντά τους.

Επισκέφθηκε κάποιο Κελλί στα Καυσοκαλύβια και έμεινε για ένα διάστημα. Ο Γέροντας της Καλύβης, μολονότι είχε υποτακτικό, τον πα-

1. Ιερομονάχου Ισαάκ, *Βίος Γέροντος Παΐσιου του αγιορείτου*, Άγιον Όρος 2008, σελ. 79-99, Μελισσάρη Αθανασίου, *Παΐσιος, Ορθοδοξίας άνθος εύοσμον*, Κατερίνη 1997, σελ. 107-108, *Ο Οικουμενικός αγιορείτης Γέροντας Παΐσιος*, οπτικοακουστική παραγωγή Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας 2012, Επί τόπου έρευνα στην Κόνιτσα Δημητρίου Λούκα και Λάζαρου Λασκαρίδη.

ρακαλούσε: «Αρσένιε, κάθισε να με γηροκομήσεις και να μου κλείσεις τα μάτια». Από την αγωνία και τις αποτυχίες του να βρει Γέροντα που να τον πληροφορεί εσωτερικά, για να υποταχθεί, μια νύχτα δεν κοιμήθηκε. Την πέρασε με προσευχή και μετάνοιες. Το πρωί του είπε ο υποτακτικός: «Όλη τη νύχτα χτυπούσες το πόδι σου στο πάτωμα, για να μας συγκινήσεις, να νομίσουμε ότι κάνεις μετάνοιες;». Ο Αρσένιος δεν είπε τίποτε. Παραξενεύτηκε όμως που είχε τέτοιους λογισμούς ο αδελφός. Πηγαίνοντας για την Αγία Άννα, όταν έφθασε στον “Σταυρό”, πήρε λάθος δρόμο και ανέβαινε προς τον Άθωνα. Τότε συνάντησε έναν αναχωρητή με φωτεινό πρόσωπο και παλαιά μπαλωμένα ράσα, και συνομήλυσαν. Στην Αγία Άννα είδε τον Επίσκοπο Μιλητουπόλεως Ιερόθεο. Από την ταλαιπωρία και την στενοχώρια είχε γίνει πετσό και κόκαλο. Όταν τον είδε σε αυτή την κατάσταση ο Ιεράρχης, τον δέχτηκε με αγάπη και του παρέθεσε τράπεζα γεμίζοντας του και ένα ποτήρι κρασί. «- Σεβασμιώτατε, δεν θα μπορέσω να το πιω. - Πιες το, θα σου κάνει καλό, είπε, και το σταύρωσε». Τον συμβούλευσε καταλλήλως και του έδωσε την ευχή του. Στη Νέα Σκήτη παρακάλεσε τον παπά-Νεόφυτο από την Καλύβη του αγίου Δημητρίου να τον κρατήσει για ένα διάστημα, να δει τι θα κάνει, γιατί ήταν σε τέτοια κατάσταση, που δεν μπορούσε να πάρει απόφαση. Έμεινε για λίγο να συνέλθει από τις ταλαιπωρίες. Εκεί έμαθε για τον αναχωρητή Σεραφείμ, που έγινε μοναχός σε εκείνο το Καλύβι και ύστερα ανέβηκε σε σπηλιά στον Άθωνα. Εκινείτο με απλότητα και ειλικρίνεια. Στον καθένα που τον ρωτούσε, έλεγε τον λογισμό και τις διαθέσεις του, και αυτό τον ταλαιπώρησε. Έγραφε αργότερα: «Πολύ ταλαιπωρήθηκα ως αρχάριος, μέχρι να βρω αυτό που επιθυμούσα. Φυσικά, κανείς δεν μου έφταιξε, παρά οι πολλές μου αμαρτίες(για να εξοφλήσω μερικές), όπως επίσης η χωριατοσύνη μου ήταν και αυτή δεύτερη αιτία για να ταλαιπωρηθώ, που εμπιστευόμουν τον εαυτό μου σ’ όποιον εύρισκα. Ευχαριστώ τον Θεό για όλα, διότι όλα με ωφελήσανε πολύ». Έλεγε αργότερα: «Στην αρχή, μέχρι να βγάλω τα πνευματικά φτερά, κανείς δεν με βοήθησε, όλοι με έσπρωχναν. Ύστερα συνάντησα Αγίους». Αν και δεν πέτυχε αυτό που ζητούσε, η ταλαιπωρία που υπέστη τον ωφέλησε και του δίδαξε πολλά.

Επιστροφή στην οικογένειά του, για να την βοηθήσει...

ΚΑΙ ΑΦΟΥ ΚΙΝΔΥΝΕΥΣΕ, όπως έλεγε, να χάσει και αυτό το λίγο μυαλό που είχε, πήρε την απόφαση να επιστρέψει στον κόσμο για οικογενειακούς λόγους. Τότε είχε λάβει και γράμμα από τον πατέρα του ο οποίος του ζητούσε βοήθεια. Ο μεγάλος αδελφός του νυμφεύθηκε και ο πατέρας του δυσκολευόταν οικονομικά. Ο Αρσένιος ανταποκρίθηκε στην πατρική έκκληση γιατί είχε βαθιά συναίσθηση της ευθύνης και των υποχρεώσεων του απέναντι στην οικογένειά του και κυρίως στα μικρότερα αδέρφια του. Είχε όμως και ψυχή ανδρεία. Η χωρίς αποτέλεσμα επίσκεψή του στο Άγιον Όρος δεν έκαμψε τον ζήλο ούτε έσβησε τις ελπίδες του. Άρχισε να εργάζεται πάλι ως μαραγκός στην Κόνιτσα και στα γύρω χωριά. Στήριζε οικονομικά τον πατέρα του και βοηθούσε στις αγροτικές εργασίες. Στην μικρότερη αδελφή του αγόρασε μια ραπτομηχανή και της ετοίμασε προίκα πενήντα λίρες για την αποκατάστασή της. Ελεούσε κρυφά πολλούς φτωχούς. Βοηθούσε οικογένειες που είχαν χάσει στον πόλεμο συγγενείς τους. Τους έκανε πόρτες και παράθυρα χωρίς αμοιβή.

Όλοι τον αγαπούσαν. Και είχε και πολλή δουλειά αφού οι πολεμικές επιχειρήσεις ετών, είχαν ως αποτέλεσμα να παραμεληθούν τα σπίτια και να έχουν αυξημένες ανάγκες από ξυλουργικές εργασίες και επανορθώσεις.

Η ζωή του στον κόσμο από εδώ και στο εξής ήταν ένας συνεχής αγώνας και μια προετοιμασία για την μοναχική ζωή. Την ημέρα εργαζόταν εντατικά και νήστευε, και την περισσότερη νύχτα αγρυπνούσε με προσευχή και ψαλμωδίες κάνοντας μετάνοιες. Έμενε σε ένα υγρό υπόγειο, και για περισσότερη άσκηση κοιμόταν κάτω στο τσιμέντο. Μετά από την δικαιολογημένη κόπωση της ημέρας το σώμα του ζητούσε λίγη ανάπαυση. Ο φιλότιμος Αρσένιος θεωρούσε ότι θα ήταν δικαιολογημένος να ξεκουραστεί, μόνο αν είχε κομμένα πόδια. Έτσι άντεχε στον αγώνα του.

Δόκιμος μοναχός στο Άγιο Όρος...

ΤΟΝ ΜΑΡΤΙΟ ΤΟΥ 1953, ο Αρσένιος ήταν πλέον έτοιμος να πραγματοποιήσει την από νηπιακής ακόμη ηλικίας εκδηλωθείσα μοναχική του κλίση. Ύστερα από θερμή προσευχή επέλεξε μεταξύ τριών περιπτώσεων να κατευθυνθεί και πάλι στο Άγιον Όρος.

Ενώ βιαζόταν να πορευθεί στον ιερό Άθωνα, συνέβη το εξής: Ό,τι οικονομίες είχε τις σκόρπισε σε φτωχούς και κράτησε μόνο τα ναύλα για το Άγιο Όρος. Τότε κάποιος φτωχός γεωργός τον παρακάλεσε να τον βοηθήσει να αγοράσει ένα βόδι, γιατί ψόφησε το δικό του. Ο Αρσένιος αντιμετώπισε με διάκριση το γεγονός. Είπε στον γεωργό: *«Να με συγχωρέσεις, τώρα δεν μπορώ να σε βοηθήσω»*. Αν του έδινε τα χρήματα, θα σήμαινε καινούργια αναβολή, μέχρι να συγκεντρώσει πάλι χρήματα για τα εισητήριά του. Αυτό ήθελε και ο διάβολος. Ενώ η ευαίσθητη καρδιά του συμπόνεσε το γεωργό, η διάκρισή του, του υπαγόρευσε άλλη αντιμετώπιση. *«Έστι παραιτήσασθαι αγαθόν, διά μείζον αγαθόν»*. (Κλίμαξ, Λόγος προς Ποιμένα, οδ'). Έτσι προχώρησε και σκέφτηκε να πάει στην Μονή Κασταμονίτου γιατί είχε ακούσει ότι είναι ησυχαστικό και ασκητικό Μοναστήρι. Έτυχε όμως να έχει φουρτούνα εκείνο το βράδυ και γιαυτό πήγε στο Μοναστήρι του Εσφιγμένου. Εκεί τον δέχτηκε ο ηγουμένος Καλλίνικος και έτσι ο Άγιος άρχισε τη δοκιμή. Επικρατούσε μεγάλη τάξη και οι μοναχοί ήταν ιδιαίτερα αγωνιστικοί. Εκτός από τις πολύωρες ακολουθίες υπήρχαν τα κοπιαστικά διακονήματα και ο κανόνας στο κελλί. Έλεγε ο Γέροντας: *«Για να βγάλεις μια Σαρακοστή στου Εσφιγμένου τότε, ήταν πραγματικός Γολγοθάς. Μόνο με ένα πιάτο νερόβραστο φαγητό το εικοσιτράωρο. Ήταν το πιο αυστηρό κοινόβιο. Την πρώτη Εβδομάδα των Νηστειών όλοι οι πατέρες έμεναν σχεδόν όλη την ημέρα μέσα στην Εκκλησία»*. Διηγήθηκε αργότερα: *«Όταν ήμουν στο Κοινόβιο βοήθηθηκα πολύ από έναν πατέρα. Δεν μιλούσε καθόλου. Αισθανόταν την ανάγκη της συνομιλίας με τον Χριστό, δεν του έκανε η καρδιά να μιλήσει με τους ανθρώπους. Μόνο που τον έβλεπες, έφτανε. Με βοήθησε πιο πολύ από τα Συναξάρια...»*. Για τους μοναχούς ο ίδιος έλεγε: *«Οι μοναχοί δεν είναι απλώς φαναράκια που φωτίζουν στους δρό-*

μους των πόλεων, για να μη σκοντάφτουν οι άνθρωποι, αλλά οι απομακρυσμένοι Φάροι επάνω στα βράχια που κατευθύνουν τα καράβια του κόσμου με τις αναλαμπές τους και από το πέλαγος προσανατολίζονται τα καράβια, για να φθάσουν στον προορισμό τους».

Ο Άγιος Παΐσιος

ΕΧΟΝΤΑΣ ΠΡΟΤΥΠΙΑ τους οσίους Πατέρες, προσπαθούσε να τους μιμηθεί. Έβαλε ως θεμέλιο της μοναχικής ζωής την ταπεινοφροσύνη και την υπακοή και επιδόθηκε σε αγώνες πάνω από την αντοχή του.

Τις ημέρες κοπίαζε σωματικά και τις νύχτες παρέμενε άπνους, προσευχόμενος και δοξολογώντας τον Θεό. Αισθανόταν μεγάλη κούραση, αλλά ήταν ανυποχώρητος στην άσκηση. Συνεχώς πρόσθετε νέους αγώνες, πάντα με ευλογία και παρακολούθηση από τον Ηγούμενο. Όλα τα έκανε με χαρούμενη διάθεση. Έλεγε: «Κάναμε πολύ σκληρή δουλειά στον τόρνο όλη την ημέρα. Το βράδυ πήγαινα στο Αρχονταρίκι και βοηθούσα μέχρι τις 10 ή 11 η ώρα. Δεν μου έμενε χρόνος ούτε για πνευματικά. Γι' αυτό στην συνέχεια, όταν πήγαινα στο Κελλί μου, δεν κοιμόμουν, μόνο έβαζα ένα τέταρτο τα πόδια ψηλά για να ξεκουραστούν λίγο και να κατέβει το αίμα (που μαζεύοταν από την πολύωρη ορθοστασία). Μετά στεκόμουν όρθιος σε μια λεκάνη με νερό, για να μη με παίρνει ο ύπνος, και έκανα τα κομποσχοίνια. Κοιμόμουν μισή μέχρι μία ώρα, και μετά πήγαινα στην ακολουθία για να διαβάσω το Μεσονυκτικό. Και επειδή είχα τον λογισμό, μήπως δεν θα κατάφερνα αργότερα να κάνω τα καθήκοντα του μεγαλοσχήμου, ζήτησα ευλογία από τον Ηγούμενο και μου έδωσε, να κάνω τον κανόνα του μεγαλοσχήμου από δόκιμος. Όχι από εγωισμό, αλλά μήπως δεν μπορέσω να ανταποκριθώ στις υποχρεώσεις του Σχήματος. Δεν τάκανα με υπερηφάνεια. "Αν δεν μπορώ", έλεγα, "να μην κοροϊδεύω τον εαυτό μου"». Στην Εκκλησία δεν καθόταν καθόλου. Στεκόταν όρθιος στο στασίδι και όταν πήγαινε καμιά φορά να τον πάρει ο ύπνος αμέσως τινάζοταν. Τον χειμώνα δεν άναβε φωτιά. Δούλευε έξω στο κρύο μόνο με το ζωστικό, και έβαζε από μέσα ένα χαρτί

για να τον προστατεύει λίγο. Άρχισε σιγά-σιγά να γίνεται αντιληπτή στους πατέρες η άσκηση και η ευλάβειά του. Οι ιερείς τον προτιμούσαν να τους ψάλλει στα παρεκκλήσια.

Ο μοναχικός βίος²

Ως μοναχός Αβέρκιος...

Στις 27 Μαρτίου 1954 μετά από την κανονισμένη δοκιμασία εκά-ρη μοναχός. Έλαβε ρασοευχή και το όνομα Αβέρκιος. Ο Ηγούμενος του πρότεινε να λάβει το Μεγάλο Σχήμα, αλλά δεν δέχθηκε. Ανέφερε: «*Αν και μπορούσα να γίνω αμέσως μεγαλόσχημος, διότι μου είπαν: “Εσύ Στρατό τελειώσεις, δεν σε εμποδίζει τίποτε”, είπα: “Αρκεί η ρασοευχή”*». Θεωρούσε τον εαυτό του ανάξιο, αλλά και δεν ήθελε να δεσμευθεί με τις υποσχέσεις του Μεγάλου Σχήματος, εξ’ αιτίας της αγάπης του για την ησυχαστική ζωή που επιθυμούσε.

Από την περίοδο αυτή άρχισε να κρατά σημειώσεις από όσα διάβαζε. Ό,τι τον βοηθούσε στον αγώνα του το αντέγραφε σε ένα τετράδιο και προσπαθούσε να το κάνει πράξη. Ο εσωτερικός αφανής αγώνας ήταν: Λίγη πρακτική μελέτη στα ασκητικά συγγράμματα, πολλή προσοχή, αδιάλειπτη προσευχή και επίμονη προσπάθεια για την κάθαρση από τα πάθη και την απόκτηση της Θείας χάριτος. Άλλα και στην εργασία, τόσο στο διακόνημά του όσο και στις παγκοινίες δηλαδή στις εργασίες που συμμετέχουν όλοι οι πατέρες, προσπαθούσε να μη διακόπτει την προσευχή. Εργαζόταν γρήγορα και σιωπηλά. Ο γερο-Γεράσιμος ο Κουτλουμουσιανός, παλαιός συγκοινοβίτης του, διηγήθηκε: «*Εμείς όταν δουλεύαμε στις παγκοινίες, μιλούσαμε, γελούσαμε. Αυτός τίποτα. Δούλευε απόμερα και απέφευγε την πολυλογία και την κατάκριση. Ήταν πολύ προσεκτικός καλόγηρος*».

2. Ιερομονάχου Ισαάκ, *Βίος Γέροντος Παΐσιου του αγιορείτου*, Άγιον Όρος 2008, σελ. 79-99, 113-120, *Ο Οικουμενικός αγιορείτης Γέροντας Παΐσιος*, Γέροντος Παΐσιου αγιορείτου, *Αγιορείται Πατέρες και αγιορείτικα*, έκδοση Ιεράς Μονής Ευαγγελιστή Ιωάννου Θεολόγου Σουρωτής Θεσσαλονίκης 1998, Οπτικοακουστική παραγωγή Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας 2012, Επί τόπου έρευνα στην Κόνιτσα Δημητρίου Λούκα και Λάζαρου Λασκαρίδη.

Η θεϊκή ανταπόκριση...

ΤΗΝ ΤΡΑΧΥΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΕΩΣ ήρθε να γλυκάνει ένα πρωτόγνωρο γεγονός, η επίσκεψη της θείας χάριτος. «Όταν είχαν σωθή τελείως οι μπαταρίες (εξαντλήθηκαν οι δυνάμεις)», διηγήθηκε, «έζησα ένα γεγονός: Μια νύχτα, ενώ προσευχόμενους όρθιος, ενίωσα κάτι να κατεβαίνει από πάνω και να με περιλουζει ολόκληρο. Αισθανόμουν μια αγαλλίαση και τα μάτια μου έγιναν δύο βρύσες που έτρεχαν συνέχεια δάκρυα. Έβλεπα και ζούσα αισθητά την Χάρη. Μέχρι τότε, συγκινήσεις και τέτοια είχα αισθανθή πολλές φορές, αλλά τέτοιο πράγμα πρώτη φορά μου συνέβη. Ήταν τόσο δυνατό πνευματικά αυτό το γεγονός, ώστε με στήριξε και κράτησε για δέκα περίπου χρόνια μέχρι που αργότερα στο Σινά, έζησα μεγαλύτερες καταστάσεις με άλλον τρόπο».

Όταν ο π. Αβέρκιος (Άγιος Παΐσιος) προσήλθε στο Μοναστήρι, παρακάλεσε τον Ηγούμενο να μείνει για ένα χρονικό διάστημα και έπειτα να του δώσει ευλογία για πιο ησυχαστική ζωή. Ο ηγούμενος το δέχτηκε και έδωσε την άδεια στον Γέροντα να αφήσει το Μοναστήρι. Τότε εκείνος πρώτα πήγε και προσκύνησε την εικόνα της Πορταΐτισσας στη Μονή Ιβήρων. Όπως ανέφερε ο Γέροντας η μορφή της εικόνας της Παναγίας αλλοιώθηκε και «έγινε πολύ γλυκειά!». Από αυτό εκείνος κατάλαβε ότι η επιθυμία του για αναχώρηση ήταν σύμφωνη με το θέλημα του Θεού.

Στη Μονή Φιλοθέου...³

ΣΤΗΝ ΚΟΥΤΛΟΥΜΟΥΣΙΑΝΗ ΣΚΗΤΗ του αγίου Παντελεήμονος, στην Καλύβη των Εισοδίων, ησκέιτο ο ενάρετος γέροντας παπά-Κύριλλος. Ο π. Αβέρκιος (Άγιος Παΐσιος), πήγε και τον παρακάλεσε να τον κρατήσει ως υποτακτικό.

3. Ιερομονάχου Ισαάκ, *Βίος Γέροντος Παΐσιου του αγιορείτου*, Άγιον Όρος 2008, σελ. 103-113.

Πράγματι εκείνος τον κράτησε. Από τότε ο Άγιος αγωνίστηκε μαζί του και ήλπιζε να μείνει για πάντα στην υπακοή του. Ζήτησε μάλιστα ευλογία να πάει στην Κόνιτσα να φέρει και τον αδελφό του Λουκά, για να γίνει κι εκείνος μοναχός. Κατά τα λεγόμενα του Γέροντα ο μικρότερος αδελφός του, ο Λουκάς *«ήταν ευλαβής και καθαρός»* και ήθελε να μονάσει. Νόμιζε όμως ότι αν γίνει μοναχός πρέπει να αγωνίζεται υπεράνθρωπα και να ζει πολύ αυστηρή και ασκητική ζωή, όπως έβλεπε τον αδελφό του (π. Αβέρκιο) από λαϊκό να κάνει. Τέτοια αυταπάρνηση ήταν αδύνατη γιαυτόν γιατί ήταν φιλάσθενος. Αυτή η σκέψη τον απέτρεψε να μονάσει. Τότε του είπε ο παπά-Κύριλλος: *«Δεν ξέρει τον δρόμο να έρθει μόνος του; Τον ξέρει. Ε, άφησέ τον τότε. Αν όμως έρθει, να τον βοηθήσεις και να του δώσεις ακόμη και το κελλί σου»*. Ο π. Αβέρκιος (Άγιος Παΐσιος), από τις 22 Μαρτίου έως 20 Απριλίου 1955 έμεινε κοντά στον παπά-Κύριλλο. Ύστερα πήγε στη Μονή Φιλοθέου που ήταν ακόμα ιδιόρρυθμη. Σημειωτέον ότι στα ιδιόρρυθμα αγιορείτικα μοναστήρια κοινή ήταν μόνο η λατρευτική ζωή. Δεν υπήρχε ηγούμενος, κοινή τράπεζα, ούτε και υποχρεωτική ακτημοσύνη.

Στην Μονή Φιλοθέου ο Άγιος έλαβε το υπεύθυνο διακόνημα του *δοχειάρη* και του *τραπεζάρη*. Δηλαδή μοίραζε τρόφιμα και κρασί στους πατέρες. Έπειτα του ανέθεσαν το ξυλουργείο, και επί πλέον βοηθούσε στην παρασκευή της ζύμης.

Η Φιλοθέου είναι χτισμένη σε μεγάλο υψόμετρο και τον χειμώνα χιονίζει πολύ με αποτέλεσμα να κάνει πολύ κρύο. Ο π.Αβέρκιος όμως για άσκηση δεν άναβε φωτιά στο Κελλί του. Τον θέρμαινε η χάρις του Θεού και τον φύλαγε από μεγάλες ασθένειες, αν και συνεχώς υπέφερε από κάτω. Ποτέ δεν ήταν τελείως υγιής.

Συμμετείχε ανελλιπώς στην λατρευτική ζωή του Μοναστηριού και έκανε πολύ αυστηρή άσκηση στο κελλί του. Ένας μοναχός διηγήθηκε για τον Γέροντα: *«Μέσα στο Μοναστήρι ήταν υποδειγματικός, σκληρός αγωνιστής, μεγάλος νηστευτής και έκανε τις μετάνοιες σαν πολυβόλο»* ενώ ο Γέροντας περιγράφει: *«Στο κελλί μου για προσκέφαλο είχα ένα κούτσουρο από καστανιά. Κάθε νύχτα αγγυρνία. Κοιμώμουν λίγο. Στην*

Το γραφικό μονότοξο γεφύρι της Κόνιτσας, Έχει διαστάσεις 20x40 μέτρα και κτίστηκε το 1870 από τον πρωτομάστορα Ζιώγα Φρόντζο. Επρόκειτο ουσιαστικά για την δεύτερη γέφυρα με την οποία οι κάτοικοι της Κόνιτσας προσπάθησαν να ζευξουν τον Αώο ποταμό. Η πρώτη, ξύλινη, ανεγέρθηκε το 1823, επισκευάστηκε δέκα χρόνια αργότερα και εν τέλει κατέπεσε το 1870. Η σωζόμενη λίθινη στοίχισε 120.000 γρόσια και έγινε με την οικονομική συνεισφορά διαφόρων Ελλήνων μεγαλοαστών της εποχής και κάποιων Τούρκων. Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά τον πόλεμο 1912-1913, οι Τούρκοι είχαν προσπαθήσει να την ανατινάξουν, χωρίς όμως να καταφέρουν ούτε να την τραυματίσουν.

Τυπικό αρχιτεκτονικό σύμπλεγμα που περιλαμβάνει οικίες και καταστήματα, στο ιστορικό κέντρο της Κόνιτσας.

Το καθολικό της Μονής Στομίου την ημέρα της πανηγύρεως 8 Σεπτεμβρίου.

Άνω. Το εσωτερικό του Καθολικού κατά την Θεία Λειτουργία την ημέρα του εορτασμού της Μονής

Δεξιά. Πετρόκτιστη κρήνη στον προαύλιο χώρο της Μονής της Κόνιτσας.

Άνω και κάτω. Εξωτερική όψη του Καθολικού, οι καμπάνες και τα σήμαντρα της Μονής. Αριστερά. Το εξαιρετικής τέχνης ξυλόγλυπτο τέμπλο του Καθολικού της Μονής του Γενεθλίου της Θεοτόκου της Μονής Στομίου. Η εργασία της μεταφοράς του από τον παλαιό ναό και η συντήρησή του είναι έργο του Αγίου Παΐσιου.

Η θέα που προσφέρεται από το ύψος του Σταυρού στη Μονή Στομίου εξηγεί άριστα την προέλευση της ονομασίας της.

Το λιτό κρεβάτι του γέροντα Παΐσιου, έργο κι αυτό του ίδιου, όπως διασώζεται με την αγάπη και την φροντίδα του Ηγούμενου της Μονής, π. Κοσμά.

Ολονύκτια ακολουθία και αρτοκλασία στην Ιερά Μονή Στομίου την ημέρα εορτασμού του Γενεθλίου της Θεοτόκου.

ΑΙΤΗΣΙΣ ΠΕΡΙ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΕΛΤΙΟΥ ΤΑΥΤΟΤΗΤΟΣ

Ε. Ζ. Ν. Ε. Π. Ι. Δ. Η. Σ.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ E 5190

1. Μ. ΦΙΛΟΘΕΟΣ 46

2. 2-1924

3. ΑΙΣΘΑΡΕΙΑ Μ. ΑΓΙΑΣ

4. Μονή Φιλοθέου Αγίου Όρους

5. ΠΡΟΦΕΡΟΜΕΝΟ

6. ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ

7. ΧΡΕΙΣΤΟΝ ΦΡΑΓΜΑΤΙΣΜΟΝ

8. Ο ΑΓΙΟΣ ΑΓΑΘΟΣ

9. ΕΓΓΕΝΕΙΟΝ ΑΓΑΘΟΝ ΠΑΙΔΙΟΝ

10. Ο ΠΑΡΑΛΑΒΟΝ

11. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

12. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

13. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

14. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

15. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

16. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

17. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

18. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

19. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

20. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

21. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

22. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

23. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

24. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

25. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

26. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

27. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

28. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

29. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

30. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

31. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

32. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

33. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

34. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

35. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

36. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

37. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

38. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

39. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

40. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

41. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

42. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

43. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

44. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

45. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

46. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

47. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

48. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

49. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

50. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

51. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

52. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

53. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

54. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

55. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

56. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

57. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

58. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

59. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

60. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

61. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

62. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

63. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

64. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

65. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

66. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

67. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

68. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

69. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

70. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

71. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

72. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

73. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

74. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

75. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

76. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

77. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

78. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

79. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

80. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

81. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

82. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

83. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

84. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

85. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

86. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

87. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

88. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

89. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

90. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

91. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

92. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

93. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

94. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

95. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

96. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

97. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

98. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

99. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

100. ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ

Η άδεια διαμονής του Αγίου Παΐσιου στην Ιερά Μονή Φιλοθέου του Αγίου Όρους.

Εκκλησία δεν καθόμουν στο στασίδι, για να μη με πιάνει ο ύπνος».

Ο π.Αβέρκιος (Άγιος Παΐσιος), υπέφερε ήδη από τα γνωστά προβλήματα της υγείας του τα οποία επιδεινώνονταν. Οι Γέροντες της Μονής ανησύχησαν και τον έστειλαν στην Κόνιτσα για θεραπεία, το καλοκαίρι του έτους 1956. Στο Νοσοκομείο δεν ήθελε να εισαχθεί, για να μην γίνει αφορμή να κατηγορήσουν τον μοναχισμό και πουν ότι οι μοναχοί καταλήγουν στα σανατόρια. Τηρώντας με μεγάλη συνέπεια την ξενитеία, που ως καλόγηρος υποσχέθηκε, δεν πήγε να μείνει στο πατρικό σπίτι του στην Κόνιτσα. Πήγε και έμεινε στο εξωκκλήσι της αγίας Βαρβάρας με το οποίο τον συνέδεαν ασκητικοί παιδικοί αγώνες και υπερφυσικά γεγονότα. Εκεί τις νύχτες άναβε ένα κερί και αργυρνούσε προσευχόμενος κάνοντας μετάνοιες πάνω στις πλάκες. Όσπου μια μέρα οικονόμησε ο Θεός και ήρθε να ανάψει τα καντήλια η Καίτη Πατέρα, που για καιρό εργαζόταν εκτός Κονίτσης. «Ήταν καλοκαίρι», διηγείται η ίδια, «πήγα στο εξωκκλήσι και είδα έναν καλόγηρο πολύ αδύνατο που έμοιαζε σαν όσιος, μια μορφή σαν Χριστός. Δεν τον γνώρισα στην αρχή. Είχε έρθει στην Κόνιτσα για θεραπεία. Δεν ήθελε να μείνει στο σπίτι του, γιατί έλεγε ότι

οι μοναχοί πρέπει να είναι μακριά από συγγενείς. Του πρότεινα να μείνει στο σπίτι μας, για να έχει παρέα η μητέρα μου που ήταν ολομόναχη και ηλικιωμένη. Από ευγνωμοσύνη έσκυψε το κεφάλι και ήρθε στο σπίτι. Από το Μοναστήρι του έδωσαν ένα "κοκοράκι" (νόμισμα που η αξία του είναι το ¼ της λίρας) και μας το έδωσε». Έμεινε τρεις μήνες περίπου. Άρχισε την θεραπεία με στρεπτομυκίνη. Ερχόταν ο γιατρός της Κόνιτσας και τον παρακολουθούσε. Η αδελφή του έκανε τις ενέσεις. Έμεινε σε ένα δωμάτιο στον επάνω όροφο και όλη την ημέρα διάβαζε, προσευχόταν και ήθελε να νηστεύει. Εγώ τις λίγες μέρες που έμεινα στο σπίτι με την άδειά μου του ετοίμαζα δυναμωτικά φαγητά. Έβραζα κρέας, έπαιρνα το ζουμί, έβαζα μπόλικο λάδι, για να μην καταλαβαίνει ότι είναι ζουμί κρέατος, και έκανα ένα πιάτο σούπα. Ήταν ο οργανισμός του δυνατός και σε λίγο συνήλθε. Μόλις είδε ότι η ζώνη τον έσφιγγε και έπρεπε να την χαλαρώσει, σταμάτησε να τρώει τις σούπες που του έκανα και έβραζε μόνος του σε ένα μπρίκι σιτάρι και έτσι περνούσε...Ενώ ήταν άρρωστος, όλη τη νύχτα έκανε κομποσχοίνι και μετάνοιες».

Ο μοναχός Αβέρκιος παίρνει το όνομα «Παΐσιος»...

Ο Π. ΑΒΕΡΚΙΟΣ (Άγιος Παΐσιος), σύμφωνα με το μοναχολόγιο, προσήλθε στη Μονή Φιλοθέου, στις 12 Μαρτίου 1956. Ύστερα από ένα χρόνο εκάρη μικρόσχημος μοναχός και του δόθηκε το όνομα Παΐσιος, προς τιμήν του Μητροπολίτη Καισαρείας Παΐσιου του Β', που καταγόταν από τα Φάρασα. Η κουρά του έγινε στις 3 Μαρτίου 1957. Μετά την κουρά έβγαλε φωτογραφία και την έστειλε στη μητέρα του. Έπειτα ο μοναχός Παΐσιος προσπαθούσε να ωφελείται πνευματικά από την συναναστροφή άλλων γηραιών μοναχών με καλή φήμη. Όλες αυτές τις εμπειρίες τις

κατέγραψε αργότερα στο βιβλίο με τίτλο «Αγιορείται Πατέρες». Ο ίδιος ο Άγιος έγραψε στο βιβλίο αυτό για τις εμπειρίες του με τους γέροντες πατέρες του Όρους: «Πολύ με πειράζει η συνείδησή μου, που δεν κράτησα σημειώσεις με λεπτομέρειες για τους ενάρετους Πατέρες, που έζησαν τώρα τα τελευταία χρόνια, για τους οποίους μου διηγούνταν οι ευλαβείς Γεροντάδες, όταν ήμουν αρχάριος Μοναχός· όπως επίσης και στην συνέχεια, για την μεγάλη μου αμέλεια, που δεν κράτησα, έστω στην μνήμη μου, όλα τα θεία γεγονότα, τα οποία έζησαν εκείνα τα άγια Γεροντάκια και μου τα διηγούνταν με πολλή απλότητα, για να με βοηθήσουν πνευματικά. Οι Πατέρες εκείνης της εποχής είχαν πολλή πίστη και απλότητα και οι περισσότεροι ήταν με λίγα μιν γράμματα, αλλά, επειδή είχαν ταπεινώση και αγωνιστικό πνεύμα, δέχονταν συνέχεια τον θείο φωτισμό· ενώ στην εποχή μας, που έχουν γνώσεις, δυστυχώς η λογική κλόνισε την πίστη των ανθρώπων από τα θεμέλια και γέμισε τις ψυχές από ερωτηματικά και αμφιβολίες. Έτσι, επόμενο είναι να στερούμεθα τα θαύματα, γιατί το θαύμα ζήται και δεν εξηγείται με την λογική. Το πολύ αυτό κοσμικό πνεύμα που επικρατεί στον σημερινό άνθρωπο, ο οποίος έχει στρέψει όλη την προσπάθεια στο πώς να ζήσει καλύτερα, με μεγαλύτερη άνεση και με λιγότερο κόπο, δυστυχώς έχει επιδράσει και στους περισσότερους πνευματικούς ανθρώπους, οι οποίοι προσπαθούν και αυτοί πώς να αγιάσουν με λιγότερο κόπο -πράγμα που δεν γίνεται ποτέ, γιατί 'οι Άγιοι έδιναν αίμα και ελάμβαναν πνεύμα'. Και ενώ χαίρεται κανείς τώρα για την μεγάλη αυτή στροφή προς τους Αγίους Πατέρες και τον Μοναχισμό και θαυμάζει τους αξιόλογους νέους, που αφιερώνονται με ιδανικά, συγχρόνως όμως και πονάει, γιατί βλέπει όλο αυτό το καλό υλικό να μη βρίσκει το ανάλογο πνευματικό προζύμι, και έτσι δεν ανεβαίνει η πνευματική αυτή ζύμη και καταλήγει να γίνησαν το λειψό ψωμί».⁴

4. Γέροντος Παΐσιου αγιορείτου, *Αγιορείται Πατέρες και αγιορείτικα*, έκδοση Ιεράς Μονής Ευαγγελιστή Ιωάννου Θεολόγου Σουρωτής Θεσσαλονίκης, 1998.

Βοήθεια από την Παναγία...

ΕΝΤΩΜΕΤΑΞΥ ο ίδιος άρχισε να προοδεύει πνευματικά και να δέχεται πολλούς άλλους νεώτερους ασκητές. Θυμάται συμμο-
ναστής του π. Παΐσιου: «Όλοι οι ασκητές από την έρημο που έρχο-
νταν στο Μοναστήρι, λες και ήταν συστημένοι και πήγαιναν κατευ-
θείαν στον π. Παΐσιο. Εκείνος μάζευε εμάς τους νεώτερους για να
ακούσουμε και να ωφεληθούμε». Από εκείνη την εποχή ο Άγιος Πα-
ΐσιος διηγείται: «Ήταν Δεκαπενταύγουστος. Ύστερα από τη Θεία Λει-
τουργία με έστειλε ο Γέροντας για μία εργασία. Ήμουν εξαντλημένος
από τη νηστεία και την προηγούμενη αγρυπνία και μετά την Θεία
Λειτουργία δεν έφαγα, γιατί δεν μου είπε ο Γέροντας. Έφθασα στη
Μονή Ιβήρων και περίμενα το μοτόρι (το καραβάκι). Ενώ θα ερχόταν
το μεσημέρι, έφθασε το βράδυ και ακόμα να φανεί. Ήμουν τελείως
εξαντλημένος. Λέω να κάνω ένα κομποσχοίνι στην Παναγία, κάτι
να μου οικονομήσει. Αλλά μετά λέω στον εαυτό μου: «Βρε χαμένε,
για τέτοια μικροπράγματα θα ενοχλείς την Παναγία;» Δεν πρόλαβα
να τελειώσω και έρχεται ένας αδελφός από μέσα. Μού δίνει ένα δε-

ματάκι και μου λέει: «Να
αδελφέ για τη Χάρη της
Κυρίας Θεοτόκου». Το
άνοιξα. Είχε μέσα μισό
ψωμάκι, σύκα και στα-
φύλια. Μόλις κρατήθηκα
από τα κλάματα μέχρι να
φύγει ο αδελφός». Επί-
σης διηγήθηκε: «Από την
εξάντληση δεν αισθανό-
μουν καλά. Φοβήθηκα
μη λιποθυμήσω εκεί και
με δουν οι εργάτες. Γι
αυτό έκανα κουράγιο και
πήγα πίσω από μια ντά-

Η Ι. Μ. Φιλόθεου στο Άγιο Όρος

να ξύλα. Σκέφθηκα προς στιγμήν να παρακαλέσω την Παναγία και αμέσως είπα στον εαυτό μου: «Άθλιε, την Παναγία για το ψωμάκι την έχουμε;». Και μόλις είπα αυτό, να η Παναγία και μου έδωσε ζεστό ψωμί και σταφύλι! Έ, από κεί και πέρα μετά...». Κάποιος τον οποίο ο γέροντας είχε θεραπεύσει από ανίατη αρρώστια, ακούγοντας την διήγηση, ρώτησε έκπληκτος: «-Καλά, Γέροντα, μετά που έφαγες τις ρόγες του σταφυλιού, το κοτσάνι σου έμεινε στο χέρι; - Και το κοτσάνι και ψίχουλα», απάντησε με έμφαση.

Παρέμβαση της Παναγίας...

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ ΠΑΪΣΙΟΣ δεν σταμάτησε να σκέφτεται την απόλυτη ερημιά και να επιθυμεί περισσότερη ησυχία. Ο δρόμος όμως παρά τις προσπάθειές του να αναχωρήσει παρέμενε κλειστός. Κάποτε μάλιστα συμφώνησε με κάποιον βαρκάρη να τον πάρει και να τον αφήσει σε ένα ερημονήσι για να ασκητέψει μόνος του, αλλά τελικά δεν ήρθε. Φαίνεται, ότι το σχέδιο του Θεού ήταν διαφορετικό για εκείνον.

Θέλησε να πάει στα Κατουνάκια και να υποταχθεί στον γέρο-Πέτρο αλλά οι Γέροντες δεν του έδωσαν την ευλογία ενώ και ο γέρο-Πέτρος εκοιμήθη οσιακά. Επίσης είχε συμφωνήσει με τον π. Φ. Φιλοθεΐτη να πάνε στα Κατουνάκια να ασκητέψουν. Ο π. Παΐσιος θα έκανε εργόχειρο, ο π. Φ. θα το έδινε στα μοναστήρια και θα έπαιρνε παξιμάδι, για να ζουν.

Αλλά μία νύχτα πριν σημάνει το τάλαντο για την Εκκλησία, ο Γέροντας χτύπησε την πόρτα του κελιού του π. Φ. και του είπε, ότι δεν είναι θέλημα Θεού να φύγουν ενώ ο π. Φ. του διηγήθηκε το εξής όνειρο που είδε: «Τρέχαμε στη στέγη της Μονής και ενώ ήμασταν έτοιμοι να πηδήξουμε μια μαυροφόρα γυναίκα μας κράτησε από την πλάτη και είπε ότι είναι γκρεμός και θα σκοτωθούμε. Έτσι κι εγώ κατάλαβα ότι δεν επιθυμεί ο Θεός να πάμε». Ύστερα από αυτό το γεγονός ο Άγιος με θεϊκή παρέμβαση αποφάσισε τελικά να πάει στη Μονή Στομίου Κονίτσης.

Ιερά Μονή Στομίου Κονίτσης

Στα χνάρια του γέροντα Παΐσιου

του Δημήτρη Λούκα

«...ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ –ή μάλλον Περιβολάκι της θα το ονομάσω– δεν είχε φύλακα για πολλά χρόνια. Δι’ αυτό έφερε από το Άγιον Όρος εμέ το σκιάχτρο, τον εν μοναχοίς ελάχιστον Παΐσιον, εις την Ι.Μ. Στομίου, ίνα φυλάττεται υπ’ εμού το Περιβολάκι της, όπως φυλάττονται πολλές φορές τα περιβόλια και από σκιάχτρα, όταν δεν υπάρχει φύλακας. Με έφερε τον ανάξιον δούλον, καθώς είπαμε, το σωτήριοιον έτος 1958, μήνα Ιούλιον.

»Εγώ ο αμαρτωλός, Παΐσιος Μοναχός, Φιλοθεΐτης, Αγιορείτης, ο κατά κόσμον Αρσένιος Εζνεπίδης, εγεννήθην εις την πατρίδα του Αγίου Βασιλείου, Καισάρειαν της Καππαδοκίας, τον Ιούλιον του 1924. Με φέρανε στην αγαπημένη μας μητέρα Ελλάδα, 40 ημερών “προσφυγόπουλο”.

»Εμεγάλωσα στην νυν ηρωικήν πατρίδα μου Κόνιτσα.

»Υπηρέτησα τον επίγειον Βασιλέα και μετά κατετάγην εθελοντής στο Αγγελικό τάγμα των Μοναχών, εις τον επουράνιον Βασιλέα Χριστόν.

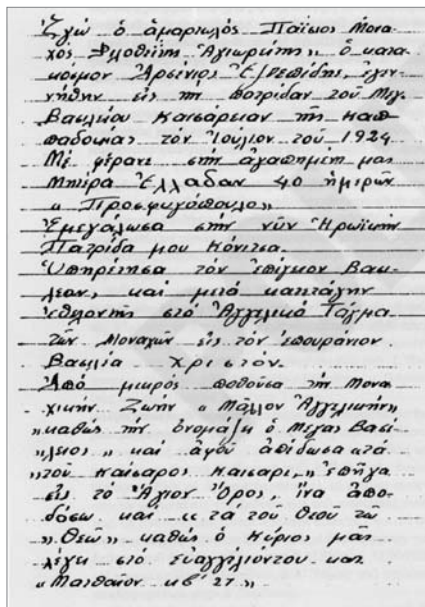
»Από μικρός ποθούσα την Μοναχικήν ζωήν –“μάλλον Αγγελικήν”, καθώς την ονομάζει ο Μεγας Βασίλειος, και, αφού απέδωσα “τα του Καίσαρος τω Καίσαρι”, επήγα εις το Άγιον Όρος, ίνα αποδώσω και “τα του Θεού τω Θεώ”, καθώς ο Κύριος μας λέγει στο Ευαγγέλιόν Του (Ματθ. κβ’ 21).

»Ενώ βρισκόμουνα ακόμη στην πνευματική εκπαίδευση, μ' έφερε εδώ η θεία Χάρη της Παναγίας από την Ι.Μ. Φιλόθεου Αγίου Όρους και ανέλαβον την Ι.Μ. Στομίου με την ευλογία του Δρυϊνουπόλεως και Κονίτσης κ.κ. Χριστοφόρου».

(Απόσπασμα από το Σύντομον Χρονικόν της Ι.Μ. Στομίου Κονίτσης που συνέγραψε ο γέροντας Παΐσιος.

ΚΑΠΩΣ ΕΤΣΙ ΕΠΑΝΕΡΧΕΤΑΙ στην «άλλη» γενέθλια γη ο κατά κόσμον Αρσένιος Εξνεπίδης, ως μοναχός Παΐσιος πλέον, στην αγαπημένη του Κόνιτσα, που σαν στοργική φωλιά τον προστάτευσε σαράντα ημερών μωρό, όταν τον έφεραν από τα μακρινά Φάρασα της Καππαδοκίας οι ξεριζωμένοι του γονείς.

Ιερός σκοπός του νεοσχηματισμένου μοναχού ήταν να αναστηλώσει το ρημαγμένο από τη λαίλαπα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μικρό αλλά παμπάλαιο μοναστήρι, στο στόμιο ακριβώς του Αώου ποταμού. Εκεί όπου σίγουρα από μικρό παιδί κατέφυγε στις μακρινές του περιπλανήσεις...

Αυτόγραφο σημείωμα του Αγίου Παΐσιου.

Πραγματική αετοφωλιά

ΜΕΡΟΣ ΕΡΗΜΙΚΟ, δυσπρόσιτο· πραγματική αετοφωλιά, σε μια από τις πιο εντυπωσιακές τοποθεσίες της χώρας μας: επάνω στη χαράδρα του Αώου, ανάμεσα στις απότομες πλαγιές της Τύμφης (υψόμετρο 2.497 μ.) και της Τραπεζίτσας (υψόμετρο 2.024 μ.). Στο βάθος διακρίνεται η πόλη της Κόνιτσας, ενώ στα αρι-

στερά ρίχνουν τη βαριά σκιά τους οι κορυφές της Πίνδου.

Για να φτάσει κάποιος εκεί πρέπει να διαβεί την παλιά ιστορική πετρογέφυρα της Κόνιτσας και να οδοιπορήσει για περίπου 5 χιλιόμετρα, από την πόλη της Κόνιτσας μέχρι την καρδιά του φαραγγιού του ποταμού Αώου. Η πεζοπορία διαρκεί περίπου δύο ώρες. Τα πρώτα 3 χιλιόμετρα είναι σχετικά βατά, μέτριας δυσκολίας, όμως τα 2 που απομένουν είναι πραγματικά δύσκολα, με απότομη ανάβαση, που φτάνει μέχρι την είσοδο του μοναστηριού. Ωστόσο, ο επισκέπτης αποζημιώνεται από την εικόνα της ίδιας της φύσης!

Η μονή βρίσκεται δίπλα ακριβώς από τη νότια όχθη του ποταμού, κάτω από επιβλητικά βράχια, πνιγμένη σε μια σχεδόν τροπική, πυκνή βλάστηση. Το σκηνικό συμπληρώνουν απότομες στροφές, ένα μικρό γεφυράκι, αλλά και βιαστικά αγριοκάτσικα, που τρομάζουν από τους απρόσκλητους επισκέπτες.

Το ιστορικό της Μονής Στομίου

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΑΥΤΟ, που λόγω ακριβώς της θέσης του στην είσοδο του φαραγγιού έλαβε το προσωνύμιο «Στομίου», πρωτοκτίστηκε το 1442 –ή, κατ’ άλλους, το 1590– και ήταν αφιερωμένο στο Γενέθλιο της Θεοτόκου. Αρχικά βρισκόταν στην απέ-

ναντι βόρεια πλευρά του ποταμού, στις πλαγιές της Τραπεζίτσας, στη θέση «Παλιομονάστηρο».

Στη σημερινή του θέση το μοναστήρι μεταφέρθηκε το 1774 από τον τότε ηγούμενο Κωνσταντίνο, γιατί, σύμφωνα με την ιερά παράδοση, ήταν θέλημα της ίδιας της Υπεραγίας Θεοτόκου, καθώς η εικόνα της μεταφέρετο επίμονα και με θαυματουργικό τρόπο από το παλαιό μοναστήρι στη νέα θέση. Ερείπια του παλαιού, αρχικού μοναστηριού διασώζονται μέχρι της ημέρας μας. Μάλιστα οι κάτοικοι της περιοχής το αποκαλούν «Μοναστήρι της Καταφυγής», είτε γιατί εύρισκαν καταφύγιο εκεί οι αντάρτες, είτε γιατί χρησιμοποιείτο ως απομονωμένο ησυχαστήριο για μοναχούς και λαϊκούς.

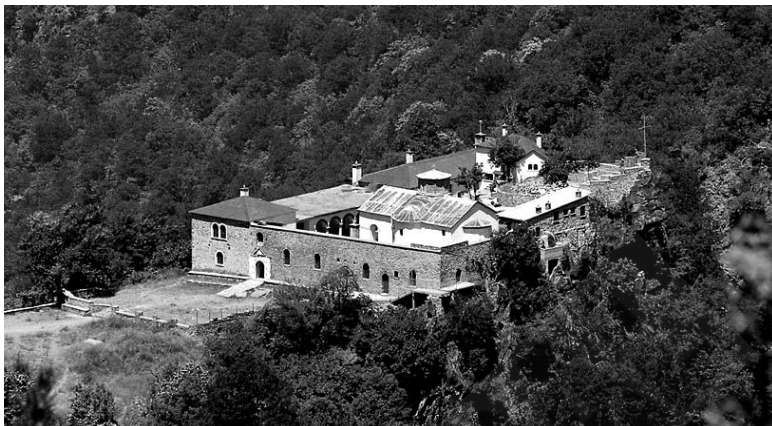
Σύμφωνα πάντα με όσα αναφέρουν οι σχετικές παραδόσεις, τα επόμενα 150 χρόνια η μονή διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο για τον ελληνισμό της περιοχής. Συντηρούσε αρκετά σχολεία και αποτέλεσε πνευματικό φυτώριο.

Ιστορικά, η μονή βρέθηκε αρκετές φορές στο σταυροδρόμι σημαντικών εξελίξεων, καθώς στη περιοχή εξελίχθηκαν σφοδρές πολεμικές συγκρούσεις, ιδιαίτερα κατά τους απελευθερωτικούς Βαλκανικούς Πολέμους του 1912-1913.

Από το 1923 και μετά η μονή απέμεινε ουσιαστικά έρημη.

Στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μετά την ηρωική ελληνική αντεπίθεση που λίγο έλειψε να κατακρημνίσει τους Ιταλούς στη θάλασσα, ακολούθησε η κάθοδος και κατάληψη της χώρας από τις ναζιστικές γερμανικές ορδές. Σε αυτήν ακριβώς τη στιγμή είναι που ξεπηδά από τις στάχτες ο σκλαβωμένος απλός Έλληνας μαχητής και ορθώνει το γενναίο του ανάστημα. Η αντίσταση φουντώνει, και στο ερειπωμένο μοναστήρι βρίσκουν ασφαλές καταφύγιο οι αντάρτικες ομάδες...

Έτσι, το 1943 οι ναζιστικές δυνάμεις το πυρπόλησαν, καταστρέφοντάς το σχεδόν ολοσχερώς. Το μόνο κτίσμα που έμελλε σχεδόν θαυματουργικά να διασωθεί ήταν το ιστορικό Καθολικό της μονής, το οποίο είχε μείνει ορθό, σε πείσμα των καιρών...

Ο μοναχός Παΐσιος στο καμένο μοναστήρι

ΕΤΣΙ ΕΡΕΠΙΩΜΕΝΗ και μισογκρεμισμένη παρέμενε η Ιερά Μονή της Παναγίας της Στομιώτισσας, όπως είχε επικρατήσει να την αποκαλούν οι πιστοί, για ακόμα δεκαπέντε χρόνια, όταν ο νέος μικρό-σχημος μοναχός Παΐσιος πήγε εκεί τον Αύγουστο του 1958, με σκοπό να αφιερώσει όλες του τις δυνάμεις στην αναστήλωση και στη διακονία του μοναστηριού.

Σχετικά με αυτή του την απόφαση, ο ίδιος διηγείται:

«Έκανα προσευχή στο κελλί μου. Ξαφνικά ακινητοποιήθηκα τελείως. Δεν μπορούσα να σηκωθώ. Ήταν αδύνατο. Μια αόρατη δύναμη με κρατούσε ακίνητο. Κατάλαβα ότι κάτι συμβαίνει. Έμεινα έτσι σαν βιδωμένος για δυο-δυόμισι ώρες. Μπορούσα να προσεύχομαι, να σκέφτομαι, αλλά δεν μπορούσα να κινηθώ καθόλου. Ενώ βρίσκωμουν σε αυτή την κατάσταση, είδα σαν σε τηλεόραση από την μια μεριά τα Κατουνάκια και από την άλλη την Μονή Στομίου στην Κόνιτσα. Εγώ με λαχτάρα γύρισα τα μάτια μου προς τα Κατουνάκια. Μια φωνή τότε –ήταν της Παναγίας– μου είπε καθαρά: “Δεν θα πας στα Κατουνάκια. Θα πας στη Μονή Στομίου στην Κόνιτσα...”

»“Παναγία μου, εγώ έρμιο Σου ζήτησα και Συ με στέλνεις στον

κόσμο;” είπα. Άκουσα ξανά την ίδια φωνή να μου λέει αυστηρά: “Θα πας να συναντήσεις το τάδε πρόσωπο [πρόκειται για την Αικατερίνη Ρούσση, μητέρα του τότε Δημάρχου], το οποίο θα σε βοηθήσει πολύ”. Συγχρόνως κατά την διάρκεια αυτού του θείου γεγονότος μου ήρθαν απαντήσεις σαν σε τηλεόραση σε πολλές απορίες που είχα. Αμέσως λύθηκα από εκείνο το αόρατο δέσιμο και πλημμύρισε η καρδιά μου από την Θεία Χάρη. Μετά πήγα και το είπα στον Πνευματικό. “Αυτό είναι το θέλημα του Θεού”, μου είπε. “Μην κάνεις όμως λόγο για το γεγονός. Πες πως για λόγους υγείας” –έβγαζα αίμα εκείνη την εποχή– “θα χρειαστεί να βγεις από το Όρος και πήγαινε”...

»Άλλο ήθελα εγώ, αλλά ο Θεός είχε το σχέδιό Του. Όπως αποδείχθηκε εκ των υστέρων, ο κύριος λόγος ήταν για να βοηθηθούν οι ογδόντα οικογένειες, που είχαν γίνει προτεσταντικές, να επιστρέψουν στην Ορθοδοξία».

Έτσι έγινε και το 1958 ο γέροντας Παΐσιος βρέθηκε στη Μονή Στομίου Κονίτσης. Ο ίδιος μάλιστα έλεγε: «Το τάμα που είχα κάνει στην Παναγία, αν με διαφυλάξει η Χάρη Της κατά τον πόλεμο, να πάω τρία χρόνια να βοηθήσω να κτιστή το καμένο Μοναστήρι Της, νόμισα ότι η Παναγία πλέον δεν θα το ζητήσει, μιας και έγινα μοναχός, αλλά φαίνεται ότι ήθελε».

Η παραμονή στο γκρεμισμένο μοναστήρι, όπως μπορούμε να αντιληφθούμε, ήταν πραγματική δοκιμασία.

Σιγά-σιγά, χωρίς καν να διαθέτει τους πόρους και τα απα-

Ο νεαρός μοναχός Παΐσιος μελετά στο προαύλιο του μοναστηριού της Κόνιτσας.

Στιγμιότυπο από την περίοδο των εργασιών ανοικοδόμησης της Μονής Στομίου.

ραίτητα υλικά, ο γέροντας άρχισε την ανακαίνιση του καμένου μοναστηριού. Πρώτη του ενέργεια ήταν –όπως τον είχε συμβουλεύσει ο Δεσπότης– να περιφέρει στα χωριά τα ιερά λείψανα που υπήρχαν στο μοναστήρι και να συγκεντρώνει διάφορες προσφορές. Όμως η φιλευσπλαχνία του τον έκανε να διανέμει ό,τι είχε μαζέψει σε άπορες οικογένειες ή στους εφημέριους των χωριών, για να τα διανείμουν αναλόγως οι ίδιοι. Αυτή του η ενέργεια, όπως μαρτυρούν άνθρωποι που έζησαν τα γεγονότα, τον έφερε σε σύγκρουση με τον Δεσπότη, γιατί καθυστερούσαν οι εργασίες της ανασύλωσης. Προφανώς η Θεία Χάρη είχε άλλη γνώμη, γιατί, όπως ο ίδιος πολλές φορές περιέγραψε, υπήρξαν θαυμαστά γεγονότα που τον βοηθούσαν στις εργασίες. Αναφέρει, μεταξύ άλλων:

«... όταν ρίχναμε την πλάκα, ήρθαν να βοηθήσουν εβδομήντα άτομα. Ενώ η δουλειά προχωρούσε, μου λένε οι μαστόροι: “Θα λείψουν είκοσι τσουβάλια τσιμέντο”. Τώρα τι να κάνω; Βρέθηκα σε δύσκολη θέση. Να την αφήσουν στη μέση, λένε δεν κάνει, να φέρουν άλλα τσιμέντα, δύσκολο, διότι χρειάζονταν τεσσεράμισι ώρες

Αναμνηστική φωτογραφία την περίοδο των εργασιών ανοικοδόμησης της Μονής Στομίου. Διακρίνεται, πρώτη εξ αριστερών, η αδελφή του γέροντα, Χριστίνα.

με τα ζώα τα οποία είχαν στα χωράφια. Τρέχω τότε στην Εκκλησία. Ανάβω ένα κερί, γονατίζω και παρακαλώ την Παναγία να βοηθήσει. Ύστερα πηγαίνω και λέω στους εργάτες να συνεχίσουν την δουλειά, βάζοντας την κανονική αναλογία. Όταν τελείωσαν, περίσσεψαν και πέντε τσουβάλια τσιμέντο!»

Στο μεταξύ, οι γυναίκες που μαγείρευαν ειδοποίησαν τον γέροντα ότι τα ψωμιά και το φαγητό ήταν λίγα σε σχέση με τους εργάτες. Αυτός τις καθησύχασε λέγοντας να μη στενοχωριούνται καθόλου. Πράγματι, όλοι «έφαγον και εχορτάσθησαν και ήσαν περισσεύματα κλασμάτων». Φεύγοντας πήραν και ψωμί στο σακούλι. Επίσης, κατά τη διάρκεια των εργασιών, κατάμαυρα σύννεφα σκέπασαν τον ουρανό, προμηνύοντας καταρρακτώδη βροχή. Αν έβρεχε, η πλάκα θα έμενε στη μέση. Σύντομα όμως βγήκε ο ήλιος και ολοκληρώθηκε το έργο.

Ο Παΐσιος εργάστηκε ακαταπόνητα, κουβαλώντας ακόμα και με τα χέρια βαριά φορτία για την ανακαίνιση της Μονής Στομίου.

Διηγείται ο γέροντας: «Είχα [εκείνη την εποχή] πολλές δυνάμεις. Μια απόσταση δύο ωρών την έκανα τρία τέταρτα. Νερό έπινα, αίμα γινόταν. Τύχαινε να πάω από το Στόμιο στην Κόνιτσα τρεις-τέσσερις φορές την ημέρα για να κουβαλήσω υλικά στην πλάτη για το καμένο μοναστήρι».

Ένας εργάτης αφηγείται: «Θα ρίχναμε την πλάκα και ο π. Παΐσιος είχε κουβαλήσει το χαλίκι από το ποτάμι και το ανέβασε στο Μοναστήρι. Άλλο στην πλάτη με το τσουβάλι και άλλο με ζώα που μάζευε από δω και από 'κεί, κατάφερε και έρριξε την πλάκα, αλλά κουράστηκε πολύ».

Όταν κάποτε κάποιοι κάτοικοι της Κονίτσας δεν μπόρεσαν να μεταφέρουν με τα ζώα τα μάρμαρα (δωρεά ενός καθηγητή της αρχαιολογίας) που προορίζονταν για τη Μονή, από φόβο μήπως γλιστρήσουν στον γκρεμό, ο γέροντας, αφού πήρε δύο πλάκες μαρμάρου στην πλάτη, είπε: «Αφού οι Κονιτσιώτες λυπούνται τα μουλάρια τους, θα τα κουβαλήσω εγώ». Παρακινήθηκαν τότε όλοι και σηκώθηκαν να συνεχίσουν το έργο. Κινητοποιούσε και ευαισθητοποιούσε τους αγαθούς κατοίκους των γύρω χωριών, ενώ, σαν άριστος μαραγκός που ήταν, έφτιαχνε ο ίδιος τα κουφώματα, τα πατώματα, τις στέγες, τα παράθυρα, τα στασίδια, τα τραπέζια και ό,τι άλλο χρειαζόταν, πάντα με αγάπη και προσευχή.

Η αδελφή του Χριστίνα θυμάται:

«Το μοναστήρι ήταν ερείπιο και πήγαινα και βοηθούσα. Όταν πρωτοπήγαμε, φορτώσαμε λίγα πράγματα σ' ένα μουλάρι. Ενώ υπήρχε δωμάτιο και κουζίνα, και ένα δωμάτιο στην είσοδο, αυτός έφτιαξε μια παραγκούλα από σανίδια, ίσα-ίσα δηλαδή να κάθεται, όχι ξαπλωτός. Του λέω:

»“Που θα καθίσεις αυτού; Θα σε φάνε τα ποντίκια”. Μου απάντησε:

»“Αν έρχεται κανείς, να έχει ένα δωμάτιο να μένει”.

»Τα τρόφιμα μου τα γύρισε. “Πάρ' τα, γιατί θα τα φάνε τα ποντίκια”. Κάθισε εκεί μέχρι που ήρθαν άλλοι δύο πατέρες και έκανε τρία μικρά κελλάκια. Αργότερα έκανε στην γωνία το κελλί όπου έμεινε».

Ένας επισκέπτης εκείνης της περιόδου, ο Απόστολος Χατζηρούμπης, μαρτυρεί: «Επισκεφτήκαμε τον γέροντα στο Στόμιο και είδαμε το νοικοκύρεμα που έκανε στο μοναστήρι. Τα έργα του προκαλούσαν θαυμασμό. Τότε μας είπε ότι ο χείμαρρος που είναι πιο κάτω είναι δυσκολοδιάβατος τον χειμώνα. Προσφερθήκαμε να τον βοηθήσουμε. Καλούπωσε ο ίδιος μια γεφυρούλα. Έπειτα πήγαν οκτώ άτομα και τον βοήθησαν να ρίξει το τσιμέντο».

ΚΑΠΟΙΑ ΣΤΙΓΜΗ εκείνη την εποχή μετέφερε κάποια Άγια Λείψανα και είχε τη λειψανοθήκη δεμένη με λουριά από τους ώμους του. Σε ένα σημείο του δρόμου κόπηκε το λουρί και έπεσε η λειψανοθήκη στον γκρεμό. Ο γέροντας, από τον πόθο και την ευλάβεια για τα Άγια Λείψανα, χωρίς να υπολογίσει τον εαυτό του και χωρίς τον παραμικρό δισταγμό, πήδησε αμέσως στον γκρεμό για να τα προλάβει. Κατρακυλούσε η λειψανοθήκη και χτυπούσε στα βράχια. Εκείνος προφυλάχθηκε με τη Χάρη του Θεού και δεν έπαθε ούτε γρατζουνιά. Το μέταλλο γύρω από τη λειψανοθήκη όμως είχε κατατσαλακωθεί από τα χτυπήματα των βράχων. Έπειτα ο γέροντας βάδισε πολλή ώρα μέσα στο ποτάμι, γιατί δεν ήταν δυνατόν να ανέβει

ξανά επάνω, λόγω του βάθους και των απόκρημνων βράχων.

Όσο έμεινε στο Στόμιο, ο Άγιος Παΐσιος ενδιαφέρθηκε επίσης για τους Ευαγγελικούς και τους Μωαμεθανούς της περιοχής. «Καλύτερα να βλασφημεί κανείς παρά να είναι αιρετικός. Ο βλάσφημος έχει το ελαφρυντικό του θυμού», έλεγε ο γέροντας.

Την εποχή εκείνη υπήρχε στην Κόνιτσα μία ομάδα Ευαγγελικών που αριθμούσε περί τα πενήντα άτομα. Ο γέροντας τους πλησίασε, τους δι-αφώτισε, και έμεινε η Εκκλησία των Ευαγγελικών άδεια. Για τους αιρετι-κούς, μάλιστα, είχε γραμμένο αναλυτικό κείμενο, στο οποίο αποδείκνυε τις πλάνες τους. Το είχε αναρτήσει στο χαγιάτι της εκκλησίας του μοναστηριού. Τους Μωαμεθανούς που δεν ήταν σκληροί και αδιάλλακτοι τους μάζευε κάθε Παρασκευή σε διάφορα σπίτια και συζητούσαν.

Τά Δείψανα του Αγίου Αρσενίου

ΤΗ ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΥ ΠΗΓΕ στη Μονή Στομίου αποφάσισε να κά-νει και την ανακομιδή των λειψάνων του Αγίου Αρσενίου. Είχαν περάσει περισσότερα από τριάντα χρόνια, και ακόμα ήταν θαμμένος στο κοιμητήρι της Κέρκυρας. Άφησε τη φροντίδα του μοναστηριού στον αδελφό του Ραφαήλ και τον Οκτώβριο του 1958 πήγε στην Κέρκυρα. Εκεί αναζήτησε τον παλαιό φίλο και συστρατιώτη του Παντελή Τζέκο, εκείνον που είχε όμοια δάχτυλα με τον πατέρα Παΐ-σιο. Τον βρήκε στο εργοστάσιο όπου εργαζόταν. Ο κ. Τζέκος δεν τον αναγνώρισε και, σκυμμένος στο γραφείο του, τον ρώτησε:

«Πάτερ τι θέλετε;»

Ο γέροντας δεν μιλούσε.

«Θέλετε να σας εξυπηρετήσω σε τίποτα;» τον ρώτησε πάλι.

«Σε τούτο», του είπε και έδειξε τα δυο του μεγάλα δάχτυλα.

Τότε τον αναγνώρισε και γεμάτος χαρά και συγκίνηση που έβλε-πε τον φίλο και σωτήρα του, τον αγκάλιασε και τον φιλούσε. Τον φιλοξένησε στο σπίτι του μαζί με την οικογένειά του και κοιμήθη-καν στο ίδιο δωμάτιο. Κατά τη διάρκεια της νύχτας ο π. Παΐσιος δεν έπαψε να προσεύχεται, ενώ νωρίτερα διάλεξε να φάει μόνο χόρτα

Ακόμα δυο αναμνηστικές λήψεις από τις εργασίες αναστήλωσης της μονής. Σε όλες τις φωτογραφίες εντύπωση προξενεί η μαζική εθελοντική συμμετοχή των κατοίκων.

με λίγο λάδι και λίγες ελιές. Το πρωί, μέσα σε καταρακτώδη βροχή, ξεκίνησαν για την ανακομιδή των λειψάνων του Αγίου Αρσενίου. Η βροχή σταμάτησε σιγά-σιγά, όπως είχε διαβεβαιώσει ο γέροντας τον κ. Παντελή και έγινε η ανακομιδή. Ύστερα ο γέροντας πήρε τα λείψανα και πήγε να μείνει σε ξενοδοχείο, γιατί ο κ. Παντελής ήταν νιόπαντρος και δεν ήθελε να τον φέρει σε δύσκολη θέση.

Ο π. Παΐσιος πάντα είχε ιδιαίτερη σχέση με τον Άγιο Αρσένιο. Πολ-λές ήταν οι φορές που είχε επικοινωνία με εκείνον, ακόμα και μετά τον θάνατο του Αρσενίου. Η πρώτη αισθητή παρουσία του Αγίου Αρσενίου στον π. Παΐσιο ήταν τον Οκτώβριο του 1958, ύστερα ακριβώς από την ανακομιδή των λειψάνων του. Όπως διηγήθηκε ο ίδιος:

«...φεύγοντας με τα Λείψανα... έφθασα μετά στο ξενοδοχείο. Τοποθέτησα τα Λείψανα στο μαξιλάρι μου και άνοιξα το καπάκι της βαλίτσας που τα είχα μέσα για να τα βλέπω και γονατιστός προσευ-χόμουν. Όταν είχε νυχτώσει πια, άναψα το φως για να βλέπω και στη συνέχεια της νυκτός και να προσεύχομαι. Στις εννέα με δέκα η ώρα το βράδυ (ώρα κοσμική), ενώ προσευχόμουν γονατιστός, άκουσα μια φωνή άγρια να με απειλεί και να μου λέγει: “Τι Λείψανα είναι αυτά;”

Και μια δύναμη ένοιωσα να ορμάει επάνω μου, χωρίς να βλέπω ολόκληρο σώμα. Δύο χέρια μαύρα και άγρια να με σφίγγουν γερά, για να με πνίξουν. Εκείνη τη στιγμή που κινδύνεψα, δεν ξέρω πώς μου ήρθε, φώναξα δυνατά: “Άγιε Αρσένιε, βοήθησέ με!”

»Αμέσως τότε ένοιωσα μια άλλη δύναμη, ενός αθλητού, να αρπάζει εκείνα τα φοβερά χέρια και να τα πετάει πέρα και να με ελευθερώνει. Η καρδιά μου πια τότε χτυπούσε γλυκά και συνέχισα την προσευχή μου με ευλάβεια περισσότερη προς τον Πατέρα Αρσένιο και την επό-μενη έφυγα για την Κόνιτσα με τα Λείψανά του... Το ότι ήταν Άγιος ο Πατήρ Αρσένιος, για μένα δεν υπήρχε καμία αμφιβολία».

Από καιρό σε καιρό, ο γέροντας αισθανόταν την παρουσία του Αγίου Αρσενίου πολλές φορές, τόσο έντονα ως μορφή, εικόνα ή σχήμα. Μια αισθητή και πραγματική παρουσία μέσα του, δίπλα του, γύρω του, να τον προστατεύει, να τον ευλογεί, να τον επιβραβεύει, να τον παρηγορεί, να τον ενθαρρύνει, να τον αγκαλιάζει, να τον

Η έλευση του γέροντα στο
μοναστήρι της Κονίτσας ήταν
ένα ξεχωριστό γεγονός στη
μικρή τοπική κοινωνία, που
έβλεπε έτσι να επουλώνονται οι
πληγές του πολέμου και η θεία
Χάρις να επικάθεται επ' αυτών.
Εδώ με λίγους συγγενείς. Στα
δεξιά η αδερφή του, Χριστίνα.

φιλάει, να του συμπαρίσταται σε όλες τις περιστάσεις της ζωής.¹⁶

Ύστερα από αυτό το περιστατικό, ο π. Παΐσιος επέστρεψε με τα Άγια Λείψανα στην Κόνιτσα και διανυκτέρευσε στο σπίτι της Καίτης Πατέρα. Εκεί τα τοποθέτησε κάτω από το εικονοστάσι. Αυτή άναψε το καντήλι και ύστερα ασχολήθηκε με τις δουλειές του σπιτιού. Έβλεπε όμως στο δωμάτιο όπου ήταν τα Λείψανα φως, σαν να άστραφτε, και νόμιζε ότι θα βρέξει.

Ο γέροντας της εξήγησε ότι δεν επρόκειτο για αστραπές, γιατί έξω ήταν καλός ο καιρός και είχε άστρα, αλλά ότι το φως προερχόταν από τα Άγια Λείψανα. Κατά την μαρτυρία της, «ήταν το φως παράξενο, σαν να άστραφτε». Η ίδια διηγείται επίσης άλλο ένα περιστατικό:

«Ήρθε ο γέροντας στο χωριό Άγιος Γεώργιος τότε που έφτιαχνα το σπίτι, για να δει την μητέρα. Ένα αγοράκι οκτώ χρόνων, που το έλεγαν Στεφανή, έπεσε από τον επάνω όροφο κάτω στο τσιμέντο και χτύπησε στο κεφάλι. Άνοιξε το κεφαλάκι του και το αίμα έτρεχε ποτάμι. Όλοι εκεί, η γιαγιά του, η μάνα του, φώναζαν και δεν ήξεραν τι να κάνουν.

»“Τι κάνετε έτσι;” λέει ο γέροντας. Κατέβηκε κάτω, το σταύρωσε με ένα Σταυρό που είχε. Ζήτησε λίγο βαμβάκι, το έβαλε πάνω στην πληγή και δεν χρειάστηκε ούτε γιατρός, αλλά και ούτε ουλή του έμεινε!»

Κάποτε έκλεψαν από το σπίτι της κυρίας Πηνελόπης Μπαρμπούτη τις λίγες οικονομίες που είχε, πεντακόσιες πενήντα δραχμές όλες και όλες. Στενοχωρημένη, ανεβαίνει αμέσως στο μοναστήρι να ενημερώσει τον γέροντα. Εκείνος την περιμένει στη μουριά έξω από το μοναστήρι. Από μακριά, της φωνάζει:

«Μην στενοχωριέσαι, θα βρεθούν. Πεντακόσιες πενήντα δραχμές δεν ήταν; Σε δεκαπέντε ημέρες θα τα βρεις».

Έπειτα από δεκατρείς ημέρες συναντά τον γέροντα και του λέει ότι ακόμη δεν βρήκε τα χρήματα.

«Ευλογημένη», της απαντά, «δεν σου είπα σε δεκαπέντε ημέρες; Γιατί είσαι ανυπόμονη;».

16. Μελισσάρη Αθανασίου, Παΐσιος, Ορθοδοξίας Άνθος Εϋοσμον, Κατερίνη 1997, σελ. 62.

Μαζί με επισκέπτες, προφανώς σε μέρα γιορτής, αν κρίνουμε από το καθαρό και σιδερωμένο ράσο. Ενδεικτική η ταπεινότητα του Αγίου Παΐσιου μπροστά στον φωτογραφικό φακό.

Πράγματι, την δέκατη πέμπτη ημέρα μία γυναίκα έφερε στην κυρία Πηνελόπη τα χρήματα, που τα είχε κλέψει ο γιος της.

Αψιμαχίες...

ΟΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ της περιοχής σέβονταν και αγαπούσαν τον «Καλόγερο», όπως αποκαλούσαν τον γέροντα Παΐσιο. Στο πρόσωπό του έβλεπαν κάτι το ιδιαίτερο, αν και δεν κατανοούσαν πλήρως τον θησαυρό που έκρυβε μέσα του. Είχαν όμως αιχμαλωτιστεί από την αγάπη και την καλοσύνη του. Ήταν για αυτούς ο φύλακας-άγγελος, η παρηγοριά, το στήριγμα στις δυσκολίες τους. Τα τότε μικρά παιδιά, που σήμερα είναι ώριμοι άνδρες, θυμούνται έναν σκελετωμένο καλόγηρο να διασχίζει τους δρόμους της Κονίτσας με γοργό βήμα, χωρίς το βλέμμα του να περιπλανιέται δεξιά και αριστερά.

Ο γέροντας Παΐσιος τον πρώτο χρόνο της διακονίας του στη Μονή Στομίου υποδέχεται προσκυνητές την ημέρα της πανήγυρης του Γενεθλίου της Θεοτόκου (8 Σεπτεμβρίου 1959). Άνω, με τον π. Δημήτριο Μάνθο.

Ο γέροντας καθοδηγεί νεαρό πιστό πώς να κτυπήσει το σήμαντρο της μονής (8 Σεπτεμβρίου 1961).

Στο μεταξύ, κάποιοι από τις γύρω περιοχές αντιδρούσαν, επειδή ο γέροντας είχε καταργήσει τις διασκεδάσεις μέσα στην αυλή του μοναστηριού την ημέρα της Πανηγύρεως. Μερικοί μάλιστα επιζητούσαν την απέλασή του από τη Μονή, για να μπορούν να καταχρώνται τα μοναστηριακά κτήματα και το δάσος. Τότε ο Άγιος εγκατέλειψε τη Μονή για ένα μήνα. Την παραμονή της Πανηγύρεως πήγε στην Εκκλησία για να κάνει την ακολουθία και όταν τελείωσε είδε να έχουν ανάψει φωτιές στην αυλή και να χορεύουν. Πήρε το ράσο του και έφυγε νύχτα για το Άγιο Όρος στενοχωρημένος. «Ακόμη δεν ήταν ώριμοι πνευματικά», είπε σχετικά.

Επέστρεψε, αλλά το 1961 έφυγε και πάλι για το Άγιο Όρος. Οι Κονιτσιώτες, για να τον πείσουν να επιστρέψει, έστειλαν γράμμα στην Ιερά Μονή Φιλοθέου με υπογραφές. Ζητούσαν να τους λυπηθεί ο γέροντας και να γυρίσει. Σε επιστολή του ο ίδιος ο γέροντας έγραψε:

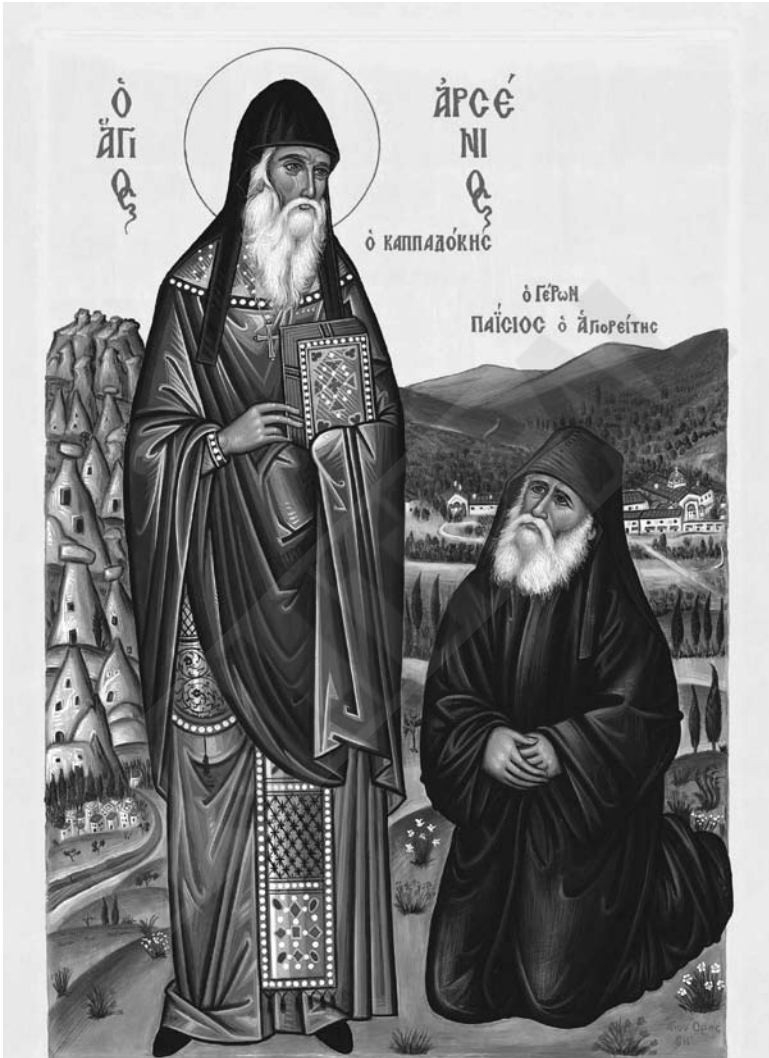
«Φεύγοντας από την Κόνιτσα, οι κάτοικοι είχαν σηκωθεί στο

πόδι. Μόλις έφθασα στην Ιερά Μονή Φιλοθέου, μετά από ολίγες ημέρας κατέφθασε έγγραφο από τον κ. Δήμαρχο με υπογραφάς πολλές και του Νομάρχου, διά να με επιτρέψουν να επιστρέψω στην Ι.Μ. Στομίου, ότι υπάρχει μεγάλη ανάγκη κλπ. Καθώς γράψανε τους λόγους, αλλά δεν μείναν σύμφωνοι όλοι εδώ διά να μου δώσουν ευλογία. Καθώς μαθαίνω θα φθάσουν μέχρι τον Πατριάρχη Αθηναγόρα και τον Αβέρωφ, όπου είναι υπουργός Εξωτερικών, να παρακαλέση τον Πολιτικόν Διοικητήν Αγίου Όρους, που υπάγεται στο Υπουργείο Εξωτερικών».

Έτσι ο γέροντας επέστρεψε και πάλι στο Στόμιο. Ο αδελφός του Λουκάς και ο Δημήτρης Κορτσινόγλου, με δική τους πρωτοβουλία, βλέποντας τις δυσκολίες που αντιμετώπιζε στο Στόμιο, έκτισαν στην άκρη της Κόνιτσας ένα σπιτάκι που περιλάμβανε κελλί, εκκλησάκι και εργαστήριο, όπου ήλπιζαν να μείνει ο γέροντας. Αλλά ο γέροντας ένιωθε ότι και εκεί θα ήταν «βαρύς» και «βλεπόμενος» και ότι δεν θα σταματούσαν να του δημιουργούν προβλήματα για να τον εξαναγκάσουν να φύγει. Έτσι, έλεγε στον εαυτό του: «Εγώ είμαι καλόγηρος, τι θέλω εδώ με τον κόσμο;» Και, όπως αναφέρθηκε, στρεφόταν με παράπονο προς την Παναγία: «Παναγία μου, εγώ έρημο ζητούσα και Συ με έφερες στον κόσμο...»

Φαίνεται ότι πήρε απάντηση στην προσευχή του. Όταν λοιπόν τον ρώτησε αργότερα ο παπα-Κοσμάς, ο μετέπειτα ηγούμενος της Μονής Στομίου, πώς έφυγε, εκείνος απάντησε: «Ε, είπα στην Παναγία να μου δείξει πού θέλει να πάω και μου είπε στο Σινά».

Επικοινωνήσε με αλληλογραφία με τον τότε Αρχιεπίσκοπο Πορφύριο και τον ρώτησε αν τον δέχονται στο Σινά για να μείνει κάπου έξω από το μοναστήρι, χωρίς να έχουν καμία υποχρέωση απέναντί του. Πήρε θετική απάντηση. Αφού λοιπόν εκπλήρωσε το τάμα που είχε κάνει προς την Παναγία για την ανακαίνιση της κατεστραμμένης Μονής Στομίου, αναχώρησε για το Όρος Σινά. Ήταν 30 Σεπτεμβρίου 1962. Φεύγοντας είπε ότι θα πήγαινε για θεραπεία, ενώ πολλοί ήταν εκείνοι που έκλαψαν γιατί τον είχαν ως παρηγοριά.

Τα μύρο που έλαβε από τον Όσιο Αρσένιο τον εκ Φαρασών βάρυνε εντός του σε όλο του τον βίο. Άλλωστε ο ίδιος ο Άγιος του έδωσε το όνομά του και τον έχρισε διάδοχό του.

ΣΗΜΕΡΑ Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΣΤΟΜΙΟΥ ΚΟΝΙΤΣΗΣ θεωρείται ενεργό ανδρικό μοναστήρι. Διαθέτει 11 νεόδμητα κελιά, ενώ οι εργασίες αναστήλωσης και συντήρησης συνεχίζονται υπό την ηγουμενία του πατέρα Κοσμά, ο οποίος παραμένει στη Μονή για 38 ολόκληρα χρόνια και είχε προσωπικά συμμετάσχει πλάι στον γέροντα Παΐσιο στην πρώτη φάση ανοικοδόμησης.

Το Καθολικό είναι στον τύπο της σταυρεπίστεγης βασιλικής με τρούλο. Η στέγη έχει ανακαινιστεί και στρωθεί με μολύβδινες πλάκες. Στο εσωτερικό σώζεται το ξυλόγλυπτο τέμπλο του αρχικού παλαιού μοναστηριού, αρκετές φορητές εικόνες της υστεροβυζαντινής περιόδου και μερικά παλαιότυπα λειτουργικά βιβλία. Το κατανυκτικό περιβάλλον έχει υποτάξει τον ίδιο τον χρόνο, ο οποίος εδώ μοιάζει να έχει προ πολλού σταματήσει. Επικρατεί η απόλυτη γαλήνη. Ένας ουσιαστικός, σχεδόν χειροπιαστός διάυλος προς το Θείο.

Ακόμη, στη Μονή φυλάσσονται τα Άγια λείψανα –ή τμήματα αυτών– του Αγίου Βασιλείου, του Αγίου Ιωάννη του Χρυσόστομου, του Οσίου Ολυμπίου του Κιονίτου κ.ά.

Η Μονή πανηγυρίζει στις 8 Σεπτεμβρίου.

Στο κελί του Αγίου Παΐσιου

ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΑΝΑΦΟΡΑ αξίζει στο μικρό, απέριττο κελί του Αγίου Παΐσιου, το οποίο διατηρείται με την αγάπη και τη φροντίδα του ηγούμενου πατέρα Κοσμά. Μαζί σώζονται ο ποδοκίνητος ξυλότορνος, η πρέσα και μερικά τεχνουργήματα.

Το κελί του είναι ένας μικρός χώρος με ένα ξύλινο κρεβάτάκι στη γωνία, φτιαγμένο κι αυτό απ' τα χέρια του, το οποίο είναι και το μοναδικό έπιπλο που υπάρχει. Από πάνω λίγες εικόνες και μια «αναπάντεχη» διπλή ξύλινη επιγραφή που ο ίδιος ο Παΐσιος τις είχε αναρτήσει σε κάποιο σημείο της διαδρομής προς το μοναστήρι, στην οποία αναγράφεται: «ΠΡΟΣ ΑΩΟΝ ΟΙ ΑΣΕΜΝΩΣ ΕΝΔΕΛΥΜΕΝΟΙ – ΠΡΟΣ Ι.Μ. ΟΙ ΣΕΜΝΩΣ».

Ήταν ακόμη μια προσπάθεια του γέροντα Παΐσιου να νουθετήσει ή και ενδεχομένως να απομακρύνει εκείνους τους επισκέπτες που δεν προσέρχονταν με τη δέουσα περιβολή και την αναγκαία κατάνυξη. Άλλωστε, ήταν γνωστή η έντονη δυσφορία του προς εκείνους τους επισκέπτες που θεωρούσαν την επίσκεψη στο μοναστήρι «ημερήσια εκδρομή» η οποία έπρεπε απαραίτητα να συνοδεύεται από ψητά, οينوποσία και τραγούδια... Μάλιστα, κάποτε για να αποτρέψει τους επισκέπτες από την κακώς εννοούμενη διασκέδαση, σκαρφίστηκε το εξής: Δεξιά της εισόδου του μοναστηριού υπήρχε ένα υψωματάκι στο οποίο οι επισκέπτες συνήθιζαν να στήνουν διάφορα υπαίθρια γλέντια. Πήγε λοιπόν ο άγιος και έσκαψε έναν τάφο, έστησε ένα σταυρό και σχεδόν καθημερινά τον θυμιάτιζε. Έτσι, οι επισκέπτες έπαψαν να ανεβαίνουν σε εκείνο τον λόφο και να διασκεδάζουν. Μόνο τη περίοδο του Πανηγυριού επέτρεπε ο άγιος να πηγαίνουν απέναντι από τη Μονή, σε ένα δασικό χώρο με οξιές όπου υπήρχε και τρεχούμενο νερό, και να τρώνε, χωρίς όμως να πίνουν οينوπνευματώδη. Είχε δε διαμορφώσει ο ίδιος με σανίδες κάπως τον χώρο, ώστε να προφυλάσσονται οι επισκέπτες από το κρύο.

Αντί επιλόγου

ΚΛΕΙΝΟΝΤΑΣ αυτή τη μικρή αναφορά στον Κονιτσιώτη Άγιο Παΐσιο και αναστηλωτή της Ιεράς Μονής Στομίου, παραθέτουμε τους λίγους τρυφερούς αυτοσχέδιους στίχους που συνέθεσε ο ίδιος, αφιερωμένους στο μοναστήρι:

Μοναστηράκι ερημικό με φύση στολισμένο
Μ' ευλάβεια οι πρόγονοι σε είχαν χτισμένο
Μ' αφιερώματα πολλά σε είχαν προικισμένο
Με καλογέρους και παπά πάντοτε φρουρημένο
Και τώρα στις ημέρες μας να είσαι ρημαγμένο
Να είναι το καντηλάκι σου πολλές φορές σβησμένο
Το κατανυκτικό εκκλησάκι σου κλαίει λυπημένο,
Απαρηγόρητο για το κτίριο το γερμανοκαμένο.
Επαραχώρησε η Παναγιά να καεί εξ αμαρτιών μας
Γιατί εμεταστρέψαμε οι νέοι στο καιρό μας
Αφήσαμε τραγούδια κλεφτουριάς τον εθνικό χορό μας
Και πέσαμε στα αισχροφράγκικα, ουαί στο σκοτισμό μας.
Μα πάλι δεν το νοιώσαμε Δέσποινα Παναγία
Πως πρέι να γιορτάζουμε πάντοτε με αγρυπνία
και όχι με αισχρούς χορούς και βροντοτραγουδία
κ' έξω απ' τον Ιερό σου Νάρθηκα να βρίζουνε τα Θεία.

(μοναχός Παΐσιος Φιλοθεΐτης)

Επιλεγμένη Βιβλιογραφία

- Γέροντος Παΐσιου Αγιορείτου Λόγοι – Με Πόνο και Αγάπη για τον Σύγχρονο Άνθρωπο, τόμος Α', έκδοση Ιερού Ησυχαστηρίου «Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος», Σουρωτή Θεσσαλονίκης 2011.
- Γέροντος Παΐσιου Αγιορείτου Λόγοι – Πνευματική Αφύπνιση, τόμος Β', έκδοση Ιερού Ησυχαστηρίου «Ευαγγελιστή Ιωάννη του Θεολόγου», Σουρωτή Θεσσαλονίκης 2011.
- Γέροντος Παΐσιου Αγιορείτου Λόγοι – Οικογενειακή Ζωή, τόμος Δ', έκδοση Ιερού Ησυχαστηρίου «Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος», Σουρωτή Θεσσαλονίκης 2014.
- Γέροντος Παΐσιου Αγιορείτου Λόγοι – Πάθη και Αρετές, τόμος Ε', έκδοση Ιερού Ησυχαστηρίου «Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος», Σουρωτή Θεσσαλονίκης 2011.
- Γέροντος Παΐσιου Αγιορείτου Λόγοι – Περί Προσευχής, τόμος ΣΤ', έκδοση Ιερού Ησυχαστηρίου «Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος», Σουρωτή Θεσσαλονίκης 2012.
- Ζουρνατζόγλου Νικολάου, *Κείμενα-Επιστολές Γέροντος Παΐσιου του Αγιορείτου 1924-1994*, Θεσσαλονίκη 2009.
- Ζουρνατζόγλου Νικολάου, *Μαρτυρίες Προσκυνητών, Γέροντας Παΐσιος ο Αγιορείτης 1924-1994*, τόμος Α', Θεσσαλονίκη 2011.
- Ζουρνατζόγλου Νικολάου, *Μαρτυρίες Προσκυνητών, Γέροντας Παΐσιος ο Αγιορείτης 1924-1994*, τόμος Β', Θεσσαλονίκη 2013.
- Ιερομονάχου Ισαάκ, *Βίος Γέροντος Παΐσιου του Αγιορείτου*, Άγιον Όρος 2008.
- Ιερομονάχου Χριστοδούλου αγιορείτου, *Σκεύος εκλογής (Γέρων Παΐσιος 1924-1994)*, τόμος Β', Έκδοση Ιερού Ησυχαστηρίου «Παναγία, η φοβερά Προστασία», 2013.
- Λούκα Δημήτρη, *Άγιος Παΐσιος – Προφητείες και Παρακαταθήκες*, Αθήνα 2015.
- Μαυροκέφαλου Ανέστη, Φραγγελάκη Παναγιώτη (επιλογή κειμένων), *Θαύματα και Θεραπείες με Αγάπη για τους Νέους*, Αλεξανδρούπολη 2011.
- Μελισσάρη Αθανασίου, *Παΐσιος – Ορθοδοξίας Άνθος Εύοσμον*, Κατερίνη 1997.
- Ο Άγιος Παΐσιος, *Βιογραφία, Θαύματα, και Θεραπείες, Προφητείες – Διδαχές*, εκδόσεις Καλοκάθη.
- Ρακοβαλή Αθανασίου, *Ο Πατήρ Παΐσιος μου Είπε...*, Θεσσαλονίκη 2013.

Άγιος Παΐσιος ο Αγιορείτης

Ένας αναχωρητής του καιρού μας που κατάφερε μέσα από την άμεμπτη ζωή του να κατακτήσει τη θέωση.

Ο γέροντας Παΐσιος ήταν η ζώσα απόδειξη για το πώς η Θεία Χάρis μπορεί να δηλωθεί μέσα από έναν απλό μοναχό που το μοναδικό του εφόδιο ήταν η αλάθητη λογική της πίστης του.